

Metsämaa-sanasto

Ordlista om skogsmark

Forest Soils. Glossary of Terms

Лесные почвы. Глоссарий терминов

Metsämaa-sanasto

Metsäsanasto-sarja osa 4

Julkaisija: Suomen metsäkeskus, Lahti 2024

Kannen kuva: Reijo Vallin/Vastavalo.net

Taitto: Kai Blauberg, Pirjo Tapanila

ISBN 978-952-283-086-9 (pdf)

Sisällys

Metsämaa-sanasto	1
Käsitekaavioluettelo	8
Esipuhe	9
Sanaston laatimismenetelmät ja rakenne	11
Termitietueen rakenne	12
Lyhenteet ja merkinnät	12
Käsitekaaviot	13
1 Maankamaran ja kallioperän rakenne	16
Käsitekaavio	16
Kaavion käsitteet	16
maankamara	16
kallioperä	17
maaperä	18
mineraalimaa	18
kivilaji	19
mineraali	20
metsämaa II	21
2 Maaperän rakenne	22
Käsitekaavio	22
Kaavion käsitteet	22
maalaji	22
maalajite	23
maa-aines	24
maavesi	25
maaliuos	26
maaperän ilma	26
maan huokostila	27
maahiukkanen	28
epäorgaaninen aines	28
orgaaninen aines	29
kiinteä orgaaninen aines	30
liukoinen orgaaninen aines	30
humus	31
karike	32
karikesato	32
pintamaa	33
maannos	33
maarae	34
raekoko	35
sedimentti	36
3 Kivilajit	37
Käsitekaavio	37
Kaavion käsitteet	37
magmakivilaji	37
sedimenttikivilaji	38
metamorfinen kivilaji	39

4	Maalajit	41
	Käsitekaavio	41
	Kaavion käsitteet	41
	orgaaninen maalaji	41
	mineraalimaalaji	42
	turve	43
	multa	43
	turvemulta	44
	kangashumus	45
	mullas	46
	lieju	46
	muta	47
	maatuminen	48
	maatuneisuus	48
	kolloidi	49
	humuskolloidi	50
	von Postin maatuneisuusasteikko	50
5	Turvelajit	52
	Käsitekaavio	52
	Kaavion käsitteet	52
	turvelaji	52
	rahkaturve	53
	ruskosammalturve	54
	saraturve	54
	puuvaltainen turve	55
6	Mineraalimaalajit	56
	Käsitekaavio	56
	Kaavion käsitteet	56
	lajittunut maalaji	56
	lajittumaton maalaji	57
	louhikko	57
	kivikko	58
	sora I	59
	hiekkala	59
	hieta I	60
	hiesu I	61
	savi I	61
	somero	62
	rakka	63
	lössila	63
	moro	64
7	Lajittumattomat maalajit	65
	Käsitekaavio	65
	Kaavion käsitteet	65
	moreeni	65
	moreenimaa	66
	moreenimuodostuma	67
	hienoaineksinen moreeni	67
	karkea moreeni	68
	soramoreeni	69
	hiekkamoreeni	69

hiesumoreeni	70
silttimoreeni	71
hietamoreeni	71
savimoreeni	72
pintamoreeni	73
pohjamoreeni	73
8 Moreenimuodostumat	75
Käsitekaavio	75
Kaavion käsitteet	75
drumliini	75
reunamoreeni	76
reunamoreenivalli	77
kumpumoreeni	77
päätemoreeni	78
9 Maalajitteet rakennusteknisen (RT-) luokituksen mukaan	80
Käsitekaavio	80
Kaavion käsitteet	80
lohkareet [pl.]	80
kivet [pl.]	81
sora II	82
hiekk II	82
hieta II	83
hiesu II	83
savi II	84
isot kivet [pl.]	85
pienet kivet [pl.]	85
karkea hiekka	86
hieno hiekka	86
karkea hieta	87
hieno hieta	88
karkea sora	88
hieno sora	89
karkea hiesu	90
hieno hiesu	90
10 Maalajitteet ISO 14688-1 -standardin (ISO-luokituksen) mukaan	92
Käsitekaavio	92
Kaavion käsitteet	92
suuret lohkareet [pl.]	92
keskisora	93
keskiahiekka	93
siltti	94
karkea siltti	95
keskisiltti	95
hieno siltti	96
11 Maannostyyppit	97
Käsitekaavio	97
Kaavion käsitteet	97
maannoskerros	97
podsol	98
fluvisol	99
gleysol	100

regosol	100
leptosol	101
arenosol	101
ruskomaannos	102
histosol	103
12 Podsolin tyypit ja rakenne	104
Käsitekaavio	104
Kaavion käsitteet	104
humuspodsoli	105
humus-rautapodsoli	105
rautapodsoli	106
humuskerros	106
karikekerros	107
multautumiskerros	108
humusainekerros	108
kangashumuskerros	109
A-horisontti	110
huuhtoutumiskerros	110
rikastumiskerros	111
pohjamaa	112
kerros	113
kerroksellisuus II	113
maannostuminen	114
maannosprofiili	115
13 Maannostumisprosessit	116
Käsitekaavio	116
Kaavion käsitteet	116
rapautuminen	116
ravinteiden huuhtoutuminen	117
ravinteiden huuhtouma	118
huuhtoutumisriski	118
happamoituminen	119
podsoloituminen	120
orgaanisen aineksen kertyminen	120
soistuminen	121
multautuminen	122
14 Maaperäeliöstö	123
Käsitekaavio	123
Kaavion käsitteet	123
maaperäeliöstö	123
maaperäeläimistö	124
maahengitys	125
maaperätekijä	125
maaperän mikrobisto	126
maaperämikrobi	127
15 Typenkierron prosessit	128
Käsitekaavio	128
Kaavion käsitteet	128
typen kierto	128
biologinen typensidonta	129
typen mineralisaatio	130

immobilisaatio	130
nitrifikaatio	131
denitrifikaatio	132
16 Maan lämpöolot	133
Käsitekaavio	133
Kaavion käsitteet	133
maan lämpöolot [<i>pl.</i>]	133
tulosäteily	134
ulossäteily	135
maan lämmönjohtavuus	135
maan ominaislämpö	136
17 Routaan liittyvät käsitteet	138
Käsitekaavio	138
Kaavion käsitteet	138
routa I	138
rouste	139
routaantuminen	140
routiminen	140
maanpinta	141
routaraja	142
routavaurio I	143
routavaurio II	143
routiva maa	144
routimaton maa	145
hienoaineksinen maalaji	145
karkea-aineksinen maalaji	146
routivuus	147
18 Sedimentoituminen ja lajittuneet kerrostumat	148
Käsitekaavio	148
Kaavion käsitteet	148
sedimentoituminen	148
kerrostuma	149
rantakerrostuma	150
jokikerrostuma	150
jäätikköjokimuodostuma	151
harju	152
harjujakso	152
delta	153
sandur	154
sandurdelta	155
reunamuodostuma	155
lentohiekkakerrostuma	156
dyyni	157
19 Maaperää tutkivat tieteenalat ja niihin liittyvät käsitteet	158
Käsitekaavio	158
Kaavion käsitteet	158
maaperäekologia	158
maatiede	159
metsämaatiede	160
metsämaan puuntuotoskyky	160

20	Irtokäsitteet	162
	hapan sulfaattimaa	162
	happamuus	162
	hienorakeinen	163
	karkearakeinen	164
	kivisyys	164
	liettyminen	165
	lohkareisuus	166
	maankohoaminen	166
	maaperän puskurikyky	167
	maaperän rakenne	167
	maan tiiviys	168
	maan tiivistyminen	169
	maaperänäyte	169
	maaperäkartoitus	170
	maaperäkartta	171
	maaperänsuojelu	171
	metsämaan viljavuus	172
21	Lähteet	174

Käsitekaavioluettelo

KÄSITEKAAVIO 1. MAANKAMARAN JA KALLIOPERÄN RAKENNE.	16
KÄSITEKAAVIO 2. MAAPERÄN RAKENNE.	22
KÄSITEKAAVIO 3. KIVILAJIT.	37
KÄSITEKAAVIO 4. MAALAJIT.	41
KÄSITEKAAVIO 5. TURVELAJIT.	52
KÄSITEKAAVIO 6. MINERAALIMAALAJIT.	56
KÄSITEKAAVIO 7. LAJITTUMATTOMAT MAALAJIT.	65
KÄSITEKAAVIO 8. MOREENIMUODOSTUMAT.	75
KÄSITEKAAVIO 9. MAALAJITTEET RAKENNUSTEKNISEN (RT-) LUOKITUKSEN MUKAAN.	80
KÄSITEKAAVIO 10. MAALAJITTEET ISO 14688-1 -STANDARDIN (ISO-LUOKITUKSEN) MUKAAN.	92
KÄSITEKAAVIO 11. MAANNOSTYYPIT.	97
KÄSITEKAAVIO 12. PODSOLIN TYYPIT JA RAKENNE.	104
KÄSITEKAAVIO 13. MAANNOSTUMISPROSESSIT.	116
KÄSITEKAAVIO 14. MAAPERÄELIÖSTÖ.	123
KÄSITEKAAVIO 15. TYPENKIERRON PROSESSIT.	128
KÄSITEKAAVIO 16. MAAN LÄMPÖOLO.	133
KÄSITEKAAVIO 17. ROUTAAN LIITTYVÄT KÄSITTEET.	138
KÄSITEKAAVIO 18. SEDIMENTOITUMINEN JA LAJITTUNEET KERROSTUMAT.	148
KÄSITEKAAVIO 19. MAAPERÄÄ TUTKIVAT TIETEENALAT JA NIIHIN LIITTYVÄT KÄSITTEET.	158

Esipuhe

Metsäalan sanastotyö -hanke toteutetaan Metsäkeskuksen sekä Luonnonvarakeskuksen yhteishankkeena, sanastotyön asiantuntijaryhmiin voidaan tarpeen mukaan kutsua myös muiden organisaatioiden edustajia. Hanketta ohjaa maa- ja metsätalousministeriö.

Hankeen tavoitteena on käynnistää metsällisen ammattiterminologian yhtenäistäminen yhteistyönä metsäalan ammattilaisten kanssa sekä koota metsäalan keskeinen ammattisanasto terminologiseksi sanastotietokannaksi. Sanastotietokanta julkaistaan sanastot.suomi.fi -palvelussa julkaistavana metsäsanastona.

Metsäalan sanastotyön tarkoituksena on edistää metsäalaa tukevien tietopalveluiden digitalisaatiota (mm. Metsänhoidon suositukset) sekä sähköisen tiedonvälityksen semanttista yhteentoimivuutta (esim. Metsätiedon standardointi). Sanastotyön lopputuloksia voidaan hyödyntää myös metsäalan tietojärjestelmien sekä tietotuotteiden kehittämistyön yhteydessä.

Lähtökohtana hankkeelle toimii vuonna 2008 julkaistun Suomalais-venäläisen metsäsanakirjan termitietokanta. Sanastotyön tuloksena termitietokannan tiedot tämän aihealueen osalta on ajantasaistettu kattamaan nykyistä näkemystä metsäalan keskeisestä ammattiterminologiasta.

Metsäalan sanastotyö -hankeen neljännen osan, Metsämaa-sanaston, laatiminen aloitettiin keväällä 2023. Sanastoluonnoksen sisältö koostuu 20 maaperään liittyvistä osa-aihealueista, sisältäen yhteensä 202 käsitteen tiedot. Metsämaa-sanasto on laadittu pääasiallisesti metsänhoidollisista lähtökohdista eikä se sisällä mm. maaperän geologiaan, hiilenkiertoon, turvetuotantoon tai maaperän hoitoon ja käsittelyyn liittyviä käsitteitä. Näiden seikkaperäinen sekä johdonmukainen terminologinen käsittely jää tulevien jatkohankkeiden tehtäväksi. Tällä sanastolla ei pyritty korvaamaan geologian sanastoa ja geologiasta mukaan on otettu ainoastaan peruskäsitteet. Maaperän vesioloista on taas aiemmin julkaistu Metsähydrologia ja metsäojitus -sanasto tässä sarjassa.

Metsämaa-sanaston valmisteluun ja/tai kommentointiin ovat osallistuneet:

Hannu Ilvesniemi, Luonnonvarakeskus
Antti-Jussi Lindroos, Luonnonvarakeskus

Irina Kudasheva, Suomen metsäkeskus, terminologi
Romi Rancken, Yrkeshögskolan Novia
Johnny Sved, Yrkeshögskolan Novia
Lauri Heiskanen, Luonnonvarakeskus
Maanmittauslaitos
Anton Boman ja Tuija Vähäkuopus, Geologian tutkimuskeskus
Juha Aalto, Ilmatieteen laitos
Elina Lehtonen, Tieteen termipankki / Helsingin yliopisto
Metsähallitus
Hannu Salo, Bioenergia ry
Suomen ympäristökeskus
Sami Niinimäki, opetusministeriö
Jaakko Nippala, maa- ja metsätalousministeriö
Niina Riissanen, maa- ja metsätalousministeriö
Anna Rakemaa, Jussi Lappalainen, Suomen metsäkeskus
Katja Holmala, Luonnonvarakeskus
Marja-Leena Päätaalo, Luonnonvarakeskus, koordinaattori
Kai Blauberg, Suomen metsäkeskus, Metsäalan sanastotyö, projektipäällikkö

Metsäalan sanastotyö on määritelty maa- ja metsätalousministeriön välisissä tulossopimuksissa Suomen metsäkeskuksen sekä Luonnonvarakeskuksen kanssa.

Lisätietoja: projektipäällikkö Kai Blauberg, puh. 050-570 8406, sähköposti etunimi.sukunimi@metsäkeskus.fi

Sanaston laatimismenetelmät ja rakenne

Sanaston laatiminen on perustunut käsiteanalyysiin, jolla tarkoitetaan käsitepiirteiden ja käsitesuhteiden selvittämistä. Käsitesuhteita kuvataan graafisesti käsitekaavioilla ja sanallisesti määritelmillä. Aihealueen käsiteanalyysi on tehty erikseen suomalaisille, ruotsalaisille, englantilaisille ja venäläisille käsitteille.

Työmenetelmä on perustunut pitkälti niihin sanastotyön yleisiin periaatteisiin, jotka on esitetty ISO-standardeissa ja Sanastotyön käsikirjassa (1989). Joissakin kohdissa menetelmämme kuitenkin poikkeaa yleisistä periaatteista.

Deskriptiivisyys. Useimmat ISO-standardeihin perustuvat terminologiset sanakirjat ovat normatiivisia. Sanastomme on kuitenkin deskriptiivinen eli kuvaileva. Emme pyri antamaan ohjeita termien käytöstä missään kielessä. Hakuyksiköt on näin ollen valittu sen perusteella, millaisia termejä teksteissä käytetään, eikä sen perusteella, millaisia termejä niissä pitäisi käyttää. Normatiivisena piirteenä sanastossa on kuitenkin se, että jos asiantuntijat ovat katsoneet termin ei-suositeltavaksi, olemme sijoittaneet termin omalle, ei-suositeltavuutta kuvaavalle kentälle (ks. tarkemmin Lyhenteet ja merkinnät - kohta). Olemme myös sijoittaneet synonyymisten termien joukosta yleisimmin käytetyn termin ensimmäiseksi sekä joissakin tapauksissa laatineet termien käyttöön liittyvät huomautukset.

Vastineen pakollisuus. Päinvastoin kuin joissakin muissa sanastoissa, joissa puuttuvan vastineen paikka jätetään tyhjäksi, on kaikille suomalaisille hakuyksiköille annettu vastineet. Tämä on tärkeä siksi, että sanastoa tulevat käyttämään mm. kääntäjät, ja kääntäjille tarkoitettussa sanastossa eivät tyhjät vastinepaikat tule kysymykseen; kääntäjä ei voi jättää tekstiin aukkoja. Jos vastinetta ei ole löytynyt käytössä olevista lähteistä, terminologi itse tai yhteistyössä asiantuntijan kanssa on laatinut keinotekoisen vastineen.

Hakuyksiköiden järjestys. Hakuyksiköt ovat loogisessa järjestyksessä ja loogista järjestystä edustavat käsitekaaviot. Irtokäsitteet-osiossa olevat hakuyksiköt on esitetty aakkosjärjestyksessä.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty sekä omina termitietueina että käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Käsitejärjestelmäkaaviot ja termitietueet on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi.

Termitietueessa käsitteille annetaan ensin suomenkieliset termit ja sen jälkeen vastineet ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Näiden jälkeen seuraa suomenkielinen määritelmä ja mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli huomautukset suomeksi. Näiden jälkeen tulevat määritelmä ja mahdolliset huomautukset ruotsiksi ja englanniksi. Ruotsin- ja englanninkieliset määritelmät ja huomautukset ovat käännöksiä suomenkielisistä. Suomenkielisiä määritelmiä ja huomautuksia ei ole käännetty venäjäksi. Joidenkin venäjänkielisten vastineiden kohdalla voi kuitenkin olla huomautus (пояснение), joka liittyy venäjänkielisen termin käyttöön tai kuvaa suomen ja venäjän välisiä käsite-eroja.

Kaikki suomalaiset käsitteet on pyritty määrittelemään – myös silloin, kun termi on läpinäkyvä tai ainakin näyttää sellaiselta. Määritelmiä laadittaessa on pyritty käyttämään vain yleisesti tunnettua sanastoa tai sellaisia termejä, joita vastaavat käsitteet on määritelty samassa sanastossa tai tullaan määrittelemään tulevissa sanastoissa.

Määritelmät on mahdollisuuksien mukaan rakennettu vastaamaan käsitekaavioita, ts. siten, että myös määritelmät muodostaisivat keskenään järjestelmän. Tärkein menetelmä määritelmien ”synkronoinnissa” on ollut siitä huolehtiminen, että määritelmässä on yläkäsitteen paikalla lähin yläkäsite. Määritelmissä on huomioitu käsitteiden väliset suhteet termiopin mukaisesti, joten sanaston määritelmät eroavat esimerkiksi laeissa tai muissa lähteissä käytetyistä määritelmistä.

Lähtökohtaisesti ruotsinkieliset termit ovat yhteisiä Suomessa ja Ruotsissa.

Lyhenteet ja merkinnät

fi suomenkieliset termit: suositeltavan termin (lihavoituna fi-merkinnän yläpuolella) sallittavat synonyymit (yleisemmin käytetyt ja suositeltavat synonyymit ensin)

fi-ei	ei-suositeltava termi
harv.	harvinainen termi
kansanom.	kansanomainen sana tai ilmaus
lyh.	lyhenne
I, II	homonyymi
pl.	pluraali: monikko
vanh.	vanhentunut termi
sv	ruotsinkieliset vastineet
sv-inte	ei-suositeltava termi
agr.	agrologisk term: maataloustermi
n	ett-suku
part.	partiell motsvarighet: osittainen vastaavuus. Ks. tarkemmin huomautus.
pl.	plural: monikko
en	englanninkieliset vastineet
en-not	ei-suositeltava termi
abbr.	abbreviation: lyhenne
part.	partial equivalence: osittainen vastaavuus. Ks. tarkemmin huomautus.
pl.	plural: monikko
ru	venäjänkieliset vastineet
ru-not.	нерекомендуемый термин: ei-suositeltava termi
иск.	искусственный эквивалент: keinotekoinen vastine / käännösvastine
редк.	редкое: harvinainen termi
сокр.	сокращение: lyhenne
част.	частичное соответствие: osittainen vastaavuus. Ks. tarkemmin huomautus.
мн. ч.	множественное число: monikko

Käsitekaaviot

Käsitteiden suhteita on havainnollistettu käsitekaavioilla, jotka on laadittu pääasiassa ISO standardien mukaisesti ja UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla.

Sanasto-osuuden termitietueista on poimittu kaavioon päätermi eli suositeltava termi ja määritelmä. Kaavioissa ei ole kaikkia sanaston käsitteitä, vaan ne

sisältävät vain tärkeimmät käsitejärjestelmät ja vain tärkeimmät käsitteet. Kaavioihin on saatettu ottaa mukaan sellaisia käsitteitä ja ilmauksia, jotka eivät ole mukana sanastossa mutta ovat silti oleellisia käsitejärjestelmän ymmärtämisen kannalta. Kaavioissa sellaiset käsitteet on kursivoitu.

Käsitesuhdetyytit ja niiden merkitseminen

Käsitesuhteita on kolmea tyyppiä: hierarkkisia, koostumussuhteisia ja funktiosuhteisia.

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyä viiva) vallitsee yläkäsitteen ja sitä suppeamman alakäsitteen välillä. Alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen. Alakäsite on toisin sanoen yläkäsitteen laji tai edustaja. Kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen.

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva) on kokonaisuuden ja sen osien välinen suhde. Yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä. Vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen.

Funktiosuhde eli assosiatiivinen suhde (tavallinen viiva ilman symbolia) on muu kuin hierarkkinen tai koostumussuhde, esim. syyn ja seurauksen, toiminnan ja välineen, tekijän ja tuloksen suhde, jne. Funktiosuhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmästä.

Samassa kaaviossa voi esiintyä erityyppisiä käsitesuhteita.

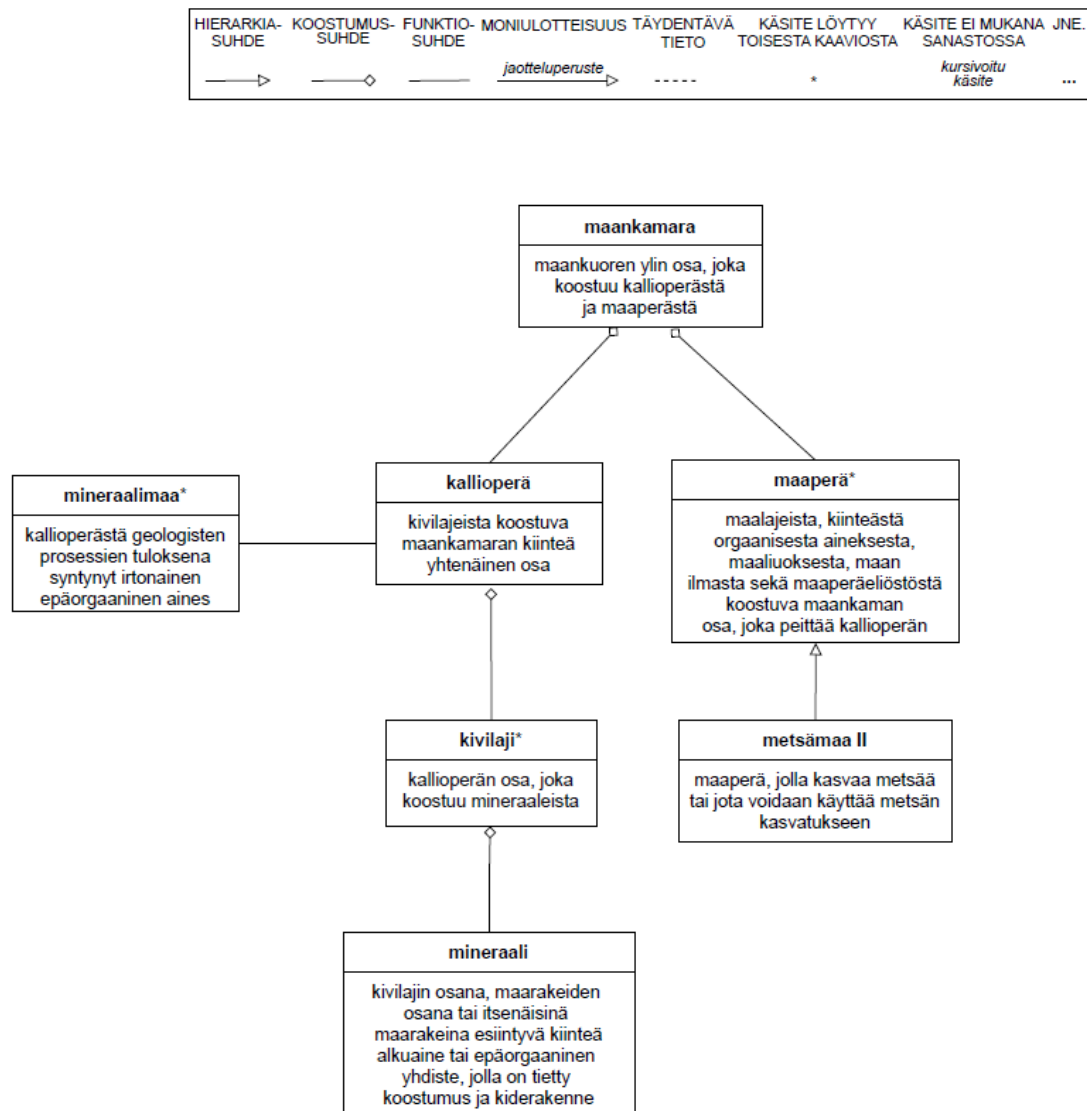
Katkoviiva osoittaa, että ala-, osa- tai funktiosuhteessa oleva käsite ei ole välttämätön taikka että käsitteiden välinen suhde ei käy selkeästi ilmi käsitteiden määritelmistä tai huomautuksista. Katkoviivalla kuvattu käsitesuhde täydentää määritelmiä ja tukee käsitteiden ymmärtämistä. Katkoviivaa voidaan käyttää kaikissa käsitesuhdetyypeissä.

Laatikossa esiintyvät kolme pistettä viittaavat sellaisiin alakäsitteisiin, joita ei ole sisällytetty kaavioon, koska ne eivät ole kyseiselle kaaviolle relevantteja. Kolme pistettä vastaavat toisin sanoen lyhennettä jne.

Asteriski tarkoittaa, että kyseisen käsitteen suhteita kuvataan myös muualla sanastossa yhdessä tai useammassa kaaviossa.

1 Maankamaran ja kallioperän rakenne

Käsitekaavio

Käsitekaavio 1. Maankamaran ja kallioperän rakenne.

Kaavion käsitteet

maankamara

fi

fi-ei

sv mark [n]

sv-inte

en bedrock and overburden

en-not

ru литосфера

ru-not

määritelmä

maankuoren ylin osa, joka koostuu kallioperästä ja maaperästä

huomautus

definition

översta delen av jordskorpan som består av berggrund och jordtäcke

anmärkning

definition

uppermost part of the Earth's crust consisting of bedrock and soil

note

пояснение

В России литосфера определяется как внешний слой земной оболочки, состоящий из горных пород и почвы.

kallioperä

fi kallio II

fi-ei

sv berggrund; berg [n]

sv-inte

en bedrock

en-not

ru коренные породы [мн. ч.]

ru-not

määritelmä

kivilajeista koostuva kiinteä yhtenäinen maankamaraan osa

huomautus

Kallioperä voi olla osittain maaperän ja osittain veden peittämä.

definition

fast sammanhängande del av marken bestående av bergarter

anmärkning

Berggrunden kan vara täckt av ett jordtäcke eller av vatten.

definition

solid, uniform part of the bedrock and overburden consisting of different rock types

note

Bedrock can be partially covered with soil and partially with water.

пояснение

maaperä

fi maa; maapeite; irtomaa

fi-ei

sv jordtäck; jord; mark

sv-inte

en soil

en-not

ru почва

ru-not

määritelmä

maalajeista, kiinteästä orgaanisesta aineksesta, maaliuoksesta, maan ilmasta sekä maaperäeliöstöstä koostuva maankamaran osa, joka peittää kallioperän

huomautus

Maaperän koostumus sekä rakenne riippuu sen osien alkuperästä, syntyolosuhteista sekä siihen vaikuttaneista tai vaikuttavista ulkoisista tekijöistä.

definition

del av marken som täcker berggrunden och som består av jordarter, fast organiskt material, markvattenlösning och markluft samt markorganismer

anmärkning

Jordtäcket sammansättning och struktur beror av ursprunget hos dess olika komponenter och av jordtäcket uppkomstsätt och vilka yttre faktorer som har påverkat eller påverkar det.

definition

part of the bedrock and overburden which covers the bedrock and consists of different soil types, solid organic matter, soil solution, soil air, and soil biota

note

The composition and structure of the soil depends on the origin of its parts, the conditions of soil formation, and the external factors that have influenced or influence it.

пояснение

mineraalimaa

fi kivennäismaa I

fi-ei

sv mineraljord; mineraljordart; minerogen jordart

sv-inte

en mineral soil; inorganic soil

en-not

ru минеральная почва; минеральные горизонты почвы [МН. Ч.]

ru-not

määritelmä

kallioperästä geologisten prosessien tuloksena syntynyt irtonainen epäorgaaninen aines

huomautus

definition

lös oorganisk substans som uppkommit ur berggrunden genom geologiska processer

anmärkning

definition

loose inorganic matter formed from the bedrock as a result of geological processes

note

пояснение

kivilaji

fi

fi-ei

sv bergart

sv-inte

en rock type; rock

en-not

ru горная порода

ru-not

määritelmä

kallioperän osa, joka koostuu mineraaleista

huomautus

Kivilaji on geologisissa prosesseissa muodostunut mineraalien kiinteä heterogeeninen seos. Kivilajit jaetaan syntyvän perusteella magmakivilajeihin, sedimenttikivilajeihin ja metamorfisiin kivilajeihin.

definition

del av berggrunden med en viss mineralsammansättning

anmärkning

En bergart är en fast, heterogen blandning av mineraler som uppstått genom geologiska processer. Bergarterna indelas efter uppkomstsätt i magmatiska bergarter, sedimentära bergarter och metamorfa bergarter.

definition

part of the bedrock consisting of minerals

note

A rock type is a solid heterogeneous mixture of minerals formed in geological processes. Based on the way they are formed, rock types are divided into igneous rocks, sedimentary rocks, and metamorphic rocks.

пояснение

mineraali

fi kivennäinen

fi-ei

sv mineral [n]

sv-inte

en mineral

en-not

ru минерал

ru-not

määritelmä

kivilajin osana, maarakeiden osana tai itsenäisinä maarakeina esiintyvä kiinteä alkuaine tai epäorgaaninen yhdiste, jolla on tietty koostumus ja kiderakenne

huomautus

definition

fast grundämne eller oorganisk kemisk förening med viss sammansättning och kristallstruktur som ingår i en bergart, i markpartiklar eller som fristående partiklar

anmärkning

definition

solid element or inorganic compound with a specific composition or crystal structure occurring as part of a rock type, as part of soil mineral particles, or as independent soil mineral particles

note

metsämaa II

fi

fi-ei

sv skogsmark

sv-inte

en forest soil

en-not

ru лесная почва [част.]

ru-not

määritelmä

maaperä, jolla kasvaa metsää tai jota voidaan käyttää metsän kasvatukseen

huomautus

Metsämaalle on tyypillistä, että sen pintaosaan kehittyy maannos.

definition

jordtäcke på vilket det växer skog eller som kan användas för skogsbruk

anmärkning

Typiskt för skogsmark är att en jordmån utvecklas i dess ytdel.

definition

soil on which a forest grows or which can be used for growing a forest

note

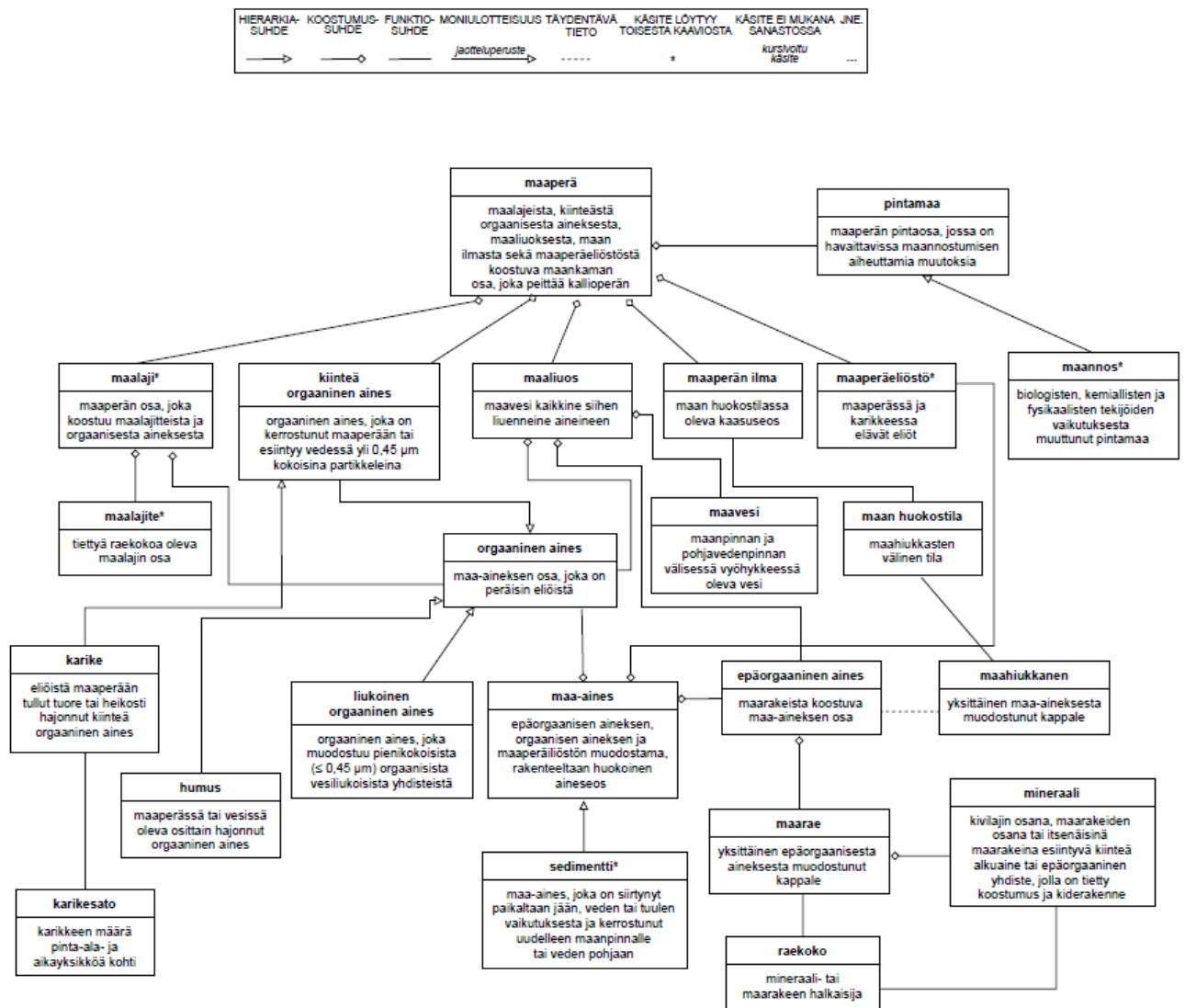
It is typical that a surface soil layer develops on forest soil.

пояснение

В широком смысле «лесными» называют почвы, формирующиеся под лесами; в узком смысле этот термин применяют лишь к серым и бурым почвам.

2 Maaperän rakenne

Käsitekaavio

Käsitekaavio 2. Maaperän rakenne.

Kaavion käsitteet

maalaji

fi

fi-ei

sv jordart

sv-inte

en soil type; type of soil

en-not

ru тип почв

ru-not

määritelmä

maaperän osa, joka koostuu maalajitteista ja orgaanisesta aineksesta

huomautus

Maalaji koostuu yhdestä tai useammasta maalajitteesta. Maalajit jaetaan maa-aineksen perusteella mineraalimaalajeihin ja orgaanisiin maalajeihin. Hallinnollisissa käyttötarkoituksissa maalajien luokkarajoja on tapauskohtaisesti täydennetty esimerkiksi orgaanisen aineksen osuuden tai muodostuman kerrospaksuuden perusteella.

definition

del av marken som består av kornfraktioner och organiskt material

anmärkning

En jordart består av en eller flera kornfraktioner. Jordarterna indelas efter typen av jordmaterial i mineraljordarter och organiska jordarter. Klassgränserna för olika jordarter kompletteras för administrativa syften vid behov till exempel utifrån andelen organisk substans eller avlagringens tjocklek.

definition

part of the soil consisting of soil separates and organic matter

note

A soil type consists of one or more soil separates. The soil types are divided into mineral soil types and organic soil types based on the soil material. For administrative purposes, the class boundaries of the soil types have been supplemented on a case-by-case basis, for example, based on the organic matter proportion or layer thickness of the deposit.

пояснение

maalajite

fi fraktio

fi-ei

sv kornfraktion

sv-inte

en soil separate

en-not

ru гранулометрическая фракция

ru-not

määritelmä

tiettyä raekokoa oleva maalajin osa

huomautus

Maalaji voi muodostua yhdestä maalajitteesta tai useamman maalajitteen yhdistelmästä. Maalajitteista on Suomessa käytössä kaksi luokitustapaa: rakennustekninen luokitus ja geotekninen luokitus.

definition

del av jordart som har en bestämd kornstorlek

anmärkning

En jordart kan bestå av en kornfraktion eller en kombination av flera kornfraktioner. Det finns två klassificeringssätt för kornfraktioner i Finland: byggnadsteknisk klassificering och geoteknisk klassificering.

definition

part of the soil type with a certain soil particle size

note

A soil type can consist of one soil separate or a combination of several soil separates. There are two classification methods for soil separates used in Finland: constructional classification and geotechnical classification.

пояснение

maa-aines

fi maamatriisi

fi-ei

sv jordmaterial [*n*]; marksubstans

sv-inte

en soil material

en-not

ru почвенное вещество

ru-not

määritelmä

epäorgaanisen aineksen, orgaanisen aineksen ja maaperäeliöstön muodostama, rakenteeltaan huokoinen aineseos

huomautus

definition

porös blandning bestående av mineralpartiklar, organiskt material och markmikrober

anmärkning

definition

porous mixture of inorganic matter, organic matter, and soil biota

note

пояснение

maavesi

fi

fi-ei

sv markvatten [n]

sv-inte

en soil moisture; soil water

en-not

ru почвенные воды [рл.]; почвенная влага [редк.]

ru-not

määritelmä

maanpinnan ja pohjavedenpinnan välisessä vyöhykkeessä oleva vesi

huomautus

Maavesi on osittain maaperään sitoutuneena ja osittain vajovettä.

Maaperään sitoutunut vesi on osittain maaperän ilmahuokosissa olevaa vesihöyryä, osittain maahiukkasten pinnalle adsorboitunutta vettä ja osittain maahiukkasten väleihin asettunutta kapillaarista vettä. Loppu maavedestä on ns. vajovettä, joka vähitellen liikkuu alaspäin kohti pohjavettä. Vajovesi voi maaperässä liikkua kulkeutua myös kohti vesistöä osin sivusuuntaisesti, esimerkiksi kallioperän pintaa myötäillen.

definition

vatten i zonen mellan markytan och grundvattennivån

anmärkning

Markvattnet består delvis av markbundet vatten och delvis av sjunkvatten.

Det markbundna vattnet utgörs delvis av vattenånga i markens porer, delvis av vatten adsorberat vid ytan av jordpartiklar och delvis av kapillärt bundet vatten mellan markpartiklarna. Resten av markvattnet består av så kallat sjunkvatten, som gradvis rör sig nedåt mot grundvattnet. Sjunkvatten kan också i vissa fall röra sig mot ett vattendrag i sidled, t.ex. längs berggrunden.

definition

water in the zone between the ground surface and the water table

note

Soil moisture is partly soil-bound and partly gravitational water. Soil-bound water is partly water vapor in soil pores, partly water adsorbed on the surface of soil particles, and partly capillary water settled between soil

particles. The rest of the soil moisture is gravitational water, which gradually moves downwards towards groundwater. When moving in the soil, gravitational water can also travel towards a body of water in part sideways, e.g. along the surface of the bedrock.

пояснение

Термин «почвенная влага» обычно используется в почвоведении и редко – в гидрологии.

maaliuos

fi maaneste

fi-ei

sv markvattenlösning

sv-inte

en soil solution

en-not

ru почвенный раствор

ru-not

määritelmä

maavesi kaikkine siihen liuenneine aineineen

huomautus

definition

markvatten med däri lösta ämnen

anmärkning

definition

soil moisture with all the substances dissolved in it

note

пояснение

maaperän ilma

fi maan ilma

fi-ei

sv markluft

sv-inte

en soil air

en-not

ru почвенный воздух

ru-not

määritelmä

maan huokostilassa oleva kaasuseos

huomautus

definition

gasblandning i markens porsystem

anmärkning

definition

gas mixture in the pore space of soil

note

пояснение

maan huokostila

fi maaperän huokostila; huokostila; huokosto

fi-ei

sv markporer [*pl.*]; markens porsystem [*n*]

sv-inte

en pore space

en-not

ru поровое пространство почв

ru-not

määritelmä

maahiukkasten välinen tila

huomautus

definition

utrymmet mellan markpartiklarna

anmärkning

definition

space between soil particles

note

пояснение

maahiukkanen

fi

fi-ei

sv markpartikel

sv-inte

en soil particle; soil grain

en-not

ru механический элемент почвы; элементарная почвенная частица;
почвенная частица

ru-not

määritelmä

yksittäinen maa-aineksesta muodostunut kappale

huomautus

Termeistä: Maarae ja maahiukkanen -termejä saatetaan joskus käyttää synonyymeina.

definition

enskild partikel som bildats av jordmaterial

anmärkning

Om termerna: Termerna jordpartikel och markpartikel kan ibland användas synonymt.

definition

single unit of soil material

note

Term info: The terms soil particle and soil mineral particle can sometimes be used as synonyms.

пояснение

epäorgaaninen aines

fi kivennäisaines

fi-ei

sv oorganisk substans; oorganiskt ämne

sv-inte

en inorganic matter; inorganic substance

en-not

ru неорганическое вещество

ru-not

määritelmä

maarakeista koostuva maa-aineksen osa

huomautus

definition

del av jordmaterial bestående av markpartiklar

anmärkning

definition

part of the soil material consisting of soil mineral particles

note

пояснение

orgaaninen aines

fi eloperäinen aines

fi-ei

sv organisk substans; organiskt material; organogent material

sv-inte

en organic matter; organic substance

en-not

ru органическое вещество

ru-not

määritelmä

maa-aineksen osa, joka on peräisin eliöistä

huomautus

definition

del av jordmaterial härrörande från organismer

anmärkning

definition

part of the soil material derived from organisms

note

пояснение

kiinteä orgaaninen aines

fi kiinteä eloperäinen aines

fi-ei

sv fast organisk substans; fast organiskt material

sv-inte

en solid organic matter

en-not

ru твёрдое органическое вещество

ru-not

määritelmä

orgaaninen aines, joka on kerrostunut maaperään tai esiintyy vedessä yli 0,45 µm kokoisina partikkeleina

huomautus

0,45 µm on yleisesti käytössä oleva menetelmällinen raja.

definition

organisk substans som avlagrats i marken eller förekommer i vatten i form av partiklar större än 0,45 µm

anmärkning

0,45 µm är en allmänt använd metodgräns.

definition

organic matter deposited in soil or occurring in water in particles larger than 0.45 µm

note

0.45 µm is a commonly used methodological limit.

пояснение

liukoinen orgaaninen aines

fi liukoinen eloperäinen aines

fi-ei

sv löslig organisk substans

sv-inte

en soluble organic matter

en-not

ru жидкое органическое вещество

ru-not

määritelmä

orgaaninen aines, joka muodostuu pienikokoisista ($\leq 0,45 \mu\text{m}$) orgaanisista vesiliukoisista yhdisteistä

huomautus

0,45 μm on yleisesti käytössä oleva menetelmällinen raja.

definition

organisk substans bestående av små ($\leq 0,45 \mu\text{m}$) organiska vattenlösliga föreningar

anmärkning

0,45 μm är en allmänt använd metodgräns.

definition

organic matter composed of small ($\leq 0.45 \mu\text{m}$) organic water-soluble compounds

note

0.45 μm is a commonly used methodological limit.

пояснение

humus

fi

fi-ei

sv humus; mull; mylla [*agr.*]

sv-inte

en humus

en-not

ru гумус

ru-not

määritelmä

maaperässä tai vesissä oleva osittain hajonnut orgaaninen aines

huomautus

definition

delvis upplöst organisk substans i mark eller vatten

anmärkning

definition

partially degraded organic matter in soil or water

note

пояснение

karike

fi

fi-ei

sv förna; skogsströ

sv-inte

en plant litter; organic debris; forest litter; soil litter; ground litter; forest debris

en-not

ru растительный опад; опад

ru-not

määritelmä

eliöistä maaperään tullut tuore tai heikosti hajonnut kiinteä orgaaninen aines

huomautus

Eliöitä ovat eläimet, kasvit, sienet ja pieneliöt.

definition

färsk eller något nedbruten fast organisk substans i marken härstammande från organismer

anmärkning

Till organismerna räknas djur, växter, svampar och mikro-organismer.

definition

fresh or weakly degraded solid organic matter in the soil derived from organisms

note

Organisms include animals, plants, fungi, and micro-organisms.

пояснение

karikesato

fi karikkeen kertymä

fi-ei

sv förnafall [*n*]; förnaproduktion

sv-inte

en plant litter fall; plant litter production

en-not

ru запас опада

ru-not

määritelmä

karikkeen määrä pinta-ala- ja aikayksikköä kohti

huomautus

definition

mängd förna som produceras per yt- och tidsenhet

anmärkning

definition

amount of plant litter per unit of area and time

note

пояснение

pintamaa

fi maan pintaosa

fi-ei

sv yttjord; markens ytskikt

sv-inte

en topsoil; surface soil

en-not

ru поверхностный слой почвы

ru-not

määritelmä

maaperän pintaosa, jossa on havaittavissa maannostumisen aiheuttamia muutoksia

huomautus

definition

markens övre del där förändringar orsakade av jordmånsbildning kan skönjas

anmärkning

definition

surface part of the soil where changes caused by soil formation can be observed

note

пояснение

maannos

fi

fi-ei

sv jordmån

sv-inte

en soil [*part.*]

en-not

ru почва [*част.*]

ru-not

määritelmä

biologisten, kemiallisten ja fysikaalisten tekijöiden vaikutuksesta muuttunut pintamaa

huomautus

definition

ytjord som förändrats genom biologiska, kemiska och fysikaliska processer

anmärkning

definition

topsoil altered by biological, chemical, and physical factors

note

Term info: Soil is a broader concept that covers both Finnish maaperä and maannos concepts. Soil is defined as a natural body comprised of solids (minerals and organic matter), liquid, and gases that occurs on the land surface, occupies space, and is characterized by one or both of the following: horizons, or layers, that are distinguishable from the initial material as a result of additions, losses, transfers, and transformations of energy and matter or the ability to support rooted plants in a natural environment.

пояснение

Понятие «почва» шире и означает самостоятельное естественно-историческое органоминеральное природное тело, возникшее на поверхности земли в результате длительного воздействия биотических, абиотических и антропогенных факторов, состоящее из твёрдых минеральных и органических частиц, воды и воздуха и имеющее специфические генетико-морфологические признаки, свойства, создающие для роста и развития растений соответствующие условия.

maarae

fi rae, maapartikkeli

fi-ei

sv markpartikel, jordpartikel, korn [*n*]

sv-inte

en soil mineral particle, soil mineral grain

en-not

ru минеральный механический элемент почвы; минеральная почвенная частица; механический элемент почвы [*част.*]

ru-not

määritelmä

yksittäinen epäorgaanisesta aineksesta muodostunut kappale

huomautus

Maarakeiden koko vaihtelee savihiukkasista lohkareisiin.

Termeistä: Maarae ja maahiukkanen -termejä saatetaan joskus käyttää synonyymeina.

definition

enskild oorganisk partikel

anmärkning

Markpartiklarnas storlek varierar från lerpartiklar till block.

Om termerna: Termerna jordpartikel och markpartikel kan ibland användas synonymt.

definition

single unit of inorganic matter

note

Term info: The terms soil particle and soil mineral particle can sometimes be used as synonyms.

пояснение

Финские термины maahiukkanen и maarae часто используются как синонимы, поэтому в качестве соответствия для термина maarae может быть использовано более широкое понятие «механический элемент почвы».

raekoko

fi

fi-ei

sv kornstorlek

sv-inte

en soil particle size; soil grain size; grain size

en-not

ru диаметр почвенных частиц; диаметр механических элементов почвы

ru-not

määritelmä

mineraali- tai maarakeen halkaisija

huomautus

Raekoko ilmaistaan yleensä millimetreissä.

definition

diameter hos en mineral- eller markpartikel

anmärkning

Kornstorleken uttrycks vanligen i millimeter.

definition

diameter of a mineral or soil mineral particle

note

Soil particle size is usually expressed in millimeters.

пояснение

sedimentti

fi

fi-ei

sv sediment [*n*]; avlagring

sv-inte

en sediment

en-not

ru седимент

ru-not

määritelmä

maa-aines, joka on siirtynyt paikaltaan jään, veden tai tuulen vaikutuksesta ja kerrostunut uudelleen maanpinnalle tai veden pohjaan

huomautus

definition

jordmaterial som förflyttats under inverkan av is, vatten eller vind och som avlagrats på markytan eller på botten av hav eller vattendrag

anmärkning

definition

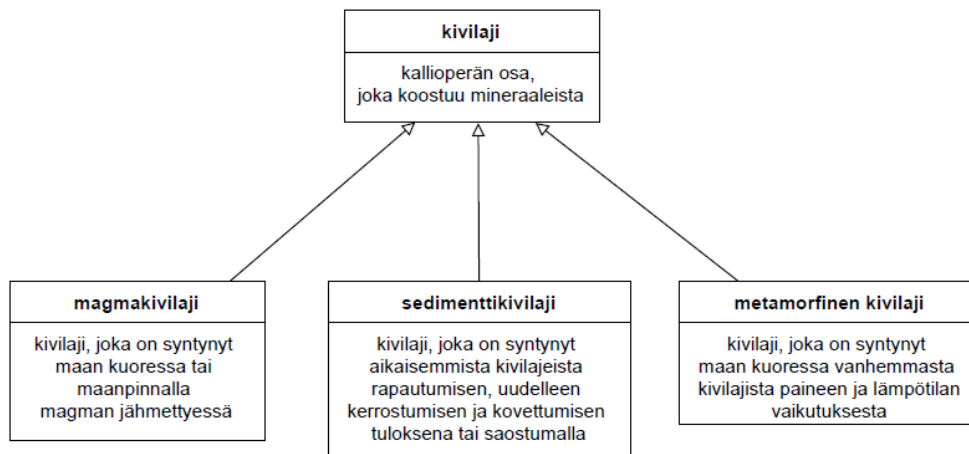
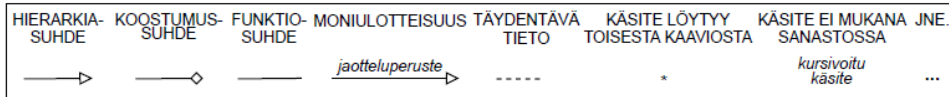
soil material that has been displaced by ice, water or wind and re-deposited on the ground surface or at the bottom of a water body

note

пояснение

3 Kivilajit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 3. Kivilajit.

Kaavion käsitteet

magmakivilaji

fi

fi-ei

sv magmatisk bergart

sv-inte

en igneous rock; magmatic rock

en-not

ru магматическая горная порода; изверженная горная порода

ru-not

määritelmä

kivilaji, joka on syntynyt maan kuoressa tai maanpinnalla magman jähmettyessä

huomautus

Magmakivilajit jaotellaan syntyntavan ja -paikan perusteella syväkivilajeihin, puolipinnalisiin kivilajeihin sekä vulkaniitteihin. Esimerkkejä Suomessa tavattavista syväkivilajeista ovat graniitti, syeniitti, dioriitti, peridotiitti sekä

gabbro. Esimerkkejä Suomessa tavattavasta juonikivilajista ovat diabaasi ja pegmatiitti. Esimerkkejä vulkaniiteista ovat basaltti, ryoliitti ja tuffi.

definition

bergart som uppstått i jordskorpan eller på markytan då magma stelnat

anmärkning

De magmatiska bergarterna indelas efter tillkomstsätt och -plats i djupbergarter, gångbergarter samt vulkaniska bergarter. Exempel på bergarter som påträffas i Finland är granit, syenit, diorit, periodit samt gabbro. Ett exempel på gångbergarter som påträffas i Finland är diabas och pegmatit. Motsvarande exempel på vulkaniska bergarter är basalt, ryolit och tuff.

definition

rock type that was formed in the earth's crust or on the ground surface when molten rock solidified

note

Igneous rocks are divided into plutonic rocks, hypabyssal rocks, and volcanic rocks based on the type and location of their formation. Examples of plutonic rocks found in Finland are granite, syenite, diorite, peridotite, and gabbro. Examples of a hypabyssal rocks found in Finland are diabase and pegmatite. Examples of volcanic rocks are basalt, rhyolite, and tuff.

пояснение

sedimenttikivilaji

fi kerrostunut kivilaji

fi-ei

sv sedimentär bergart; sedimentbergart

sv-inte

en sedimentary rock

en-not

ru осадочная горная порода

ru-not

määritelmä

kivilaji, joka on syntynyt aikaisemmista kivilajeista rapautumisen, uudelleen kerrostumisen ja kovettumisen tuloksena tai saostumalla

huomautus

Esimerkkejä Suomessa tavattavista sedimenttikivilajeista ovat kalkkikivi, konglomeraatti, savikivi ja hiekkakivi.

definition

bergart som uppkommit genom att en tidigare bergart vittrat sönder till mindre partiklar som sedan sedimenterat och hårdnat på nytt eller genom utfällning

anmärkning

Exempel på sedimentära bergarter som påträffas i Finland är kalksten, konglomerat, lersten och sandsten.

definition

rock type that has been formed from previous rock types as a result of weathering, redeposition, and hardening or by illuviation

note

Examples of sedimentary rocks found in Finland include limestone, conglomerate, claystone, and sandstone.

пояснение

metamorfinen kivilaji

fi muuttunut kivilaji

fi-ei

sv metamorf bergart

sv-inte

en metamorphic rock

en-not

ru метаморфическая горная порода

ru-not

määritelmä

kivilaji, joka on syntynyt maan kuoressa vanhemmasta kivilajista paineen ja lämpötilan vaikutuksesta

huomautus

Muutoksen aikana kiviaines voi olla osittain sulanut kivilulaksi. Esimerkkejä Suomessa tavattavista metamorfisista kivilajeista ovat gneissi, amfiboliitti, kvartsiitti, kiilleliuske (mm. mustaliuske) sekä marmori.

definition

bergart som bildats i jordskorpan ur en annan bergart under påverkan av tryck och värme

anmärkning

Under omvandlingen kan stenmaterialet delvis ha smält till magma.

Exempel på metamorfa bergarter som påträffas i Finland är gnejs, amfibolit, kvartsit, glimmerskiffer (bl.a. svartskiffer) samt marmor.

definition

rock type that has been formed in the earth's crust from an older rock type under the influence of pressure and temperature

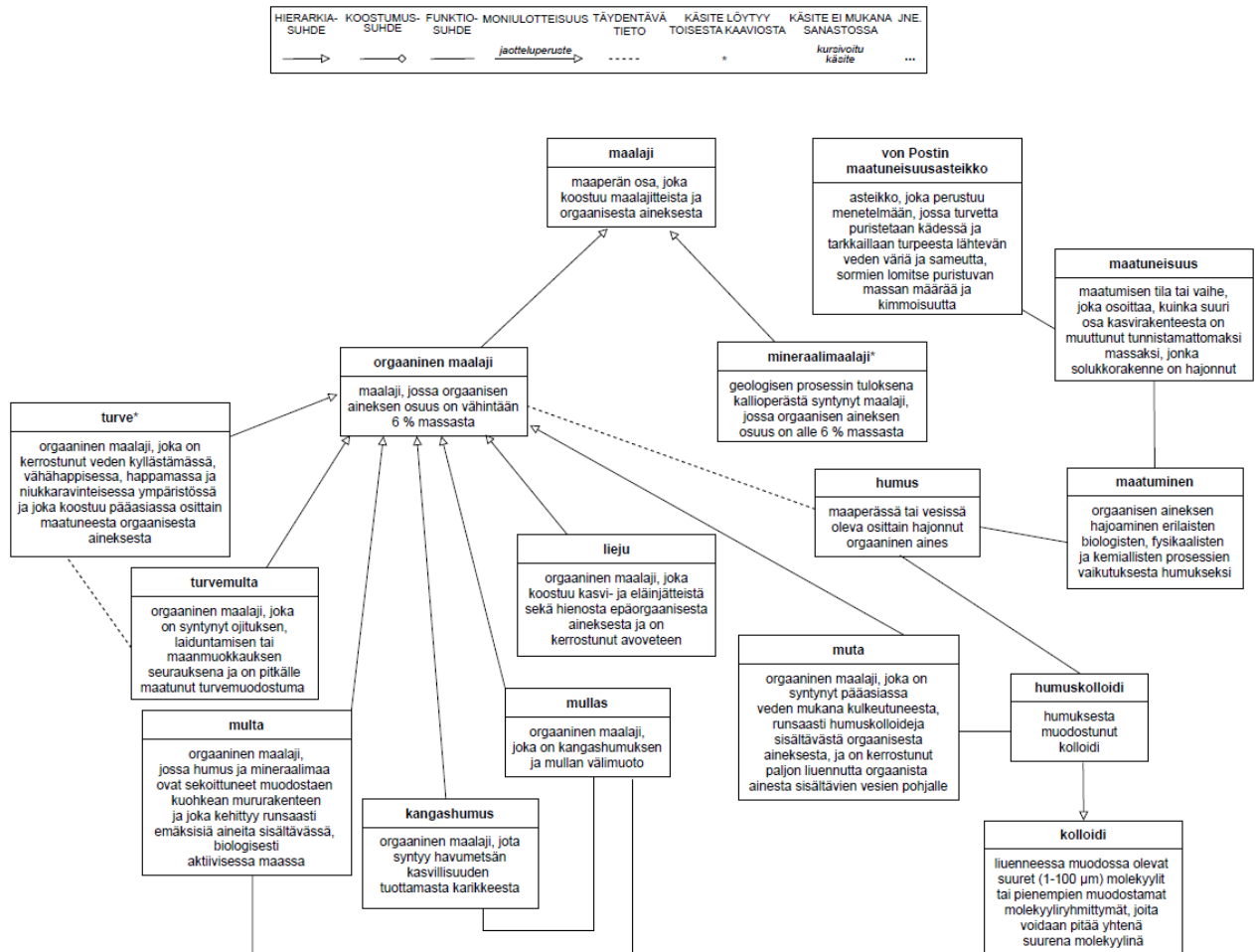
note

During the transformation, the rock material may have partially melted into a molten rock. Examples of metamorphic rocks found in Finland are gneiss, amphibolite, quartzite, mica schist (including black schist), and marble.

пояснение

4 Maalajit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 4. Maalajit.

Kaavion käsitteet

orgaaninen maalaji

fi eloperäinen maalaji

fi-ei

sv organisk jordart; organogen jordart

sv-inte

en organic soil type; organic soil

en-not

ru гумусная почва; гумусированная почва; гумифицированная почва

ru-not

määritelmä

maalaji, jossa orgaanisen aineksen osuus on vähintään 6 % massasta

huomautus

Kangasmaalla syntyneitä orgaanisia maalajeja ovat kangashumus, mullas ja multa. Kosteissa olosuhteissa syntyneitä orgaanisia maalajeja ovat turve, lieju ja muta.

definition

jordart där den organiska substansen utgör minst 6 % av massan

anmärkning

Organiska jordarter som uppkommer på momark är mår, moder och mull, medan det under fuktiga förhållanden uppstår torv, gyttja och dy.

definition

soil type with organic matter accounting for at least 6 % of the mass

note

Organic soil types formed on heath forest sites are raw humus, moder humus, and mull. Organic soil types formed in humid conditions include peat, gyttja, and dy.

пояснение

mineraalimaalaji

fi kivennäismaalaji

fi-ei

sv mineraljordart; minerogen jordart

sv-inte

en mineral soil type; mineral soil; inorganic soil

en-not

ru минеральный тип почв

ru-not

määritelmä

geologisen prosessin tuloksena kallioperästä syntynyt maalaji, jossa orgaanisen aineksen osuus on alle 6 % massasta

huomautus

Mineraalimaalajeissa epäorgaaninen aines on lähes yksinomaisena aineksena.

definition

jordart som uppkommit ur berggrunden till följd av en geologisk process och där organiska substanser utgör mindre än 6 % av massan

anmärkning

I en mineraljordart utgörs nästan allt material av oorganisk substans.

definition

soil type formed from bedrock as a result of a geological process with organic matter accounting for less than 6% of mass

note

In mineral soil types, inorganic matter is almost exclusive.

пояснение

turve

fi turvema; Tv [lyh.]

fi-ei

sv torv; torvjord

sv-inte

en peat

en-not

ru торф

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, joka on kerrostunut veden kyllästävässä, vähähappisessa, happamassa ja niukkaravinteisessa ympäristössä ja joka koostuu pääasiassa osittain maatuneesta orgaanisesta aineksesta

huomautus

Turpeen kuivamassasta on yleensä yli 75 % orgaanista ainesta.

definition

organisk jordart som avlagrats i en vattenmättad, syrefattig, sur och näringsfattig miljö och som huvudsakligen består av delvis nedbrutet organiskt material

anmärkning

Torvens torrmassa består vanligen till mer än 75 % av organisk substans.

definition

organic soil type deposited in a water-saturated, oxygen-poor, acidic, nutrient-poor environment, consisting primarily of partially humified organic matter

note

The dry mass of peat is usually more than 75% organic matter.

пояснение

multa

fi Mm [lyh.]

fi-ei

sv mull

sv-inte

en mull

en-not

ru муль

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, jossa humus ja mineraalimaa ovat sekoittuneet muodostaen kuohkean mururakenteen ja joka kehittyy runsaasti emäksisiä aineita sisältävässä, biologisesti aktiivisessa maassa

huomautus

definition

organisk jordart där humus och mineraljord blandats och format en porös massa med aggregatstruktur och som utvecklas i biologiskt aktiva jordar rika på alkaliska ämnen

anmärkning

definition

organic soil type in which humus and mineral soil are mixed to form a loose crumb structure that develops in biologically active soil rich in alkaline substances

note

пояснение

turvemulta

fi

fi-ei

sv torvmull

sv-inte

en black peat

en-not

ru чёрный торф

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, joka on syntynyt ojituksen, laiduntamisen tai maanmuokkauksen seurauksena ja on pitkälle maatunut turvemuodostuma

huomautus

definition

organisk jordart som uppkommit till följd av dikning, betesgång eller markberedning och är ett långt förmultnat torvslag

anmärkning

definition

organic soil type formed as a result of drainage, grazing or tillage and is a highly decomposed peat formation

note

пояснение

kangashumus

fi kangasturve; raakahumus; kuntta [*kansanom.*]

fi-ei

sv mår; råhumus

sv-inte

en raw humus; mor humus; mor; surface humus

en-not

ru грубый гумус; мор

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, jota syntyy havumetsän kasvillisuuden tuottamasta karikkeesta

huomautus

definition

organisk jordart som uppkommer av barrskogsförna

anmärkning

definition

organic soil type which is formed from plant litter produced by coniferous forest vegetation

note

пояснение

mullas

fi

fi-ei

sv moder

sv-inte

en moder humus; moder-humus formation

en-not

ru модер

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, joka on kangashumuksen ja mullan välimuoto

huomautus

definition

organisk jordart med egenskaper av både moder och mull

anmärkning

definition

organic soil type which is an intermediate form between raw humus and mull

note

пояснение

lieju

fi Lj [*lyh.*]

fi-ei

sv gyttja

sv-inte

en gyttja

en-not

ru глинистый сапропель

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, joka koostuu kasvi- ja eläinjätteistä sekä hienosta epäorgaanisesta aineksesta ja on kerrostunut avoveteen

huomautus

definition

organisk jordart bestående av rester av växter och djur samt av finfördelad oorganisk substans och som avlagrats i vatten

anmärkning

definition

organic soil type that consists of plant and animal waste and fine inorganic matter and is deposited in open water

note

пояснение

muta

fi Mt [*lyh.*]

fi-ei

sv dy

sv-inte

en dy

en-not

ru сапропель

ru-not

määritelmä

orgaaninen maalaji, joka on syntynyt pääasiassa veden mukana kulkeutuneesta, runsaasti humuskolloideja sisältävästä orgaanisesta aineksesta, ja on kerrostunut paljon liuennutta orgaanista ainesta sisältävien vesien pohjalle

huomautus

definition

organisk jordart som huvudsakligen uppkommit av organisk substans innehållande rikligt med humuskolloider som förts med vattenflödet och som avlagras på botten av vattendrag där det förekommer stora mängder lösta organiska ämnen

anmärkning

definition

organic soil type that is mainly formed from organic matter that has been transported with water and is rich in humic colloids, and is deposited at the bottom of water bodies containing a lot of dissolved organic matter

note

пояснение

maatuminen

fi

fi-ei

sv humifiering

sv-inte

en humification

en-not

ru гумусообразование; гумификация

ru-not

määritelmä

orgaanisen aineksen hajoaminen erilaisten biologisten, fysikaalisten ja kemiallisten prosessien vaikutuksesta humukseksi

huomautus

definition

nedbrytning av organisk substans till humus genom inverkan av olika biologiska, fysikaliska och kemiska processer

anmärkning

definition

decomposition of organic matter into humus under the influence of various biological, physical, and chemical processes

note

пояснение

maatuneisuus

fi maatuneisuusaste

fi-ei

sv humifieringsgrad; nedbrytningsgrad

sv-inte

en degree of humification

en-not

ru гумифицированность

ru-not

määritelmä

maatumisen tila tai vaihe, joka osoittaa, kuinka suuri osa kasvirakenteesta on muuttunut tunnistamattomaksi massaksi, jonka solukkorakenne on hajonnut

huomautus

Maatuneisuutta mitataan von Postin maatuneisuusasteikolla.

definition

humifieringsstatus eller stadium som anger hur stor del av växtstrukturen som har omvandlats till en oigenkännlig massa vars cellstruktur har upplösts

anmärkning

Humifieringsgraden fastställs med hjälp av von Posts humifieringsskala.

definition

state or phase of humification that indicates how much of the plant structure has turned into an unrecognized mass with the cellular structure broken down

note

The degree of humification is measured with von Post scale.

пояснение

kolloidi

fi

fi-ei

sv kolloid

sv-inte

en colloid

en-not

ru коллоид

ru-not

määritelmä

liuenneessa muodossa olevat suuret molekyylit (1–100 µm) tai pienempien muodostamat molekyyliryhmittymät, joita voidaan pitää yhtenä suurena molekyylinä

huomautus

definition

stora molekyler (1100 µm) i upplöst form eller grupper av mindre molekyler som kan betraktas som en enda stor molekyl

anmärkning

definition

large molecules in dissolved form (1100 µm) or clusters of smaller molecules that can be considered as a single large molecule

note

пояснение

humuskolloidi

fi

fi-ei

sv humuskolloid

sv-inte

en humic colloid; humus colloid

en-not

ru почвенный коллоид

ru-not

määritelmä

humuksesta muodostunut kolloidi

huomautus

definition

kolloid av humus

anmärkning

definition

colloid formed from humus

note

пояснение

von Postin maatuneisuusasteikko

fi von Post -luokitus; von Postin kymmenluokitus

fi-ei

sv von Post humifieringsskala; von Post-skalan; von Posts 10-gradiga humifieringsskala

sv-inte

en von Post scale; von Post humification scale

en-not

ru шкала фон Поста

ru-not

määritelmä

asteikko, joka perustuu menetelmään, jossa turvetta puristetaan kädessä ja tarkkaillaan turpeesta lähtevän veden väriä ja sameutta, sormien lomitse puristuvan massan määrää ja kimmoisuutta

huomautus

definition

skala som bygger på en metod där torven pressas i handen och det utgående vattnets färg och grumlighet, mängden massa som pressas mellan fingrarna och elasticiteten i torven uppskattas

anmärkning

definition

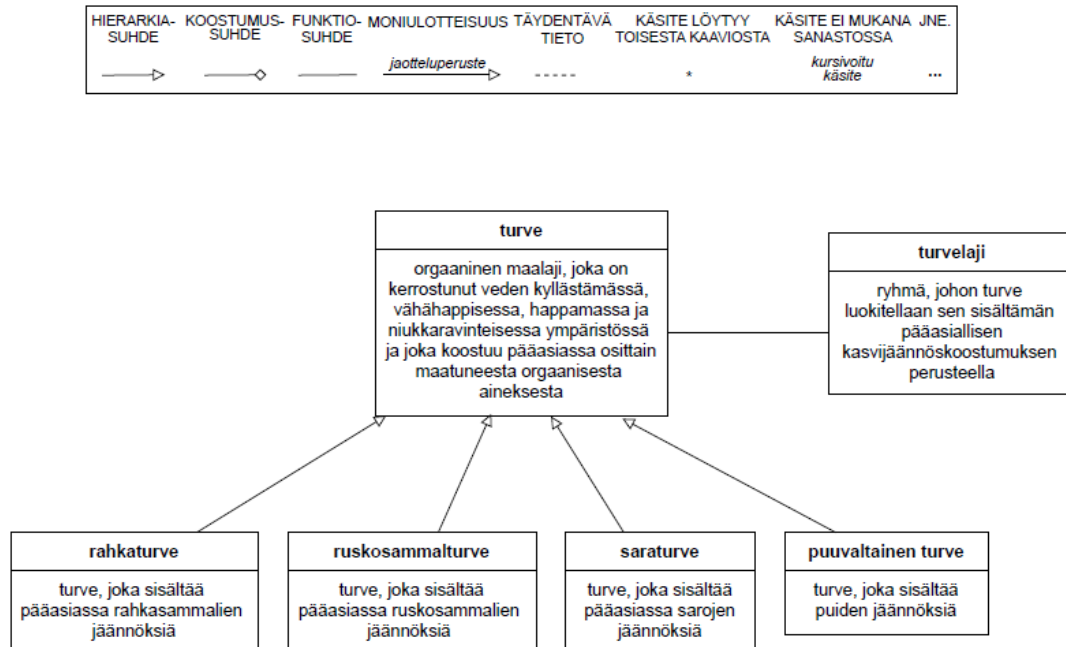
scale based on the method of pressing peat in the hand and observing the color and opacity of the water leaving the peat, as well as the amount and elasticity of the mass compressed between the fingers

note

пояснение

5 Turvelajit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 5. Turvelajit.

Kaavion käsitteet

turvelaji

fi

fi-ei

sv torvslag [n]

sv-inte

en peat type

en-not

ru вид торфа

ru-not

määritelmä

ryhmä, johon turve luokitellaan sen sisältämän pääasiallisen kasvijäännöskoostumuksen perusteella

huomautus

Turvelaji kuvastaa turpeen ravinteisuutta. Tavanomaisesti turpeet luokitellaan neljään pääryhmään: rahkaturpeet, ruskosammalturpeet, saraturpeet ja puuvaltaiset turpeet.

definition

grupp till vilken torven klassificeras på basis av dess huvudsakliga växtrestsammansättning

anmärkning

Torvslagen speglar torvens näringsvärde. Vanligen klassificeras torven i fyra huvudgrupper: vitmosstorv, brunmosstorv, starrtorv och trädtorv.

definition

group into which peat is classified based on the main plant residue it contains

note

The peat type reflects the nutrient content of the peat. Normally, peat is classified into four main groups: Sphagnum peat, brown moss peat, Carex peat, and peat with wood fragments.

пояснение

rahkaturve

fi Sphagnum-turve; S-t [*lyh.*]

fi-ei

sv vitmosstorv; vitmossetorv; mosstorv; Sphagnum-torv

sv-inte

en Sphagnum peat

en-not

ru сфагновый торф; сфагновый верховой торф

ru-not

määritelmä

turve, joka sisältää pääasiassa rahkasammalien jäännöksiä

huomautus

Rahkaturvetta esiintyy melkein kaikilla suotyypeillä, poislukien letot.

definition

torv huvudsakligen innehållande rester av blad och stjälkar av vitmossor

anmärkning

Vitmosstorv förekommer på nästan alla torvmarkstyper förutom brunmossar.

definition

peat containing mainly the remains of Sphagnum mosses

note

Sphagnum peat is found in almost all mire types, excluding eutrophic fens.

пояснение

ruskosammalturve

fi B [*lyh.*]

fi-ei

sv brunmosstorv

sv-inte

en brown moss peat

en-not

ru буромошный торф

ru-not

määritelmä

turve, joka sisältää pääasiassa ruskosammalien jäännöksiä

huomautus

Ruskosammalturvetta esiintyy letoilla.

definition

torv huvudsakligen innehållande rester av brunmossor

anmärkning

Brunmosstorv förekommer på brunmossar.

definition

peat containing mainly the remains of brown mosses

note

Brown moss peat occurs on eutrophic fens.

пояснение

saraturve

fi C-t [*lyh.*]

fi-ei

sv starrtorv

sv-inte

en Carex peat; sedge peat

en-not

ru осоковый торф; осоковый низинный торф

ru-not

määritelmä

turve, joka sisältää pääasiassa sarojen jäännöksiä

huomautus

Saraturpeita esiintyy saravaltaisilla soilla.

definition

torv huvudsakligen innehållande rester av starrväxter

anmärkning

Starr förekommer på starrdominerad torvmark.

definition

peat containing mainly the remains of sedges

note

Carex peat occurs on sedge-rich bogs.

пояснение

puuvaltainen turve

fi puuturve

fi-ei

sv trädtorv

sv-inte

en peat with wood fragments; peat with wood remains

en-not

ru древесный торф

ru-not

määritelmä

turve, joka sisältää puiden jäännöksiä

huomautus

definition

torv innehållande rester av träd

anmärkning

definition

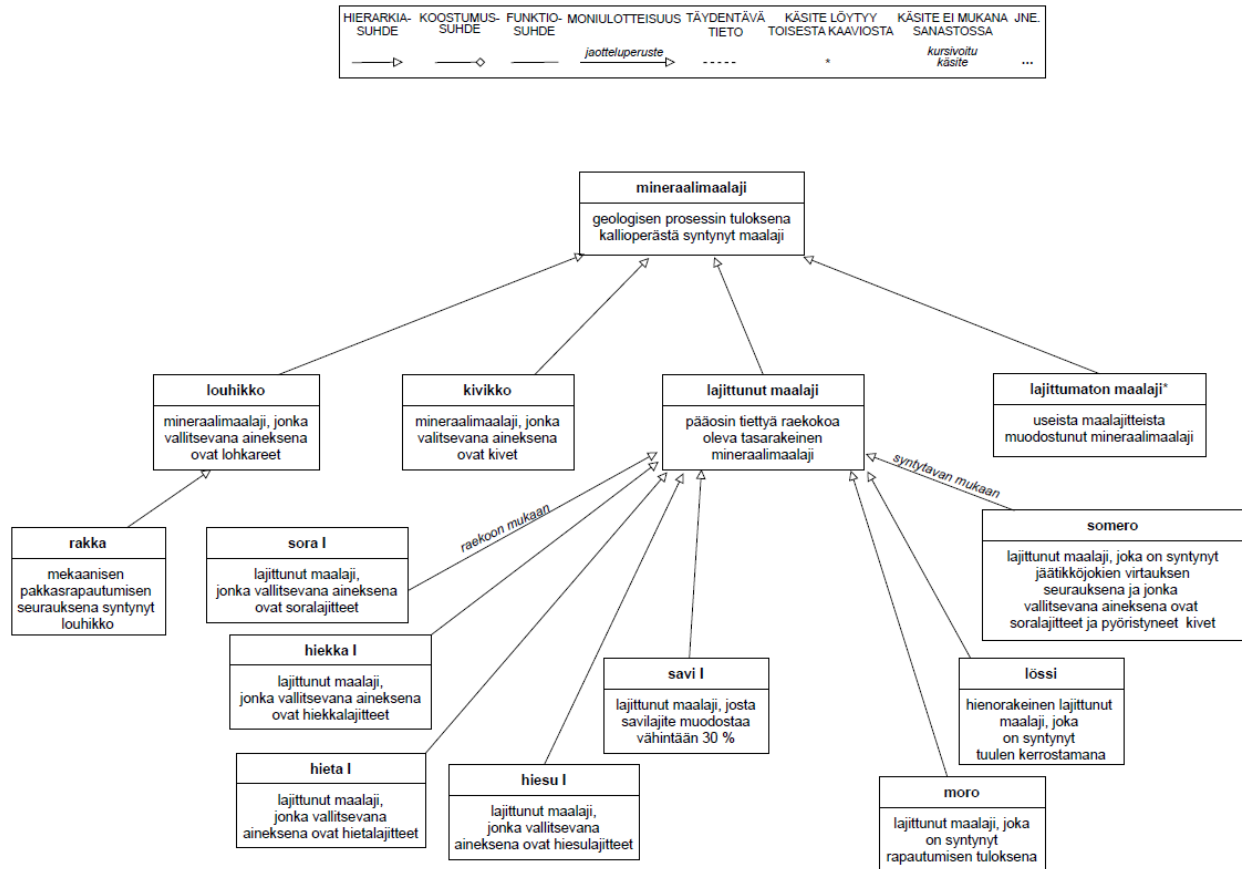
peat containing tree remains

note

пояснение

6 Mineraalimaalajit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 6. Mineraalimaalajit.

Kaavion käsitteet

lajittunut maalaji

fi lajittunut kivennäismaalaji

fi-ei

sv sorterad mineraljord

sv-inte

en well-sorted soil; sorted soil

en-not

ru сортированная почва; сортированная порода

ru-not

määritelmä

pääosin tiettyä raekokoa oleva tasarakeinen mineraalimaalaji

huomautus

Lajittuneissa maalajeissa on tavallisesti vallitsevana yksi tai kaksi lajitetta.

definition

i huvudsak jämnkornig mineraljordart av en viss kornstorlek

anmärkning

Vanligen dominerar en eller två kornfraktioner.

definition

even-grained mineral soil type mainly of a certain soil particle size

note

Soil types usually have one or two main soil separates.

пояснение

lajittumaton maalaji

fi diamiktoni

fi-ei

sv osorterad mineraljord

sv-inte

en poorly sorted soil; diamicton

en-not

ru несортированная почва; несортированная порода

ru-not

määritelmä

useista maalajitteista muodostunut mineraalimaalaji

huomautus

Lajittumaton maalaji on yleensä moreenia.

definition

mineraljordart bestående av flera kornfraktioner

anmärkning

En osorterad jordart består oftast av morän.

definition

mineral soil type formed by multiple soil separates

note

Poorly sorted soil is usually moraine.

пояснение

louhikko

fi Lo [lyh.]

fi-ei

sv blockjord; blockfält [n]

sv-inte

en boulder soil

en-not

ru завалуненная почва

ru-not

määritelmä

mineraalimaalaji, jonka vallitsevana aineksena ovat lohkareet

huomautus

Louhikoita on esimerkiksi vaarojen laella rakkana ja uhkurakkoina, jotka ovat roudan nostamia.

definition

mineraljordart dominerad av blockfraktioner

anmärkning

Blockjord förekommer bland annat på fjälltoppar som ett resultat av tjälskjutning.

definition

mineral soil type with boulders as the dominant material

note

For example, there are cobble and boulder soils in montane areas above the forest limit as well as those which are the result of the upheaval by ground frost.

пояснение

kivikko

fi Ki [lyh.]

fi-ei

sv stensjord

sv-inte

en cobble soil

en-not

ru каменистая почва

ru-not

määritelmä

mineraalimaalaji, jonka valitsevana aineksena ovat kivet

huomautus

definition

mineraljordart dominerad av stenfraktioner

anmärkning

definition

mineral soil type with cobbles as the dominant material

note

пояснение

sora I

fi soramaa; Sr [*lyh.*]

fi-ei

sv grus [*n*]; grusjord

sv-inte

en gravel soil

en-not

ru гравийный грунт [*част.*]

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, jonka vallitsevana aineksena ovat soralajitteet

huomautus

Sorat sisältävät tavallisesti myös kivi- ja hiekkalajitteita, toisinaan hienompaakin ainesta.

definition

sorterad jordart dominerad av grusfraktioner

anmärkning

Grusjord innehåller vanligen också en sten- och sandfraktion, ibland också finkornigare material.

definition

well-sorted soil with gravel as the dominant material

note

Gravel usually also contains cobbles and sand, sometimes finer material.

пояснение

В России гравием считаются частицы размером 2–10 мм.

hiekkä I

fi hiekkamaa, Hk [*lyh.*]

fi-ei

sv sand; sandjord

sv-inte

en sandy soil

en-not

ru песчаная почва; пески [МН. Ч.]

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, jonka vallitsevana aineksena ovat hiekkalajitteet

huomautus

definition

sorterad jordart dominerad av sandfraktioner

anmärkning

definition

well-sorted soil with sand as the dominant material

note

пояснение

hieta I

fi hietamaa; Ht [lyh.]

fi-ei

sv mo; finsand; mojord

sv-inte

en fine sandy soil [part.]

en-not

ru супесчаная почва

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, jonka vallitsevana aineksena ovat hietalajitteet

huomautus

definition

sorterad jordart domenerad av mofraktioner

anmärkning

definition

well-sorted soil with fine sand as the dominant material

note

Term info: The particle size of hieta is 0.02–0.2 mm. In the ISO classification, the particle size of fine sand is 0.063–0.2 mm.

пояснение

hiesu I

fi hiesumaa; Hs [*lyh.*]

fi-ei

sv mjäla; mjäljord

sv-inte

en silty soil [*part.*]

en-not

ru суглинистая почва

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, jonka vallitsevana aineksena ovat hiesulajitteet

huomautus

Savilajitteen osuus on tavallisesti 20–30 %, kuten myös hienon hiedan.

definition

sorterad jordart dominerad av mjälfraktioner

anmärkning

Lerfraktionens andel är vanligen 20–30 %, liksom också finmons.

definition

well-sorted soil with fine and medium silt as the dominant material

note

The share of clay and coarse silt is usually 20–30%. **Term info:** The particle size of hiesu is 0.002–0.02 mm. In the ISO classification, the particle size of fine silt is 0.002–0.0063 mm, medium silt 0.0063–0.02 mm and coarse silt 0.02–0.063 mm.

пояснение

savi I

fi savimaa; Sa [*lyh.*]

fi-ei

sv lera; lerjord

sv-inte

en clay soil

en-not

ru ГЛИНИСТАЯ ПОЧВА

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, josta savilajite muodostaa vähintään 30 %

huomautus

Savi on tuoreena sitkeää ja helposti muovailtavaa, kuivana kovaa ja halkeilevaa.

definition

sorterad jordart där lerfraktioner utgör minst 30 %

anmärkning

Lera är seg och lätt att forma när den är färsk, men hård och uppsprucken när den är torr.

definition

well-sorted soil of which clay constitutes at least 30 %

note

Clay is tough and easy to shape when fresh, as well as hard and cracked when dry.

пояснение

somero

fi somerikko; harjusora

fi-ei

sv rullstensgrus [n]

sv-inte

en gravel and pebble soil

en-not

ru гравийно-галечный грунт

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, joka on syntynyt jäätikköjokien virtauksen seurauksena ja jonka vallitsevana aineksena ovat soralajitteet ja pyöristyneet kivet

huomautus

definition

sorterad jordart som uppkommit till följd av vattenflödet i isälvar och som domineras av grusfraktioner och rundade stenar

anmärkning

definition

well-sorted soil formed as a result of the flow of glacier rivers, with gravel and rounded cobbles as the dominant material

note

пояснение

rakka

fi rakkamaa

fi-ei

sv vittringsgrus [*n*]

sv-inte

en cobble and boulder soil

en-not

ru валунно-галечная почва; валунно-галечный грунт

ru-not

määritelmä

mekaanisen pakkasrapautumisen seurauksena syntynyt louhikko

huomautus

definition

blockjord som uppstått till följd av mekanisk frostförslitning

anmärkning

definition

boulder soil formed as a result of mechanical frost weathering

note

пояснение

lössi

fi pölymaa [*harv.*]; pölyhieta [*harv.*]

fi-ei

sv löss; lössjord

sv-inte

en loess

en-not

ru лёссовая почва; лёссовый грунт

ru-not

määritelmä

hienorakeinen lajittunut maalaji, joka on syntynyt tuulen kerrostamana

huomautus

Löss on enimmäkseen hiesua ja hienoa hietaa eli silttiä sekä savea.

definition

finkornig, sorterad jordart som uppstått genom vindavlagringar

anmärkning

Löss består mestadels av mjäla och finmo, det vill säga silt, samt lera.

definition

fine-grained well-sorted soil formed by wind

note

The loess is mostly fine sand, silt, and clay.

пояснение

moro

fi rapautumissora

fi-ei

sv vittringsgrus [*n*]

sv-inte

en residual gravel soil

en-not

ru почва выветривания горных пород

ru-not

määritelmä

lajittunut maalaji, joka on syntynyt rapautumisen tuloksena

huomautus

Moro vastaa raekooltaan pääosin soraa.

definition

sorterad jordart som uppstått genom vittring

anmärkning

Till sin kornstorlek motsvarar vittringsgrus huvudsakligen grus.

definition

well-sorted soil formed as a result of weathering

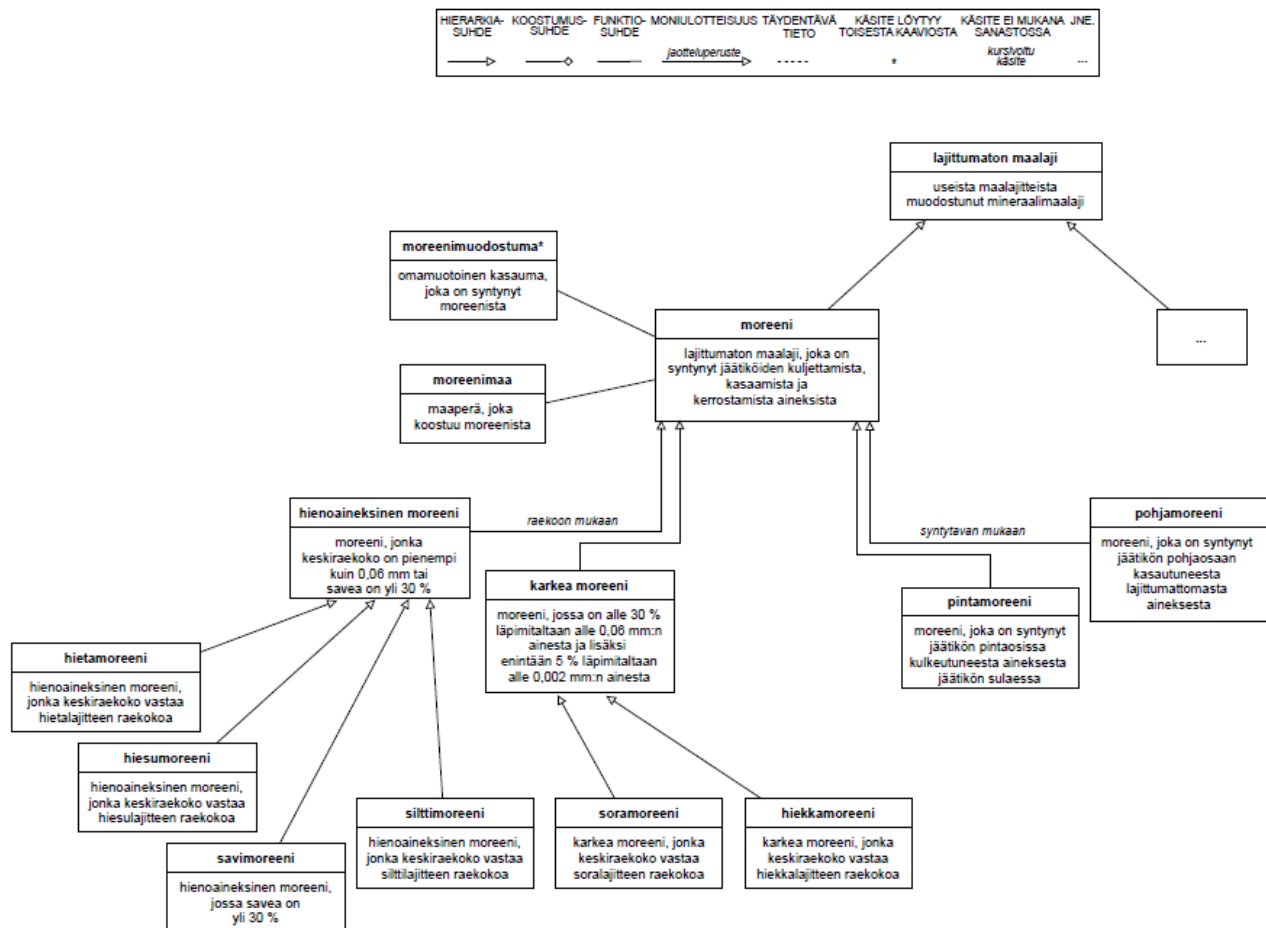
note

The soil particle size of residual gravel soil corresponds mainly to gravel.

пояснение

7 Lajittumattomat maalajit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 7. Lajittumattomat maalajit.

Kaavion käsitteet

moreeni

fi Mr [lyh.]

fi-ei

sv morän

sv-inte

en till

en-not

ru морена

ru-not

määritelmä

lajittumaton maalaji, joka on syntynyt jäätiköiden kuljettamista, kasaamista ja kerrostamista aineksista

huomautus

definition

osorterad jordart bestående av material som transporterats, anhopats och avlagrats av inlandsisen

anmärkning

definition

poorly sorted soil formed from materials transported, accumulated and layered by glaciers

note

пояснение

moreenimaa

fi Mr [lyh.]

fi-ei

sv moränjord

sv-inte

en moraine soil

en-not

ru моренный грунт; моренная почва

ru-not

määritelmä

maaperä, joka koostuu moreenista

huomautus

definition

markskikt bestående av morän

anmärkning

definition

soil consisting of till

note

пояснение

moreenimuodostuma

fi

fi-ei

sv moränbildning

sv-inte

en moraine formation; moraine

en-not

ru моренные отложения [мн. ч.]

ru-not

määritelmä

omamuotoinen kasauma, joka on syntynyt moreenista

huomautus

definition

anhopning av morän i terrängen

anmärkning

definition

idiomorphic formation developed from till

note

пояснение

hienoaineksinen moreeni

fi hienoainesmoreeni

fi-ei

sv finkornig morän; fin morän

sv-inte

en fine-grained till

en-not

ru мелкозернистая морена; тонкодисперсная морена

ru-not

määritelmä

moreeni, jonka keskiraekoko on pienempi kuin 0,06 mm tai savea on yli 30 %

huomautus

definition

morän med en genomsnittlig kornstorlek på mindre än 0,06 mm eller mer än 30 % lera

anmärkning

definition

till with a medium soil particle size of less than 0.06 mm or where clay constitutes more than 30%

note

пояснение

karkea moreeni

fi

fi-ei

sv grovkorning morän; grov morän

sv-inte

en coarse-grained till

en-not

ru грубозернистая морена

ru-not

määritelmä

moreeni, jossa on alle 30 % läpimitaltaan alle 0,06 mm:n ainesta ja lisäksi enintään 5 % läpimitaltaan alle 0,002 mm:n ainesta

huomautus

definition

morän innehållande mindre än 30 % material med en diameter mindre än 0,06 mm och dessutom högst 5 % material med en diameter mindre än 0,002 mm

anmärkning

definition

till containing less than 30% of material less than 0.06 mm in diameter and not more than 5% of material less than 0.002 mm in diameter

note

пояснение

soramoreeni

fi SrMr [*lyh.*]

fi-ei

sv grusig morän

sv-inte

en gravelly till

en-not

ru гравийная морена; морена с гравием

ru-not

määritelmä

karkea moreeni, jonka keskiraekoko vastaa soralajitteen raekokoa

huomautus

definition

grovkornig morän med en medelstorlek som motsvarar kornstorleken hos grus

anmärkning

definition

coarse-grained till with medium soil particle size equivalent to the soil particle size of gravel

note

пояснение

hiekkamoreeni

fi HkMr [*lyh.*]

fi-ei

sv sandig morän

sv-inte

en sandy till

en-not

ru песчаная морена

ru-not

määritelmä

karkea moreeni, jonka keskiraekoko vastaa hiekkalajitteen raekokoa

huomautus

definition

grovkornig morän med en medelstorlek som motsvarar kornstorleken hos sand

anmärkning

definition

coarse-grained till with medium soil particle size equivalent to the soil particle size of sand

note

пояснение

hiesumoreeni

fi HsMr [*lyh.*]

fi-ei

sv mjälig morän

sv-inte

en silty till [*part.*]

en-not

ru моренный суглинок

ru-not

määritelmä

hienoaineksinen moreeni, jonka keskiraekoko vastaa hiesulajitteen raekokoa

huomautus

definition

finkornig morän med en medelkornstorlek som motsvarar kornstorleken hos mjäla

anmärkning

definition

fine-grained till with medium soil particle size equivalent to the soil particle size of fine and medium silt

note

Term info: The particle size of hiesu is 0.002–0.02 mm. In the ISO classification, the particle size of fine silt is 0.002–0.0063 mm, medium silt 0.0063–0.02 mm and coarse silt 0.02–0.063 mm.

пояснение

silttimoreeni

fi SiMr [*lyh.*]

fi-ei

sv siltmorän; finmorän

sv-inte

en silty till

en-not

ru пылеватая морена

ru-not

määritelmä

hienoaineksinen moreeni, jonka keskiraekoko vastaa silttilajitteen raekokoa

huomautus

Termeistä: Silttimoreeni-termi on käytössä geoteknisessä maalajiluokituksessa.

definition

finkornig morän med en medelkornstorlek som motsvarar kornstorleken hos silt

anmärkning

Om termerna: Termen siltmorän används i den geotekniska jordartsindelningen.

definition

fine-grained till with medium soil particle size equivalent to the soil particle size of silt

note

пояснение

hietamoreeni

fi HtMr [*lyh.*]

fi-ei

sv moig morän

sv-inte

en fine sandy till [*part.*]

en-not

ru моренная супесь

ru-not

määritelmä

hienoaineksinen moreeni, jonka keskiraekoko vastaa hietalajitteen raekokoa

huomautus

Karkea hieta kuuluu karkeisiin moreeneihin ja hieno hieta hienoaineeksiin moreeneihin.

definition

finkornig morän med en medelkornstorlek som motsvarar kornstorleken hos mo

anmärkning

Grovmo hör till de grovkorniga moränerna och fin mo till de finkorniga.

definition

fine-grained till with a medium soil particle size equivalent to the soil particle size of fine sand

note

Fine sand belongs to coarse-grained tills and coarse silt to fine-grained tills.

Term info: The particle size of hieta is 0,02–0,2 mm. According to ISO 14688-1 the particle size of fine sand is 0.063–0.2 mm.

пояснение

savimoreeni

fi SaMr [*lyh.*]

fi-ei

sv moränlera; lermorän

sv-inte

en clay till

en-not

ru глинистая морена

ru-not

määritelmä

hienoaineksinen moreeni, jossa savea on yli 30 %

huomautus

definition

finkornig morän med en lerhalt över 30 %

anmärkning

definition

fine-grained till containing more than 30% clay

note

пояснение

pintamoreeni

fi ablaatiomoreeni

fi-ei

sv ytmorän; ablationsmorän

sv-inte

en supraglacial till; superficial till; surface till

en-not

ru абляционная морена; поверхностная морена; морена вытаивания

ru-not

määritelmä

moreeni, joka on syntynyt jäätikön pintaosissa kulkeutuneesta aineksesta jäätikön sulaessa

huomautus

Pintamoreeni on rakenteeltaan löyhää.

definition

morän som uppstått ur material som transporterats i inlandsisens ytdelar och avlagrats då isen smält

anmärkning

Ytmorän har en lös struktur.

definition

till formed by the material transported in the surface parts of the glacier when the glacier melted

note

Supraglacial till has a loose structure.

пояснение

pohjamoreeni

fi

fi-ei

sv bottenmorän; pinnmo

sv-inte

en subglacial till; basal till

en-not

ru донная морена

ru-not

määritelmä

moreeni, joka on syntynyt jäätikön pohjaosaan kasautuneesta lajittumattomasta aineksesta

huomautus

Pohjamoreeni voi olla kerrostunut suoraan kallioperän päälle tai aiemmin kerrostuneiden sedimenttien päälle. Pohjamoreeni on hyvin tiivistä ja vaikeasti kaivettavaa, väriltään harmahtavaa. Pohjamoreeni peittää kallioperää 1–5 m paksuna vaippana samalla loiventaen kallioperän muotoja.

definition

morän som uppstått ur osorterat material som samlats i inlandsisen bottendel

anmärkning

Bottenmoränen kan täcka berggrunden eller tidigare avlagrade sediment.

Bottenmorän är mycket tät och svårgrävd och grå till färgen.

Bottenmoränen täcker berggrunden i form av ett 1–5 m tjockt jordskikt som mjukar upp terrängens former.

definition

till formed from poorly sorted material accumulated in the lower part of a glacier

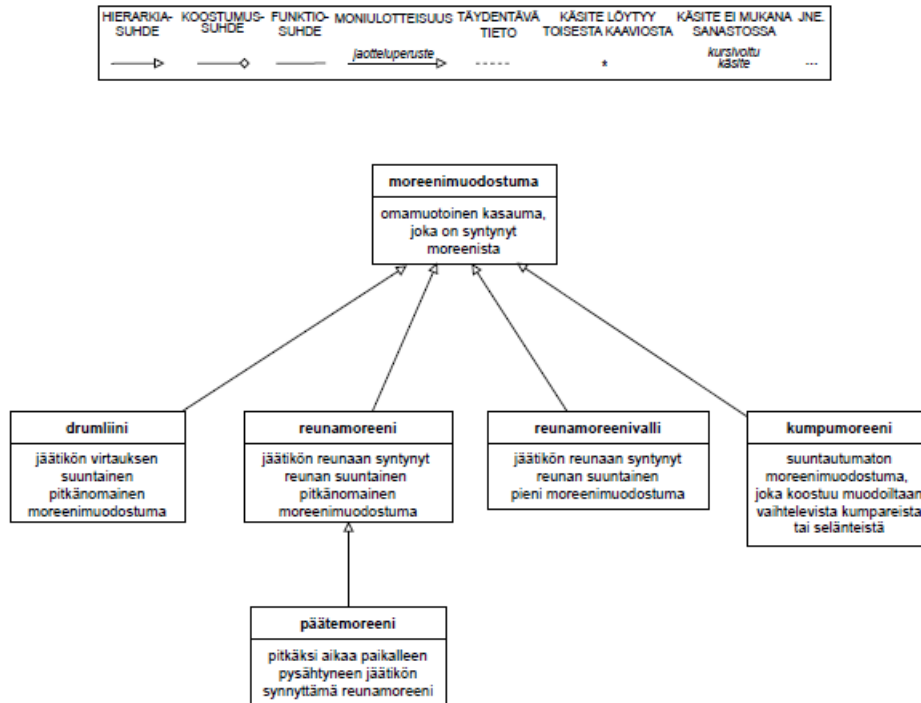
note

Subglacial till can be deposited directly on the bedrock or on the previously deposited sediments. Subglacial till is very dense and difficult to dig, grayish in color. Ground moraine covers the bedrock in a 1–5 m thick mantle while gently softening the bedrock shapes.

пояснение

8 Moreenimuodostumat

Käsitekaavio

Käsitekaavio 8. Moreenimuodostumat.

Kaavion käsitteet

drumliini

fi pitkittäismoreeniharju

fi-ei

sv drumlin

sv-inte

en drumlin

en-not

ru друмли́н

ru-not

määritelmä

jäätikön virtauksen suuntainen pitkänomainen moreenimuodostuma

huomautus

Drumliinin pituus on yleensä 1–5 km ja korkeus 5–50 m. Drumliini on yleensä pohjamoreenia, ja sillä on usein kalliosydän. Drumliineja on yleensä runsaasti samalla seudulla.

definition

långsträckt moränbildning som följer inlandsisens rörelseriktning

anmärkning

En drumlin är vanligen 1–5 km lång och 5–50 m hög. En drumlin består i allmänhet av bottenmorän och har ofta en kärna bestående av berg.

Drumliner är vanligen rikligt förekommande i samma trakt.

definition

elongated moraine formation parallel to the glacial flow

note

The length of a drumline is usually 1–5 km and the height is 5–50 m.

Drumlins are usually ground moraine and often have a rock core. Drumlins are usually abundant in the same area.

пояснение

reunamoreeni

fi

fi-ei

sv randmorän

sv-inte

en lateral moraine

en-not

ru боковая морена; краевая морена

ru-not

määritelmä

jäätikön reunaan syntynyt reunan suuntainen pitkänomainen moreenimuodostuma

huomautus

Reunamoreeni on kerrostunut jäätikön puskemasta tai jäätiköltä valuneesta moreenialueesta.

definition

långsträckt moränbildning som följer den forna inlandsisens kant

anmärkning

Randmoräner har uppstått av material som inlandsisen skjutit framför sig eller som fallit ned över iskanten.

definition

elongated moraine formation parallel to the edge of the glacier

note

Lateral moraine is deposited from moraine material pushed by or drained from a glacier.

reunamoreenivalli

fi De Geer -moreeni, vuosimoreeni [*vanh.*]

fi-ei

sv De Geer-morän

sv-inte

en De Geer moraine

en-not

ru годичная морена

ru-not

määritelmä

jäätikön reunaan syntynyt reunan suuntainen pieni moreenimuodostuma

huomautus

Reunamoreenivalli on yleensä 2–10 m korkea kapea harjanne, jonka pituus on sadasta metristä kilometriin. Reunamoreenivalleja esiintyy ryhminä, joissa yksittäiset vallit ovat samansuuntaisia ja tasavälisiä.

Reunamoreenivallien syntyminen on kytketty vuodenaikojen vaihteluun.

definition

liten moränbildning som bildats längs inlandsisens kant

anmärkning

En De geer-morän är vanligen en 2–10 m hög, smal ås som är mellan hundra meter och en kilometer lång. De geer-moränerna förekommer i grupper där de enskilda vallarna är parallella och jämnt fördelade. De geer-moränernas uppkomst är kopplad till årstidsvariationer.

definition

small moraine formation parallel to the edge of the glacier

note

De Geer moraine is usually a narrow ridge 2–10 m high, with a length from a hundred meters to a kilometer. De Geer moraines occur in groups where individual ramparts are parallel and equidistant. The emergence of De Geer moraines is linked to seasonal changes.

пояснение

kumpumoreeni

fi

fi-ei

sv kullig morän; moränbacklandskap [*n*]

sv-inte

en hummocky moraine; moraine mounds [pl.]

en-not dead-ice moraine

ru моренные холмы [мн. ч.]; бугристая морена

ru-not

määritelmä

suuntautumaton moreenimuodostuma, joka koostuu muodoiltaan vaihtelevista kumpareista tai selänteistä

huomautus

Kumpumoreenissa on yleensä sekä tiivistä pohjamoreenia, että löyhää pintamoreenia. Kumpareiden ja niiden välisten painanteiden korkeuserot ovat yleensä 5–15 m.

definition

oregelbunden moränbildning bestående av backar och åsryggar av varierande form

anmärkning

Kullig morän består oftast av både en tät bottenmorän och en lösare ytmorän. Höjdskillnaderna mellan kullarna och dalbotten är i allmänhet 5–15 m.

definition

non-oriented moraine formation consisting of mounds or ridges of varying shapes

note

Hummocky moraine usually contains both dense ground moraine and loose supraglacial moraine. The height differences between the mounds and the depressions between them are usually 5–15 m.

пояснение

päätemoreeni

fi

fi-ei

sv ändmorän

sv-inte

en terminal moraine; end moraine

en-not

ru конечная морена

ru-not

määritelmä

pitkäksi aikaa paikalleen pysähtyneen jäätikön synnyttämä reunamoreeni

huomautus

definition

randmorän som uppkommit där inlandsisens rand stått länge på samma plats

anmärkning

definition

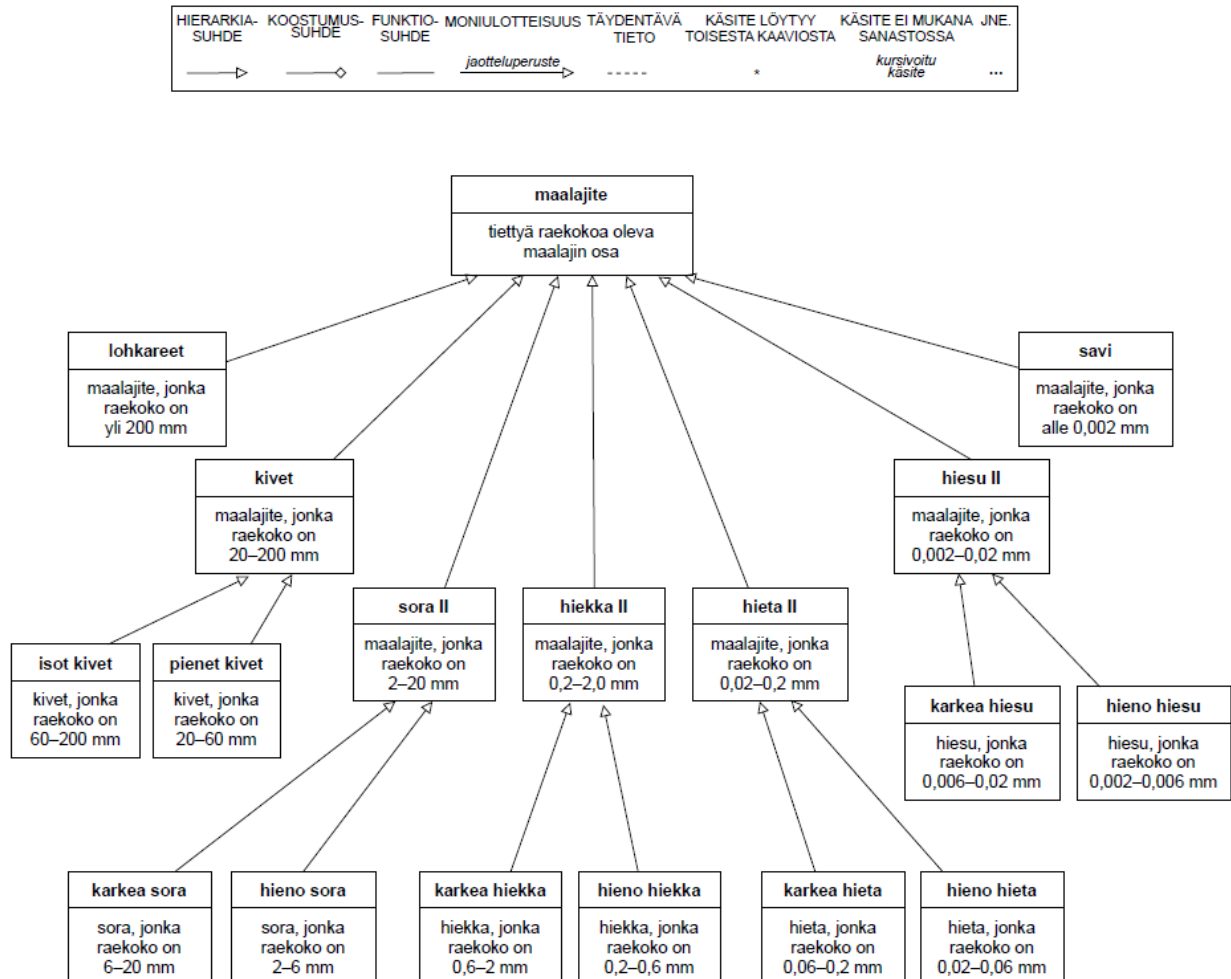
lateral moraine formed by a glacier stagnant for a long time

note

пояснение

9 Maalajitteet rakennusteknisen (RT-) luokituksen mukaan

Käsitekaavio

Käsitekaavio 9. Maalajitteet rakennusteknisen (RT-) luokituksen mukaan.

Kaavion käsitteet

lohkareet [pl.]

fi Lo [lyh.]

fi-ei

sv block [pl.]

sv-inte

en boulders [pl.]; Bo [abbr.]

en-not

ru валуны [мн. ч.]; средние и крупные камни [мн. ч.] [част.]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on yli 200 mm

huomautus

ISO-luokituksessa lohkareiden raekoko on 200–630 mm.

definition

kornfraktion med en kornstorlek över 200 mm

anmärkning

I ISO-klassifikationen är kornstorleken hos block 200–630 mm.

definition

soil separate with the soil particle size of more than 200 mm

note

In the ISO classification, the soil particle size of boulders is 200–630 mm.

пояснение

В России средними и крупными камнями считаются камни размером 300–1000 мм.

kivet [pl.]

fi Ki [lyh.]

fi-ei

sv sten

sv-inte

en cobbles [pl.]; Co [abbr.]

en-not

ru галька [част.]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on 20–200 mm

huomautus

ISO-luokituksessa kivien raekoko on 63–200 mm.

definition

kornfraktion med kornstorleken 20–200 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är kornstorleken hos sten 63–200 mm.

definition

soil separate with the soil particle size of 20–200 mm

note

In the ISO classification, the soil particle size of rocks is 63–200 mm.

пояснение

В России галькой считаются частицы размером 10–200 мм.

sora II

fi soralajite; Sr [*lyh.*]

fi-ei

sv grus [*n*]

sv-inte

en gravel; Gr [*abbr.*]

en-not

ru гравий [*част.*]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on 2–20 mm

huomautus

ISO-luokituksessa soran raekoko on 2–63 mm.

definition

kornfraktion med kornstorleken 2–20 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är kornstorleken för grus 2–63 mm.

definition

soil separate with the soil particle size of 2–20 mm

note

In the ISO classification, the soil particle size of gravel is 2–63 mm.

пояснение

В России гравием считаются частицы размером 2–10 мм.

hiekkä II

fi hiekkalajite; Hk [*lyh.*]

fi-ei

sv sand

sv-inte

en sand; Sa [*abbr.*]

en-not

ru песок [*част.*]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on 0,2–2,0 mm

huomautus

ISO-luokituksessa hiekan raekoko on 0,063–2,0 mm.

definition

kornfraktion med kornstorleken 0,2–2,0 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är kornstorleken för sand 0,063–2,0 mm.

definition

soil separate with the soil particle size of 0.2–2.0 mm

note

In the ISO classification, the soil particle size of sand is 0.063–2.0 mm.

пояснение

В России песком считаются частицы размером 0,1–2,0 мм.

hieta II

fi hietalajite; Ht [*lyh.*]

fi-ei

sv mo

sv-inte

en fine sand [*part.*]; FSa [*abbr.*]

en-not

ru мелкий песок [*част.*]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on 0,02–0,2 mm

huomautus

definition

kornfraktion med kornstorleken 0,02–0,2 mm

anmärkning

definition

soil separate with the soil particle size of 0.02–0.2 mm

note

Term info: In the ISO classification, the particle size of fine sand is 0.063–0.2 mm.

пояснение

В России мелким песком считаются частицы размером 0,05–0,25 мм.

hiesu II

fi hiesulajite; Hs [*lyh.*]

fi-ei

sv mjäla

sv-inte

en fine and medium silt

en-not

ru средняя пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on 0,002–0,02 mm

huomautus

definition

kornfraktion med kornstorleken 0,002–0,02 mm

anmärkning

definition

soil separate with the soil particle size of 0.002–0.02 mm

note

пояснение

В России средней пылью считаются частицы размером 0,005–0,01 мм.

savi II

fi saves; Sa [*lyh.*]

fi-ei

sv ler [*n*]

sv-inte

en clay; Cl [*abbr.*]

en-not

ru ил [*част.*]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on alle 0,002 mm

huomautus

definition

kornfraktion med en kornstorlek mindre än 0,002 mm

anmärkning

definition

soil separate with the soil particle size of less than 0.002 mm

note

пояснение

В России илом считаются частицы размером менее 0,001 мм.

isot kivet [pl.]

fi

fi-ei

sv grovsten

sv-inte

en cobbles [pl.]; Co [abbr.]

en-not

ru щебень [част.]

ru-not

määritelmä

kivet, jonka raekoko on 60–200 mm

huomautus

definition

stenar med kornstorleken 60–200 mm

anmärkning

definition

cobbles with the soil particle size of 60–200 mm

note

пояснение

В России щебнем считаются частицы размером 10–200 мм.

pienet kivet [pl.]

fi

fi-ei

sv mellansten

sv-inte

en coarse gravel; CGr [abbr.]

en-not

ru мелкие камни [мн. ч.] [част.]

ru-not

määritelmä

kivet, jonka raekoko on 20–60 mm

huomautus

definition

stenar med kornstorleken 20–60 mm

anmärkning

definition

cobbles with the soil particle size of 20–60 mm

note

пояснение

В России мелкими камнями считаются частицы размером 50–100 мм.

karkea hiekka

fi karkeahiekka; KHK [*lyh.*]; kaHK [*lyh.*]

fi-ei

sv grovsand; grov sand

sv-inte

en coarse sand; CSa [*abbr.*]

en-not

ru крупно- и грубозернистый песок [*част.*]

ru-not

määritelmä

hiekka, jonka raekoko on 0,6–2 mm

huomautus

ISO-luokituksessa karkean hiekan raekoko on 0,63–2,0 mm.

definition

sand med kornstorleken 0,6–2 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är kornstorleken för grovsand 0,63–2,0 mm.

definition

sand with the soil particle size of 0.6–2 mm

note

In the ISO classification, the soil particle size of coarse sand is 0.63–1.0 mm.

пояснение

В России крупнозернистым песком считаются частицы размером 0,5–1 мм, грубозернистым – 1,0–2,0 мм.

hieno hiekka

fi HHK [*lyh.*]; hHK [*lyh.*]

fi-ei

sv mellansand

sv-inte

en fine sand [*part.*]; FSa [*abbr.*]; medium sand [*part.*]; MSa [*abbr.*]

en-not

ru средний песок [*част.*]; среднезернистый песок [*част.*]

ru-not

määritelmä

hiekkä, jonka raekoko on 0,2–0,6 mm

huomautus

ISO-luokituksessa hienon hiekan raekoko on 0,063–0,2 mm.

definition

sand med kornstorleken 0,2–0,6 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är mellansandens kornstorlek 0,063–0,2 mm.

definition

sand with the soil particle size of 0.2–0.6 mm

note

Term info: In the ISO classification, the particle size of fine sand is 0.063–0.2 mm and of medium sand 0.2–0.63 mm.

пояснение

В России средним песком считаются частицы размером 0,25–0,5 мм.

karkea hieta

fi KHT [*lyh.*]

fi-ei

sv grovmo; finsand

sv-inte

en fine sand; FSa [*abbr.*]

en-not

ru мелкий песок [*част.*]

ru-not

määritelmä

hieta, jonka raekoko on 0,06–0,2 mm

huomautus

definition

mo med kornstorleken 0,06–0,2 mm

anmärkning

definition

fine sand with the soil particle size of 0.06–0.2 mm

note

пояснение

В России мелким песком считаются частицы размером 0,05–0,25 мм.

hieno hieta

fi HHT [*lyh.*]

fi-ei

sv finmo; grovsilt

sv-inte

en coarse silt; CSi [*abbr.*]

en-not

ru крупная пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

hieta, jonka raekoko on 0,02–0,06 mm

huomautus

definition

mo med kornstorleken 0,02–0,06 mm

anmärkning

definition

fine sand with the soil particle size of 0.02–0.06 mm

note

пояснение

В России крупной пылью считаются частицы размером 0,01–0,05 мм.

karkea sora

fi karkeasora; KSr [*lyh.*]

fi-ei

sv grovgrus [*n*]; mellangrus [*n*]

sv-inte

en medium gravel [*part.*]; MGr [*abbr.*]; coarse gravel [*part.*]; CGr [*abbr.*]

en-not

ru крупный гравий и мелкая галька [*част.*]

ru-not

määritelmä

sora, jonka raekoko on 6–20 mm

huomautus

ISO-luokituksessa karkean soran raekoko on 20–63 mm.

definition

mjåla med kornstorlek 0,006–0,02 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är grovgrusets kornstorlek 20–63 mm.

definition

gravel with the soil particle size of 6–20 mm

note

Term info: In the ISO classification, the soil particle size of medium gravel is 6.3–20 mm and of coarse gravel 20–63 mm.

пояснение

В России крупным гравием считаются частицы размером 5–10 мм, а мелкой галькой – частицы размером 10–60 мм.

hieno sora

fi hienosora; HSr [*lyh.*]

fi-ei

sv fingrus [*n*]

sv-inte

en fine gravel; FGr [*abbr.*]

en-not

ru мелкий гравий [*част.*]

ru-not

määritelmä

sora, jonka raekoko on 2–6 mm

huomautus

ISO-luokituksessa hienon soran raekoko on 2,0–6,3 mm.

definition

mjåla med kornstorlek 0,002–0,006 mm

anmärkning

I ISO-klassificeringen är fingrusets kornstorlek 2,0–6,3 mm.

definition

gravel with the soil particle size of 2–6 mm

note

In the ISO classification, the soil particle size of fine gravel is 2.0–6.3 mm.

пояснение

В России мелким гравием считаются частицы размером 1–3 мм.

karkea hiesu

fi karkea hiesu; KHs [*lyh.*]

fi-ei

sv grovmjåla; mellansilt

sv-inte

en medium silt; MSi [*abbr.*]

en-not

ru средняя пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

hiesu, jonka raekoko on 0,006–0,02 mm

huomautus

definition

mjåla med kornstorleken 0,006–0,02 mm

anmärkning

definition

silt with the soil particle size of 0.006–0.02 mm

note

пояснение

В России средней пылью считаются частицы размером 0,005–0,01 мм.

hieno hiesu

fi hieno hiesu; HHs [*lyh.*]

fi-ei

sv finmjåla; finsilt

sv-inte

en fine silt; FSi [*abbr.*]

en-not

ru мелкая пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

hiesu, jonka raekoko on 0,002–0,006 mm

huomautus

definition

mjåla med kornstorleken 0,002–0,006 mm

anmärkning

definition

silt with the soil particle size of 0.002–0.006 mm

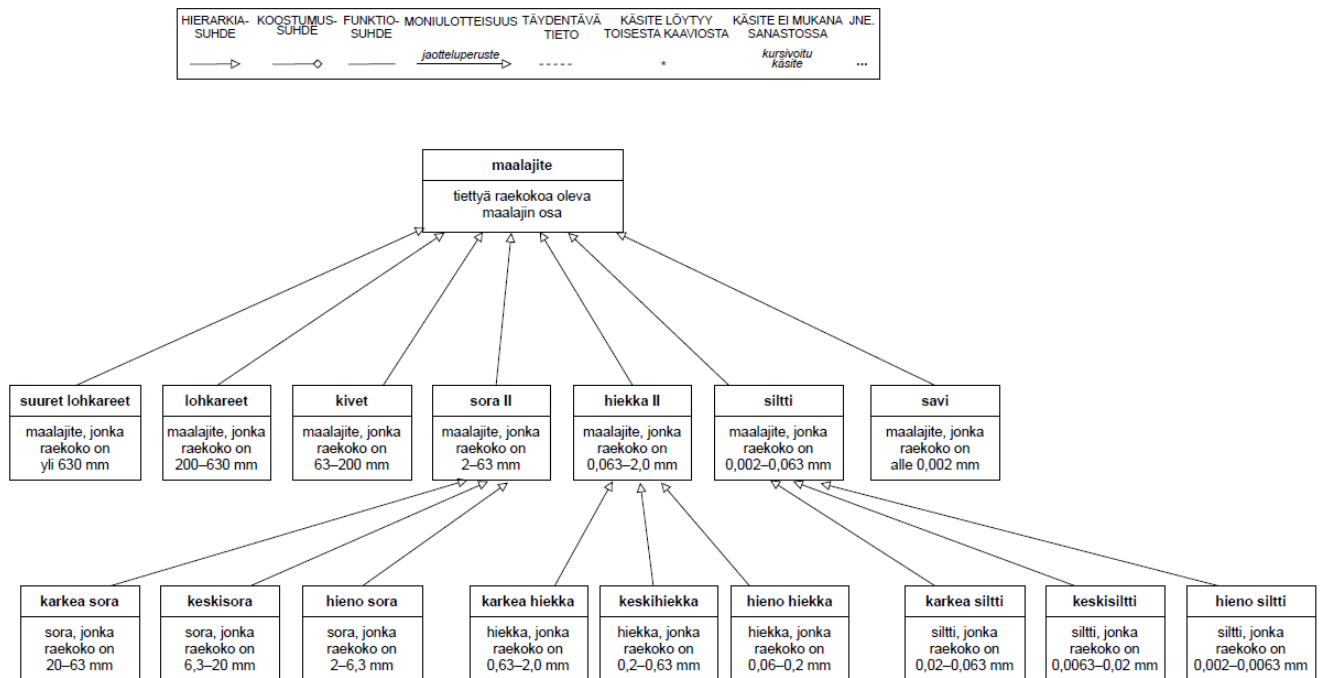
note

пояснение

В России мелкой пылью считаются частицы размером 0,001–0,005 мм.

10 Maalajitteet ISO 14688-1 -standardin (ISO-luokituksen) mukaan

Käsitekaavio

Käsitekaavio 10. Maalajitteet ISO 14688-1 -standardin (ISO-luokituksen) mukaan.

Kaavion käsitteet

suuret lohkareet [pl.]

fi

fi-ei

sv stora block

sv-inte

en large boulders [pl.]; LBo [abbr.]

en-not

ru средние валуны [мн. ч.] [част.]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on yli 630 mm

huomautus

definition

kornfraktion med kornstorleken över 630 mm

anmärkning

definition

soil separate with the soil particle size of more than 630 mm

note

пояснение

В России средними валунами считаются валуны размером 400–800 мм.

keskisora

fi keskirakeinen sora; keSr [*lyh.*]

fi-ei

sv mellangrus [*n*]

sv-inte

en medium gravel; MGr [*abbr.*]

en-not

ru крупный гравий и мелкая галька [*част.*]

ru-not

määritelmä

sora, jonka raekoko on 6,3–20 mm

huomautus

definition

grus med kornstorleken 6,3–20 mm

anmärkning

definition

gravel with the soil particle size of 6.3–8 mm

note

пояснение

В России крупным гравием считаются частицы размером 5–10 мм, а мелкой галькой – частицы размером 10–60 мм.

keskiahiekka

fi keskirakeinen hiekka; keHk [*lyh.*]

fi-ei

sv mellansand

sv-inte

en medium sand; MSa [*abbr.*]

en-not

ru средний песок [*част.*]; среднезернистый песок [*част.*]

ru-not

määritelmä

hiekkä, jonka raekoko on 0,2–0,63 mm

huomautus

definition

sand med kornstorleken 0,2–0,63 mm

anmärkning

definition

sand with the soil particle size of 0.2–0.63 mm

note

пояснение

В России средним песком считаются частицы размером 0,25–0,5 мм.

siltti

fi Si [*lyh.*]

fi-ei

sv silt

sv-inte

en silt; Si [*abbr.*]

en-not

ru пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

maalajite, jonka raekoko on 0,002–0,063 mm

huomautus

Termeistä: Termiä käytetään geoteknisessä maalajiluokituksessa ja laajasti kansainvälisissä yhteyksissä.

definition

kornfraktion med kornstorleken 0,002–0,063 mm

anmärkning

Om termerna: Termen används i geoteknisk klassificering av jordarter och i stor utsträckning i internationella sammanhang.

definition

soil separate with the soil particle size of 0.002–0.063 mm

note

пояснение

В России пылью считаются частицы размером 0,001–0,05 мм.

karkea siltti

fi karkeasiltti; kaSi [*lyh.*]

fi-ei

sv grovsilt

sv-inte

en coarse silt; CSi [*abbr.*]

en-not

ru крупная пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

siltti, jonka raekoko on 0,02–0,063 mm

huomautus

definition

silt med kornstorleken 0,02–0,063 mm

anmärkning

definition

silt with the soil particle size of 0.02–0.063 mm

note

пояснение

В России крупной пылью считаются частицы размером 0,01–0,05 мм.

keskisiltti

fi keskirakeinen siltti; keSi [*lyh.*]

fi-ei

sv mellansilt

sv-inte

en medium silt; MSi [*abbr.*]

en-not

ru средняя пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

siltti, jonka raekoko on 0,0063–0,02 mm

huomautus

definition

silt med kornstorleken 0,0063–0,02 mm

anmärkning

definition

silt with the soil particle size of 0.0063–0.02 mm

note

пояснение

В России средней пылью считаются частицы размером 0,005–0,01 мм.

hieno siltti

fi hienosiltti; hSi [*lyh.*]

fi-ei

sv finsilt

sv-inte

en fine silt; FSi [*abbr.*]

en-not

ru мелкая пыль [*част.*]

ru-not

määritelmä

siltti, jonka raekoko on 0,002–0,0063 mm

huomautus

definition

silt med kornstorleken 0,002–0,0063 mm

anmärkning

definition

silt with the soil particle size of 0.002–0.0063 mm

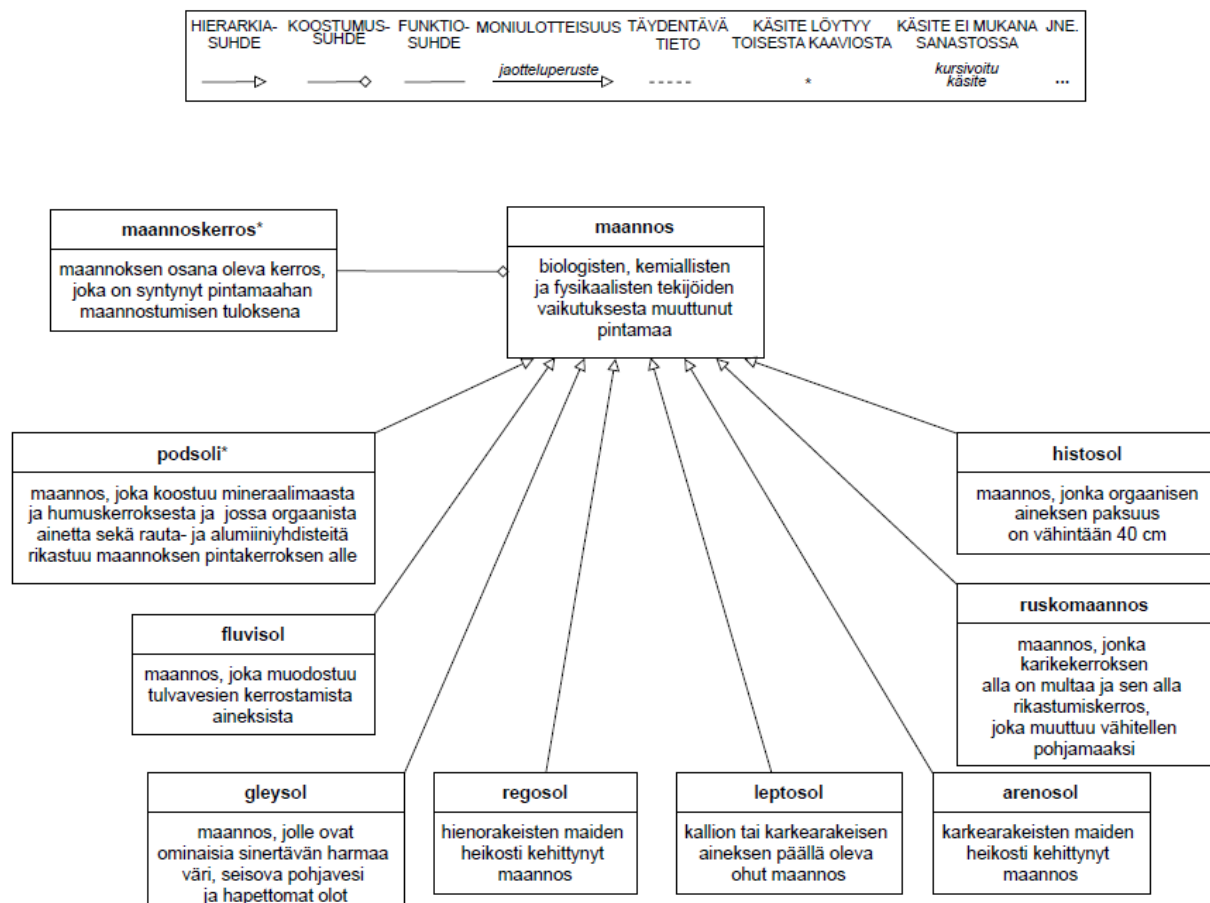
note

пояснение

В России мелкой пылью считаются частицы размером 0,001–0,005 мм.

11 Maannostyypit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 11. Maannostyypit.

Kaavion käsitteet

maannoskerros

fi maannoshorisontti

fi-ei

sv jordmånshorisont; markhorisont

sv-inte

en soil horizon

en-not

ru почвенный горизонт; генетический горизонт

ru-not

määritelmä

maannoksen osana oleva kerros, joka on syntynyt pintamaahan maannostumisen tuloksena

huomautus

definition

skikt i jordmånen som uppkommit som ett resultat av jordmånsbildning

anmärkning

definition

soil layer that has developed in topsoil as a result of soil formation

note

пояснение

podkoli

fi podsolimaannos; podzol; podsol

fi-ei

sv podol; podsoljord

sv-inte

en podzol

en-not

ru подзол; подзолистая почва

ru-not

määritelmä

maannos, joka koostuu mineraalimaasta ja humuskerroksesta ja jossa orgaanista ainetta sekä rauta- ja alumiiniyhdisteitä rikastuu maannoksen pintakerroksen alle

huomautus

Podkoli on ominainen erityisesti pohjoiselle havumetsävyöhykkeelle, jossa mineraalimaata peittää vaihtelevan paksuinen humuskerros. Sen alapuolella on yleensä vaalea huuhtoutumiskerros, josta kulkeutuneita aineksia on saostunut ruosteenruskeaan rikastumiskerrokseen. Rikastumiskerroksen alapuolella on pohjamaa, C-horisontti.

definition

jordmån som består av mineraljord och ett humuslager och där organiskt material samt järn- och aluminiumföreningar anrikas under jordmånen ytskikt

anmärkning

Podsol är typisk för den norra barrskogsregionen, där mineraljorden täcks av ett varierande tjockt humuslager. Under detta finns vanligen ljus

blekjord, varifrån vissa ämnen urlakats och fällts ut i den bruna rostjorden.
Nedanför rostjorden finns det opåverkade underlaget, C-horisonten.

definition

soil consisting of mineral soil and humus layer, in which organic matter as well as iron and aluminum compounds are enriched under the top soil layer

note

Podzol is characteristic especially for the taiga zone, where the mineral soil is covered by a humus layer of varying thickness. Beneath it, there is usually a pale E horizon, from which the transported substances have been precipitated into the rusty brown B horizon. Below the B horizon is the C horizon.

пояснение

fluvisol

fi fluvisoli; tulvamaannos

fi-ei

sv fluvisol

sv-inte

en fluvisol

en-not

ru флювисоль

ru-not

määritelmä

maannos, joka muodostuu tulvavesien kerrostamista aineksista

huomautus

Fluvisol voi syntyä esimerkiksi virtaavan veden kerrostaessa maa-ainesta.

definition

jordmån bestående av jordskikt som uppkommit som ett resultat av svämvatten

anmärkning

En fluvisol kan bland annat uppstå då jordmaterial avlagras i strömmande vatten.

definition

soil formed by materials deposited by floodwaters

note

Fluvisol can be formed, for example, when flowing water deposits the soil material.

пояснение

gleysol

fi gleimaannos; pohjavesimaannos; gleysoli

fi-ei

sv gleysol; sumpjordmån; gyttjejordmån

sv-inte

en gleysol

en-not

ru глейсоль

ru-not

määritelmä

maannos, jolle ovat ominaisia sinertävän harmaa väri, seisova pohjavesi ja hapettomat olot

huomautus

definition

jordmån kännetecknad av blågrå färg, stillastående grundvatten och syrefria förhållanden

anmärkning

definition

soil characterized by bluish-gray color, standing groundwater, and oxygen-free conditions

note

пояснение

regosol

fi regosoli

fi-ei

sv regosol

sv-inte

en regosol

en-not

ru регосоль

ru-not

määritelmä

hienorakeisten maiden heikosti kehittynyt maannos

huomautus

definition

svagt utvecklad jordmån på finkornig mark

anmärkning

definition

soil that is weakly developed on fine-grained soils

note

пояснение

leptosol

fi leptosoli; kalliomaannos

fi-ei

sv leptosol

sv-inte

en leptosol

en-not

ru лептосоль

ru-not

määritelmä

kallion tai karkearakeisen aineksen päällä oleva ohut maannos

huomautus

Leptosolin irtomaakerroksen paksuus on alle 30 cm.

definition

tunt jordskikt ovanpå berg eller grovkornigt underlag

anmärkning

Skiktet av lös jord i en leptosol är mindre än 30 cm tjockt.

definition

thin soil on top of rock or coarse-grained material

note

The thickness of the loose soil layer of leptosol is less than 30 cm.

пояснение

arenosol

fi arenosoli

fi-ei

sv arenosol

sv-inte

en arenosol

en-not

ru ареносоль

ru-not

määritelmä

karkearakeisten maiden heikosti kehittynyt maannos

huomautus

definition

svagt utvecklad jordmån på grovkornig mark

anmärkning

definition

soil that is weakly developed on coarse-grained soils

note

пояснение

ruskomaannos

fi cambisol; cambisoli

fi-ei ruskomaa

sv cambisol; brunjord

sv-inte

en cambisol

en-not

ru камбисоль

ru-not

määritelmä

maannos, jonka karikekerroksen alla on multaa ja sen alla rikastumiskerros, joka muuttuu vähitellen pohjamaaksi

huomautus

Ruskomaannosta esiintyy tyypillisesti lauhkean ilmaston viljavilla, hienorakeisilla mailla. Suomessa ruskomaannoksia tavataan lähinnä lehdoissa.

definition

jordmån med ett förmultningsskikt under förnaskiktet i ytan och under detta rostjord som gradvis övergår i opåverkat underlag

anmärkning

Brunjord förekommer typiskt på bördiga, finkorniga marker i tempererat klimat. I Finland förekommer brunjord närmast på lundmark.

definition

soil with mull beneath the litter layer and B horizon beneath it, gradually changing into the C horizon

note

Cambisol is typically found in fertile, fine-grained soils of temperate climates. In Finland, cambisols are mostly found in herb-rich forests.

пояснение

histosol

fi histosoli

fi-ei

sv histosol

sv-inte

en histosol

en-not

ru ГИСТОСОЛЬ

ru-not

määritelmä

maannos, jonka orgaanisen aineksen paksuus on vähintään 40 cm

huomautus

definition

jordmån bestående av organisk substans med en tjocklek av minst 40 cm

anmärkning

definition

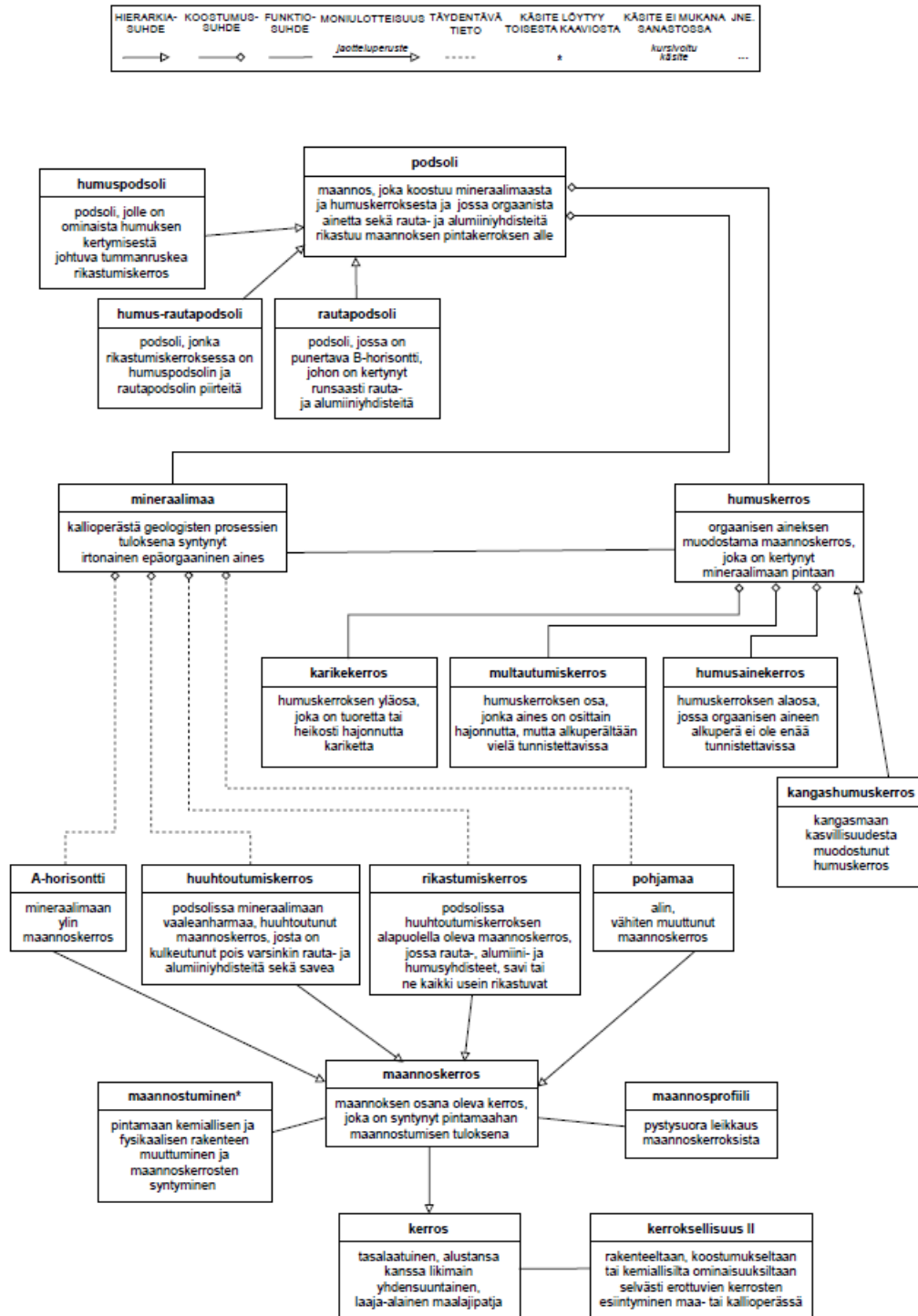
soil where the thickness of the organic matter is at least 40 cm

note

пояснение

12 Podsolin tyypit ja rakenne

Käsitekaavio

Käsitekaavio 12. Podsolin tyypit ja rakenne.

Kaavion käsitteet

humuspodsoli

fi

fi-ei

sv humuspodsol

sv-inte

en humus podzol

en-not

ru иллювиально-гумусовый подзол

ru-not

määritelmä

podsoli, jolle on ominaista humuksen kertymisestä johtuva tummanruskea rikastumiskerros

huomautus

definition

podsol som kännetecknas av mörkbrun rostjord på grund av anrikad humus

anmärkning

definition

podzol, which is characterized by a dark brown B horizon due to the accumulation of humus

note

пояснение

humus-rautapodsoli

fi

fi-ei

sv järnhumuspodsol

sv-inte

en humus-iron podzol, iron-humus podzol

en-not

ru гумусово-железистый подзол

ru-not

määritelmä

podsoli, jonka rikastumiskerroksessa on humuspodsolin ja rautapodsolin piirteitä

huomautus

definition

podsol där anrikningsskiktet uppvisar drag av humuspodsol och järnpodsol

anmärkning

definition

podzol, whose B horizon has characteristics of humus podzol and iron podzol

note

пояснение

rautapodsoli

fi

fi-ei

sv järnpodsol

sv-inte

en iron podzol

en-not

ru иллювиально-железистый подзол

ru-not

määritelmä

podsoli, jossa on punertava B-horisontti, johon on kertynyt runsaasti rauta- ja alumiiniyhdisteitä

huomautus

definition

podsol med en rödsjiftande B-horisont som innehåller mycket järn- och aluminiumföreningar

anmärkning

definition

podzol with a reddish B horizon rich in iron and aluminum compounds

note

пояснение

humuskerros

fi O-kerros

fi-ei

sv humuslager; humusskikt; O-skikt

sv-inte

en humus layer; humic layer; organic layer

en-not

ru органический горизонт

ru-not

määritelmä

orgaanisen aineksen muodostama maannoskerros, joka on kertynyt
mineraalimaan pintaan

huomautus

Humuskerros koostuu pääosin kangasmaan kasvillisuuden tuottamasta
hajoamattomasta ja osin hajonneesta orgaanisesta aineesta.

definition

jordmånshorisont av organisk substans som ackumulerats på mineraljordens yta

anmärkning

Humusskiktet består till största delen av onedbrutet och delvis nedbrutet
organiskt material som producerats av momarksvegetation.

definition

soil horizon of organic matter formed on the surface of mineral soil

note

The humus layer mainly consists of undecomposed and partially
decomposed organic matter produced by heath forest site vegetation.

пояснение

karikekerros

fi L-kerros

fi-ei

sv förna; L-skikt

sv-inte

en litter layer; L layer; organic debris layer

en-not

ru лесная подстилка

ru-not

määritelmä

humuskerroksen yläosa, joka on tuoretta tai heikosti hajonnutta kariketta

huomautus

definition

övre delen av humusskiktet som består av färsk eller svagt nedbruten förna

anmärkning

definition

top of the humus layer, which consists of fresh or weakly decomposed plant litter

note

пояснение

multautumiskerros

fi F-kerros; Of-kerros

fi-ei

sv förmultningsskikt [*n*]; Of-skikt

sv-inte

en duff layer; F layer

en-not

ru горизонт F; ферментативный горизонт лесной подстилки

ru-not

määritelmä

humuskerroksen osa, jonka aines on osittain hajonnutta, mutta alkuperältään vielä tunnistettavissa

huomautus

definition

del av humusskikt, vars material delvis är nedbrutet, men där dess ursprung ännu kan identifieras

anmärkning

definition

part of the humus layer, the material of which is partially decomposed, but the origin still recognizable

note

пояснение

humusainekerros

fi H-kerros

fi-ei

sv humusämnesskikt [*n*]; Oh-skikt

sv-inte

en H layer; Oa horizon

en-not

ru перегнойный горизонт; горизонт гумификации

ru-not

määritelmä

humuskerroksen alaosa, jossa orgaanisen aineen alkuperä ei ole enää tunnistettavissa

huomautus

definition

undre delen av humusskiktet där det organiska materialets ursprung inte längre kan identifieras

anmärkning

definition

lower part of the humus layer, where the origin of the organic matter is no longer recognizable

note

пояснение

kangashumuskerros

fi kunttakerros

fi-ei

sv mårskikt [*n*]; råhumusskikt

sv-inte

en raw humus layer; mor humus layer; surface humus layer

en-not

ru грубогумусовый горизонт

ru-not

määritelmä

kangasmaan kasvillisuudesta muodostunut humuskerros

huomautus

definition

humusskikt bildat av moskogsvegetation

anmärkning

definition

humus layer formed by the heath forest site vegetation

note

пояснение

A-horisontti

fi

fi-ei

sv urlakningshorisont; A-horisont

sv-inte

en A horizon; top mineral soil horizon

en-not

ru гумусово-аккумулятивный горизонт

ru-not

määritelmä

mineraalimaan ylin maannoskerros

huomautus

A-horisonttiin kertynyt humus värjää sen tummaksi. Horisontti on voinut syntyä myös viljelyn, laiduntamisen tai muun häiriön seurauksena.

definition

översta jordmånsskiktet på mineraljord

anmärkning

Humus som samlats i A-horisonten gör färgen mörk. Horisonten kan också ha uppstått som resultat av odling, betesgång eller någon annan störning.

definition

top soil horizon of mineral soil

note

The accumulated humus in the A-horizon colors it dark. The horizon may also have been formed as a result of cultivation, grazing, or other disturbances.

пояснение

huuhtoutumiskerros

fi E-horisontti; eluviaalikerros; uuttumiskerros; podsolin valkomaakerros

fi-ei

sv blekjord; askjord; E-horisont

sv-inte

en E horizon; zone of eluviation; eluviation layer; eluviated horizon; leached layer

en-not

ru элювиальный горизонт

ru-not

määritelmä

podsolissa mineraalimaan vaaleanharmaa, huuhtoutunut kerros, josta on kulkeutunut pois varsinkin rauta- ja alumiiniyhdisteitä sekä savea

huomautus

Huuhtoutumiskerros voi joskus olla lähes valkoinen.

definition

ljusgrå, urlakad podsolhorisont i mineraljorden från vilket järn- och aluminiumföreningar samt lerpartiklar urlakats

anmärkning

Blekjorden kan ibland vara nästan vit.

definition

in podzol, a light gray, washed-out layer of mineral soil, from which especially iron and aluminum compounds and clay have leached

note

The E horizon can sometimes be almost white.

пояснение

rikastumiskerros

fi B-horisontti; illuviaalikerros

fi-ei

sv rostjord; anrikningshorisont; anrikningsskikt; B-horisont

sv-inte

en B horizon; illuvial layer

en-not

ru иллювиальный горизонт

ru-not

määritelmä

podsolissa huuhtoutumiskerroksen alapuolella oleva kerros, jossa rauta-, alumiini- ja humusyhdisteet, savi tai ne kaikki usein rikastuvat

huomautus

Rikastumiskerros erottuu normaalisti huuhtoutumiskerrosta ja pohjamaata tummempana, usein punaruskean sävyisenä.

definition

podsolhorisont under blekjorden där järn-, aluminium- och humusföreningar, lerpartiklar, eller samtliga av dessa, anrikas

anmärkning

Rostjorden skiljer sig i allmänhet från blekjorden och det opåverkade underlaget genom att det är mörkare till färgen, ofta med en rödbrun nyans.

definition

in podzol, the layer below the E horizon, in which iron, aluminum and humic compounds, clay or all of them are often enriched

note

The B horizon is normally darker than the E and the C horizons, often with a reddish-brown tone.

пояснение

pohjamaa

fi C-horisontti

fi-ei

sv opåverkat underlag; C-horisont

sv-inte

en C horizon; parent material

en-not

ru горизонт C

ru-not

määritelmä

alin, vähiten muuttunut maannoskerros

huomautus

Pohjamaata pidetään lähtöaineeksena, kun tarkastellaan maannostumisen aiheuttamia muutoksia mineraalimaan pintaosissa.

definition

understa, minst förändrade jordmånshorisonten

anmärkning

Underlaget används som ett utgångsmaterial då man undersöker förändringar i mineraljordens yttligare delar.

definition

lowest, least changed soil horizon

note

The C horizon is considered the basic material when looking at the changes in the surface parts of mineral soil caused by soil formation.

kerros

fi

fi-ei

sv skikt [*n*]; lager; stratum

sv-inte

en soil layer

en-not

ru слой

ru-not

määritelmä

tasalaatuinen, alustansa kanssa likimain yhdensuuntainen maalajipatja

huomautus

Kerros poikkeaa laadultaan sen alapuolella ja mahdollisesti yläpuolella olevasta aineksesta.

definition

jordlager som ligger mer eller mindre parallellt med sitt underlag

anmärkning

Ett markskikt har en annan uppbyggnad än det underliggande, och eventuellt ovanliggande markskiktet.

definition

homogeneous soil type, roughly parallel to its base

note

The soil layer differs in quality from the material below and possibly above it.

пояснение

kerroksellisuus II

fi

fi-ei

sv skiktning; lagring; stratifiering

sv-inte

en stratification of soil layers

en-not

ru строение профиля почвы

ru-not

määritelmä

rakenteeltaan, koostumukseltaan tai kemiallisilta ominaisuuksiltaan selvästi erottuvien kerrosten esiintyminen maa- tai kallioperässä

huomautus

definition

förekomst av markskikt som till sin struktur, sammansättning eller kemiska egenskaper tydligt kan urskiljas i mark- eller berggrunden

anmärkning

definition

presence of soil layers with distinct structure, composition or chemical characteristics in soil or bedrock

note

пояснение

maannostuminen

fi

fi-ei

sv jordmånsbildning

sv-inte

en soil formation; pedogenesis

en-not

ru почвообразование; почвообразовательный процесс

ru-not

määritelmä

pintamaan kemiallisen ja fysikaalisen rakenteen muuttuminen ja maannoskerrosten syntyminen

huomautus

Maannostuminen johtuu mm. ilmastotekijöistä, vedestä, kasvillisuudesta sekä maapohjan laadusta ja kaltevuudesta.

definition

förändringar i yttjordens kemiska och fysikaliska struktur och uppkomsten av jordmånszoner

anmärkning

Jordmånsbildningen beror bland annat av klimatfaktorer, vatten, vegetation och underlagets kvalitet och lutning.

definition

changes in the chemical and physical structure of topsoil and the formation of soil horizons

note

Soil formation is due to climatic factors, water, vegetation, as well as qualities and tilt of the ground, among others.

пояснение

maannosprofiili

fi maaprofiili

fi-ei

sv jordmånsprofil; markprofil

sv-inte

en soil profile

en-not

ru почвенный профиль; профиль почвы

ru-not

määritelmä

pystysuora leikkaus maannoskerroksista

huomautus

definition

vertikal skärning genom jordmånens horisonter

anmärkning

definition

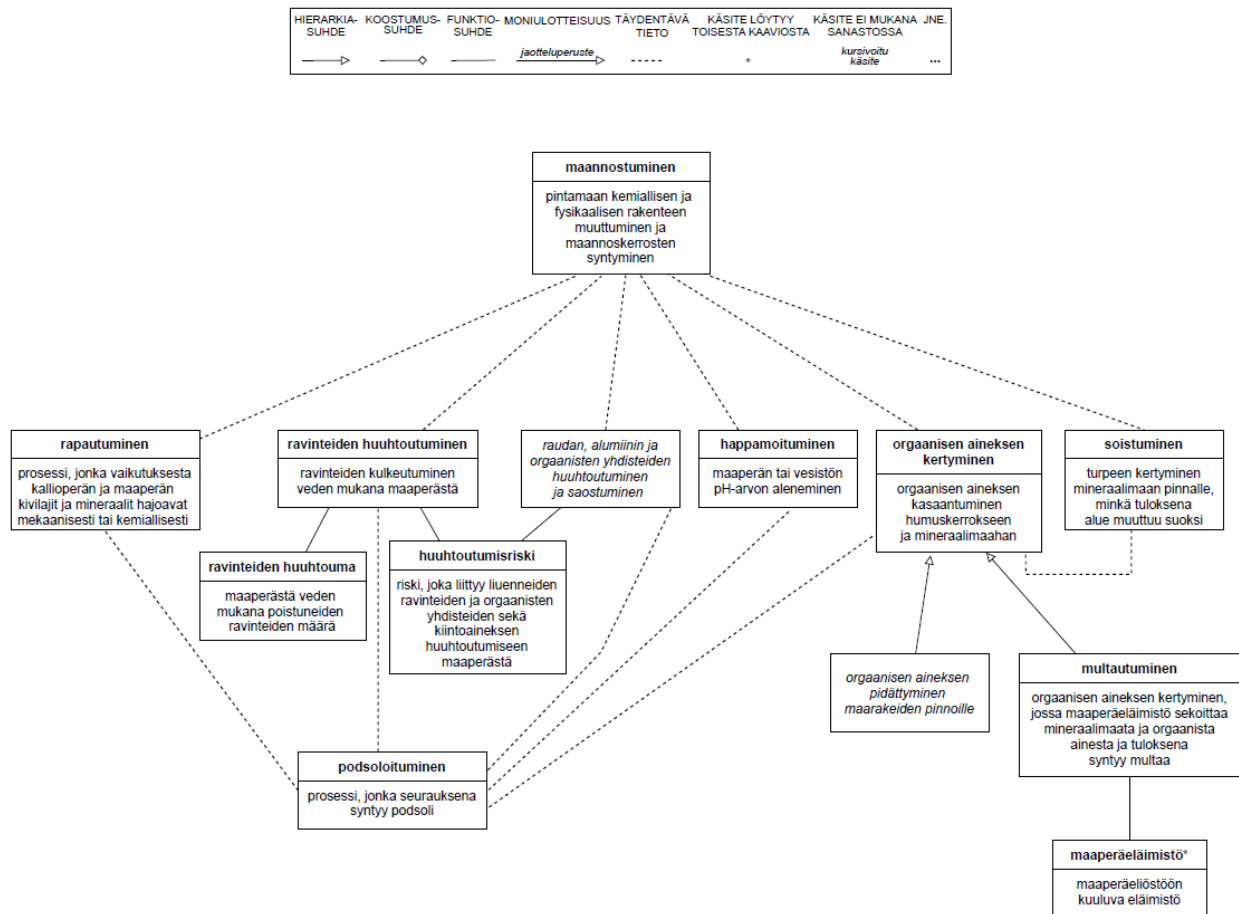
vertical section of soil horizons

note

пояснение

13 Maannostumisprosessit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 13. Maannostumisprosessit.

Kaavion käsitteet

rapautuminen

fi

fi-ei

sv vittring

sv-inte

en weathering

en-not

ru выветривание

ru-not

määritelmä

**prosessi, jonka vaikutuksesta kallioperän ja maaperän kivilajit ja mineraalit
hajoavat mekaanisesti tai kemiallisesti**

huomautus

definition

**process genom vilken berggrunden och bergarter och mineraler i markens bryts
ned mekaniskt eller kemiskt**

anmärkning

definition

**process under the influence of which rock types and minerals in the bedrock and
soil mechanically or chemically degrade**

note

пояснение

ravinteiden huuhtoutuminen

fi huuhtoutuminen

fi-ei

sv urlakning; utlakning

sv-inte utsköljning

en washout of nutrients; nutrient leaching

en-not

ru ВЫМЫВАНИЕ ПИТАТЕЛЬНЫХ ВЕЩЕСТВ

ru-not

määritelmä

ravinteiden kulkeutuminen veden mukana maaperästä

huomautus

definition

borttransport av i vatten upplösta näringsämnen från marken

anmärkning

definition

transport of nutrients with water from the soil

note

ravinteiden huuhtouma

fi

fi-ei

sv näringsläckage [*n*]

sv-inte

en amount of washout; nutrient leaching

en-not

ru количество вымывания; объём вымывания

ru-not

määritelmä

maaperästä veden mukana poistuneiden ravinteiden määrä

huomautus

definition

mängd näringsämnen som avgått från marken med vattnet

anmärkning

definition

amount of nutrients removed from the soil with water

note

huuhtoutumisriski

fi

fi-ei

sv urlakningsrisk; utsköljningsrisk

sv-inte

en washout risk; risk of nutrient leaching

en-not

ru риск вымывания полезных веществ

ru-not

määritelmä

riski, joka liittyy liuenneiden ravinteiden ja orgaanisten yhdisteiden sekä kiintoaineksen huuhtoutumiseen maaperästä

huomautus

definition

risk som hänför sig till urlakning av lösta näringsämnen och utsköljning av organiska föreningar och fasta partiklar ur marken

anmärkning

definition

risk associated with leaching of dissolved nutrients and organic compounds and solids from the soil

note

пояснение

happamoituminen

fi

fi-ei

sv förurning

sv-inte

en acidification

en-not

ru закисление

ru-not

määritelmä

maaperän tai vesistön pH-arvon aleneminen

huomautus

Happamoituminen voi aiheutua joko ihmisen toiminnan tuottamasta happamasta laskeumasta tai luontaisista tekijöistä. Maan happamoitumisesta seuraa emäskationien huuhtoutumista.

definition

sänkning av jordtäckets eller vattendragets pH-värde

anmärkning

Förurning kan orsakas av surt nedfall på grund av samhällets utsläpp eller av naturliga processer. Då marken försuras urlakas baskatjoner ur marken.

definition

decrease in the pH value of soil or water

note

Acidification can be caused either by acidic precipitation produced by human activity or by natural factors. Acidification of the soil results in leaching of base cations.

пояснение

podsoloituminen

fi

fi-ei

sv podsolering

sv-inte

en podzolization

en-not

ru оподзоливание; подзолообразование

ru-not

määritelmä

prosessi, jonka seurauksena syntyy podsoli

huomautus

definition

process som resulterar i podsol

anmärkning

definition

process that results in the formation of podzol

note

пояснение

orgaanisen aineksen kertyminen

fi

fi-ei

sv ackumulation av organiskt material

sv-inte

en accumulation of organic matter

en-not

ru накопление органического вещества

ru-not

määritelmä

orgaanisen aineksen kasaantuminen humuskerrokseen ja mineraalimaahan

huomautus

definition

ansamling av organisk substans i humuslager och mineraljord

anmärkning

definition

accumulation of organic matter in the humus layer and mineral soil

note

пояснение

soistuminen

fi

fi-ei

sv försumpning

sv-inte

en paludification; swamping

en-not

ru заболачивание

ru-not

määritelmä

turpeen kertyminen mineraalimaan pinnalle, minkä tuloksena alue muuttuu suoksi

huomautus

definition

ansamling av torv på mineraljordens yta vilket resulterar i att området omvandlas till torvmark

anmärkning

definition

accumulation of peat on the surface of mineral soil, as a result of which the area becomes swampy

note

пояснение

multautuminen

fi

fi-ei

sv mullbildning

sv-inte

en mull formation

en-not

ru образование мулля

ru-not

määritelmä

orgaanisen aineksen kertyminen, jossa maaperäeläimistö sekoittaa mineraalimaata ja orgaanista ainesta ja tuloksena syntyy multaa

huomautus

definition

ansamling av organisk substans där markfaunan blandar mineraljord och organisk substans och resultatet blir mull

anmärkning

definition

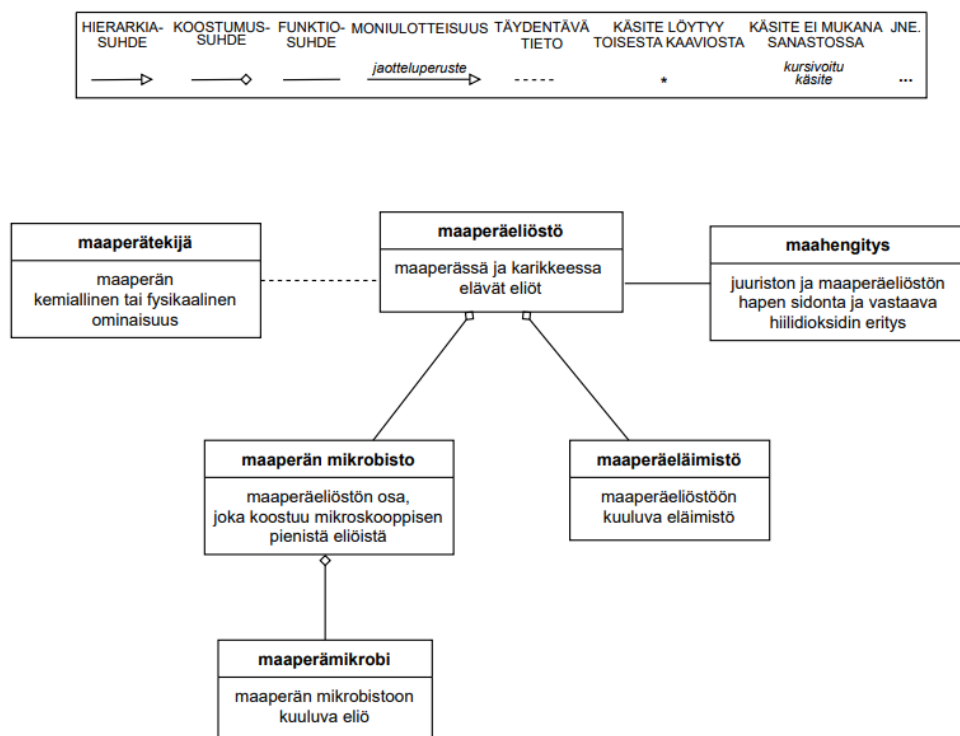
organic matter accumulation, where soil fauna mixes mineral soil and organic matter, and which results is mull formation

note

пояснение

14 Maaperäeliöstö

Käsitekaavio

Käsitekaavio 14. Maaperäeliöstö.

Kaavion käsitteet

maaperäeliöstö

fi

fi-ei

sv markorganismer [pl.]

sv-inte

en soil biota; soil organisms [pl.]

en-not

ru почвенные организмы [мн. ч.]; почвенная биота; почвообитающие организмы [мн. ч.]; эдафон

ru-not

määritelmä

maaperässä ja karikkeessa elävät eliöt

huomautus

definition

organismer som lever i marken och förnan

anmärkning

definition

organisms living in soil and plant litter

note

пояснение

maaperäeläimistö

fi

fi-ei

sv markfauna

sv-inte

en soil fauna

en-not

ru почвенная фауна; педофауна

ru-not

määritelmä

maaperäeliöstöön kuuluva eläimistö

huomautus

Maaperäeläimistö nopeuttaa orgaanisen aineen hajotusta ja muodostaa keskeisen osan maaperän ekosysteemiä. Keskeisiä ryhmiä ovat alkueläimet, sukkulamadot, punkit, hyppyhäntäiset, änkyrimadot ja lierot.

definition

fauna som tillhör markorganismerna

anmärkning

Markfaunan försnabbar nedbrytningen av organiskt material och utgör en central del av markens ekosystem. De viktigaste organismgrupperna är protozoer, rundmaskar, kvalster, hoppsvansar, småringmaskar och daggmaskar.

definition

fauna belonging to soil biota

note

Soil fauna accelerates the decomposition of organic matter and forms a central part of the soil ecosystem. The key groups include protozoa, nematodes, ticks, springtails, Enchytraeidae, and earthworms.

maahengitys

fi maanhengitys; maan hengitys

fi-ei

sv markandning

sv-inte

en soil respiration

en-not

ru дыхание почвы

ru-not

määritelmä

juuriston ja maaperäeliöstön hapen sidonta ja vastaava hiilidioksidin erityy

huomautus

definition

syreupptagning av rotsystem och markorganismer och motsvarande avgivning av koldioxid

anmärkning

definition

binding of oxygen by the root system and soil biota and the corresponding release of carbon dioxide

note

maaperätekijä

fi edafinen tekijä

fi-ei

sv markfaktor; edafisk faktor

sv-inte

en edaphic factor

en-not

ru почвенный фактор

ru-not

määritelmä

maaperän kemiallinen tai fysikaalinen ominaisuus

huomautus

Maaperätekijä vaikuttaa maan vedenpidätyskykyyn ja kemialliseen koostumukseen.

definition

markens kemiska eller fysikaliska egenskaper

anmärkning

Markfaktorerna påverkar markens vattenhushållning och kemiska sammansättning.

definition

chemical or physical property of soil

note

Edaphic factor affects the water-holding capacity and chemical composition of the soil.

пояснение

maaperän mikrobisto

fi maaperän pieneliöstö; maaperän mikro-organismit [*pl.*]

fi-ei

sv mikroorganismer [*pl.*]; mikrobiom [*n*]; mikroflora; mikrofauna

sv-inte

en soil microbes [*pl.*]

en-not

ru почвенные микробы [*мн. ч.*]

ru-not

määritelmä

maaperäeliöstön osa, joka koostuu mikroskooppisen pienistä eliöistä

huomautus

Maaperän mikrobistoon kuuluvat mm. bakteerit, alkueläimet sekä sienten rihmastot ja itiöt. Yleensä myös virukset luetaan mikrobeihin.

definition

mikroskopiskt små organismer som utgör en del av markorganismerna

anmärkning

Till markmikroberna hör bl.a. bakterier, protozoer samt svampmycel och -sporer. Vanligen räknas även virus till mikroberna.

definition

part of soil biota consisting of microscopic organisms

note

Soil microbes include bacteria, protozoa, fungal mycelia, and spores. Viruses are usually also considered microbes.

пояснение

maaperämikrobi

fi

fi-ei

sv markmikrob

sv-inte

en soil microbe

en-not

ru почвенный микроб

ru-not

määritelmä

maaperän mikrobistoon kuuluva eliö

huomautus

definition

organism som tillhör mikroorganismerna

anmärkning

definition

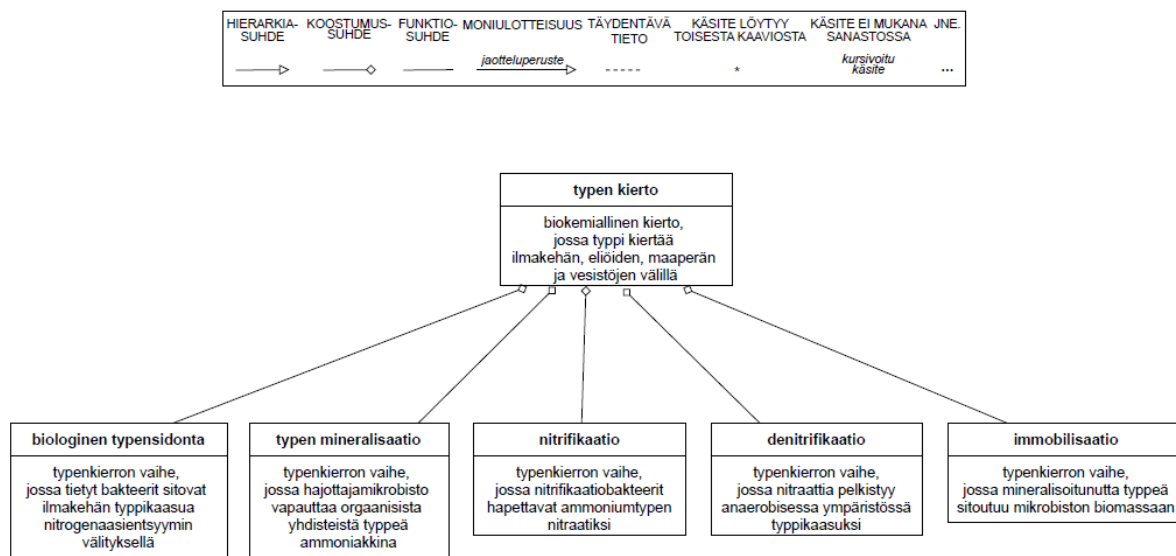
organism belonging to soil microbes

note

пояснение

15 Typenkierron prosessit

Käsitekaavio

Käsitekaavio 15. Typenkierron prosessit.

Kaavion käsitteet

typen kierto

fi

fi-ei

sv kvävetts kretslopp

sv-inte

en nitrogen cycle

en-not

ru круговорот азота

ru-not

määritelmä

biokemiallinen kierto, jossa typpi kiertää ilmakehän, eliöiden, maaperän ja vesistöjen välillä

huomautus

Kierto tapahtuu typen erilaisina yhdisteinä, mutta joidenkin typensitojabakteerien vaikutuksesta myös ilmakehän molekylaarista typpeä joutuu kiertoon.

definition

biokemiskt kretslopp där kvävet cirkulerar mellan organismer, mark och vattendrag

anmärkning

Kretsloppet sker i form av olika kväveföreningar, men under påverkan av vissa kvävefixerande bakterier hamnar även atmosfärens molekylära kväve i omlopp.

definition

biochemical cycle in which nitrogen circulates between the atmosphere, organisms, soil, and water bodies

note

The cycle takes place in various compounds of nitrogen, but due to the effect of some nitrogen-fixing bacteria, molecular nitrogen in the atmosphere is also cycled.

пояснение

biologinen typensidonta

fi

fi-ei

sv biologisk kvävefixering; biologisk kvävebindning

sv-inte

en biological nitrogen fixation; BNF [*abbr.*]

en-not

ru биологическая фиксация азота

ru-not

määritelmä

typenkierron vaihe, jossa tietyt bakteerit sitovat ilmakehän typpikaasua nitrogenaasientsyymin välityksellä

huomautus

definition

fas i kvävecykeln där vissa bakterier binder kvävgas från atmosfären via enzymet **nitrogenas**

anmärkning

definition

nitrogen cycle stage, where certain bacteria bind atmospheric nitrogen via the enzyme **nitrogenase**

note

пояснение

typen mineralisaatio

fi ammonifikaatio; nettomineralisaatio

fi-ei

sv mineralisering av kväve; ammonifikation

sv-inte

en nitrogen mineralization; ammonification

en-not

ru аммонификация

ru-not

määritelmä

typenkierron vaihe, jossa hajottajamikrobisto vapauttaa orgaanisista yhdisteistä typpeä ammoniakkina

huomautus

definition

fas i kvävecykeln där nedbrytarna frigör kväve i form av ammoniak från organiska föreningar

anmärkning

definition

nitrogen cycle stage, where the decomposer microbes release nitrogen from organic compounds in the form of ammonia

note

пояснение

immobilisaatio

fi

fi-ei

sv immobilisering; immobilisation

sv-inte

en immobilization

en-not

ru иммобилизация азота

ru-not

määritelmä

typenkierron vaihe, jossa mineralisoitunutta typpeä sitoutuu mikrobiston biomassaan

huomautus

definition

fas i kvävecykeln där mineraliserat kväve binds i markmikrobernas biomassa

anmärkning

definition

nitrogen cycle stage, where mineralized nitrogen is bound to microbial biomass

note

пояснение

nitrifikaatio

fi

fi-ei

sv nitrifiering; nitrifikation

sv-inte

en nitrification

en-not

ru нитрификация

ru-not

määritelmä

typenkierron vaihe, jossa nitrifikaatiobakteerit hapettavat ammoniumtypen nitraatiksi

huomautus

definition

fas i kvävecykeln där nitrifikationsbakterier oxiderar ammoniumkväve till nitrat

anmärkning

definition

nitrogen cycle stage, where nitrifying bacteria oxidize ammonium nitrogen to nitrate

note

пояснение

denitrifikaatio

fi

fi-ei

sv denitrifikation

sv-inte

en denitrification

en-not

ru денитрификация

ru-not

määritelmä

**typenkierron vaihe, jossa nitraattia pelkistyy anaerobisessa ympäristössä
typpikaasuksi**

huomautus

definition

fas i kvävecykeln där nitrat reduceras till kvävgas i anaerob miljö

anmärkning

definition

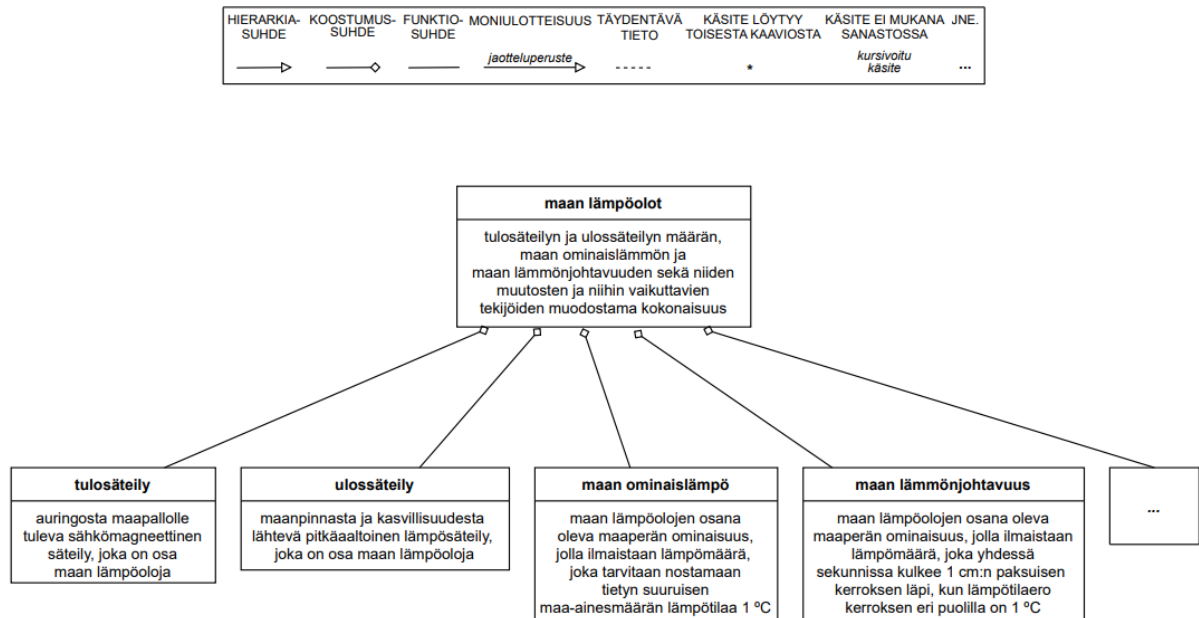
**nitrogen cycle stage, where nitrate is reduced in anaerobic environment to
nitrogen gas**

note

пояснение

16 Maan lämpöolot

Käsitekaavio

Käsitekaavio 16. Maan lämpöolot.

Kaavion käsitteet

maan lämpöolot [pl.]

fi maaperän lämpöolot; maan lämpötalous

fi-ei

sv markens värmeförhållanden

sv-inte

en soil thermal conditions [pl.]; thermal conditions of soil [pl.]

en-not

ru тепловой режим почвы

ru-not

määritelmä

tulosäteilyn ja ulossäteilyn määrän, maan ominaislämmön ja maan lämmönjohtavuuden sekä niiden muutosten ja niihin vaikuttavien tekijöiden muodostama kokonaisuus

huomautus

definition

helhet bestående av mängden instrålning och utstrålning, markens specifika värmekapacitet och värmekonduktivitet samt förändringar i dessa, samt faktorer som påverkar dem

anmärkning

definition

insolation and terrestrial external radiation, the specific heat capacity of soil and the thermal conductivity of soil, as well as their changes and factors affecting them

note

пояснение

tulosäteily

fi

fi-ei

sv instrålning

sv-inte

en insolation; incoming solar radiation

en-not

ru солнечная радиация

ru-not

määritelmä

auringosta maapallolle tuleva sähkömagneettinen säteily, joka on osa maan lämpöoloja

huomautus

definition

elektromagnetisk strålning från solen som når jorden och som utgör en del av markens värmeförhållanden

anmärkning

definition

electromagnetic radiation from the sun to the earth, which is part of the soil thermal conditions

note

ulossäteily

fi maanpinnan ulossäteily

fi-ei

sv värmeutstrålning; långvågig strålning; temperaturstrålning; terrester strålning

sv-inte

en terrestrial external radiation

en-not

ru земная радиация

ru-not

määritelmä

maanpinnasta ja kasvillisuudesta lähtevä pitkäaaltoinen lämpösäteily, joka on osa maan lämpöoloja

huomautus

Ulossäteilyssä maanpinta menettää energiaa ja jäähtyy.

definition

långvågig värmeutstrålning från markytan och vegetationen som utgör en del av markens värmeförhållanden

anmärkning

Vid värmeutstrålning förlorar markytan energi och kylv ner.

definition

long-wave heat radiation from the ground surface and vegetation, which is part of the soil thermal conditions

note

In terrestrial external radiation, the ground surface loses energy and cools.

пояснение

maan lämmönjohtavuus

fi lämmönjohtavuus

fi-ei

sv värmekonduktivitet; värmeledningsförmåga

sv-inte

en thermal conductivity of soil

en-not

ru теплопроводность

ru-not

määritelmä

maan lämpöolojen osana oleva maaperän ominaisuus, jolla ilmaistaan lämpömäärä, joka yhdessä sekunnissa kulkee 1 cm:n paksuisen kerroksen läpi, kun lämpötilaero kerroksen eri puolilla on 1 °C

huomautus

Maan vesipitoisuus vaikuttaa maan lämmönjohtavuuteen.

definition

markegenskap som utgör en del av markens värmeförhållanden och som beskriver den mängd värmeenergi som per sekund passerar igenom ett 1 cm tjockt skikt vid en temperaturskillnad på 1 °C på vardera sidan av skiktet

anmärkning

Vattenhalten i marken påverkar värmekonduktiviteten.

definition

soil property that is part of soil thermal conditions, indicating the amount of heat that passes through a 1 cm thick soil layer in one second when the temperature difference across the soil layer is 1 °C

note

Soil moisture content affects the thermal conductivity of soil.

пояснение

maan ominaislämpö

fi

fi-ei

sv specifik värmekapacitet; värmekapacitivitet

sv-inte

en specific heat capacity of soil

en-not

ru удельная теплоёмкость

ru-not

määritelmä

maan lämpöolojen osana oleva maaperän ominaisuus, jolla ilmaistaan lämpömäärä, joka tarvitaan nostamaan tietynsuuruisen maa-ainesmäärän lämpötilaa 1 °C

huomautus

Maan vesipitoisuus vaikuttaa maan ominaislämpöön.

definition

markegenskap som utgör en del av markens värmeförhållanden och som beskriver den mängd värmeenergi som behövs för att höja temperaturen i en viss mängd jordmaterial med 1 °C

anmärkning

Vattenhalten i marken påverkar dess specifika värmekapacitet.

definition

soil property that is part of soil thermal conditions, indicating the amount of heat needed to raise the temperature of a given amount of soil by 1 °C

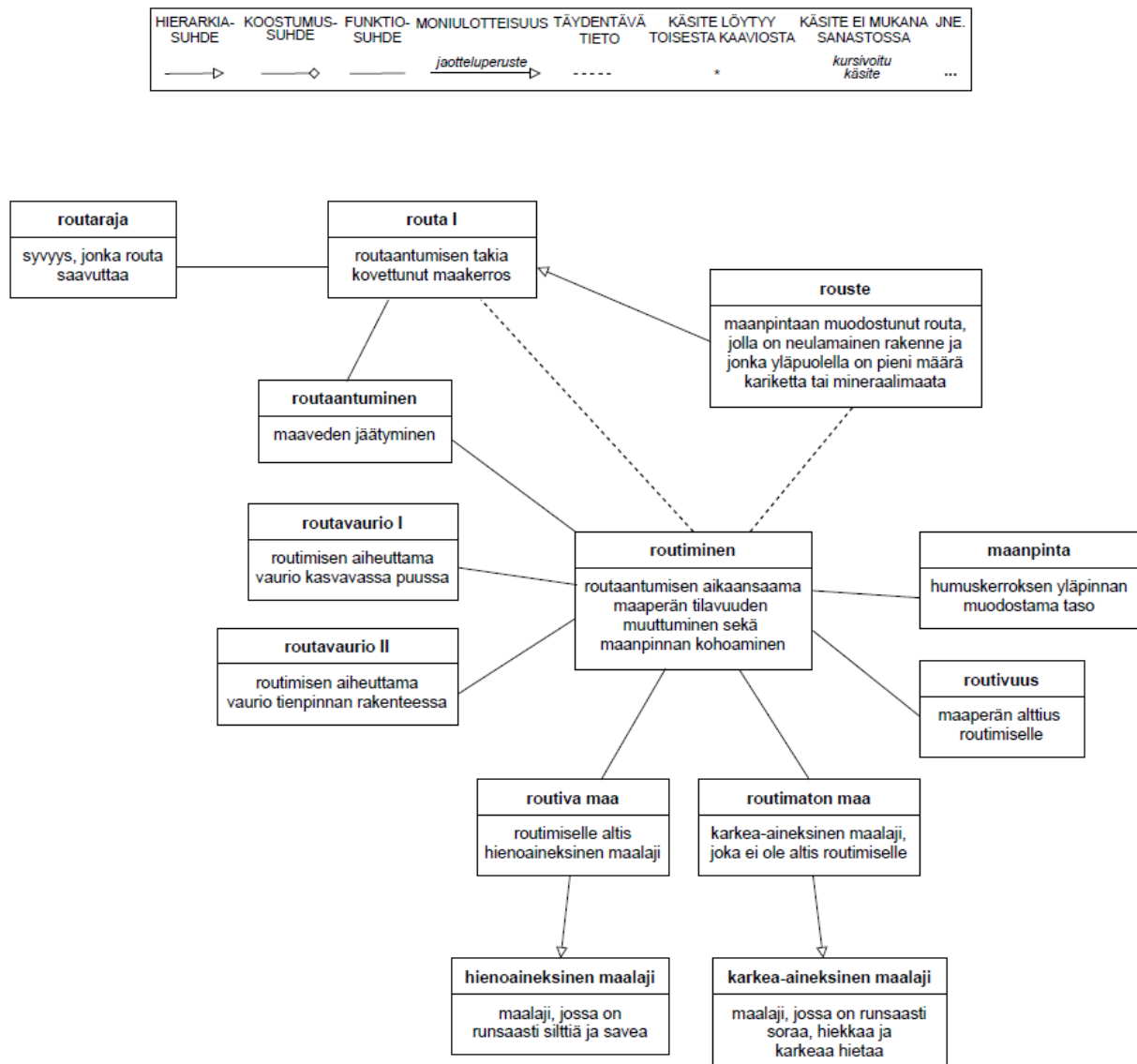
note

Soil moisture content affects the specific heat capacity of soil.

пояснение

17 Routaan liittyvät käsitteet

Käsitekaavio

Käsitekaavio 17. Routaan liittyvät käsitteet.

Kaavion käsitteet

routa I

fi

fi-ei

sv

tjäle

sv-inte

en ground frost; frozen ground; tjaele

en-not

ru почвенная мерзлота

ru-not

määritelmä

routaantumisen takia kovettunut maakerros

huomautus

definition

markskikt som hårdnat på grund av tjälbildning

anmärkning

definition

soil layer hardened due to freezing of soil

note

пояснение

rouste

fi pintarouta

fi-ei

sv pipkrake

sv-inte

en needle ice; pipkrake

en-not

ru поверхностная мерзлота; промёрзший слой почвы

ru-not

määritelmä

maanpintaan muodostunut routa, jolla on neulamainen rakenne ja jonka yläpuolella on pieni määrä kariketta tai mineraalimaata

huomautus

definition

nålformad spets av is som skjuter ut från markytan och på vars övre del kan finnas en liten mängd förna eller mineraljord

anmärkning

definition

ground frost formed on the surface, with a needle-like structure and a small amount of plant litter or mineral soil above it

note

пояснение

routaantuminen

fi routa II

fi-ei

sv tjälbildning; tjälning; frysning

sv-inte

en freezing of soil

en-not

ru промерзание почв

ru-not

määritelmä

maaveden jäätyminen

huomautus

definition

frysning av markvatten

anmärkning

definition

freezing of soil moisture

note

пояснение

routiminen

fi

fi-ei

sv tjällyftning [*part.*]; tjälskjutning [*part.*]

sv-inte

en frost heaving; frost heave

en-not

ru морозное пучение

ru-not

määritelmä

routaantumisen aikaansaama maaperän tilavuuden muuttuminen sekä maanpinnan kohoaminen

huomautus

Maavesi jäätyy kaikissa maalajeissa, mutta vain hienoaineksiset moreenit ja lajittuneet hienorakeiset maalajit routivat.

definition

ökning av markvolymen och höjning av markytan till följd av tjälbildning

anmärkning

Markvattnet fryser i alla jordarter, men tjällyftning förekommer bara i finkornig morän och finkorniga sorterade jordarter.

Om termerna: Tjällyftning innefattar själva frysnings- och utvidgningsprocessen, medan den finska termen routaantuminen också innefattar smältningsprocessen.

definition

change in soil volume and the elevation of the ground surface caused by the freezing of soil

note

Soil moisture freezes in all soil types, but only fine-grained moraines and well-sorted fine-grained soil types freeze.

пояснение

maanpinta

fi

fi-ei

sv markyta; jordyta

sv-inte

en ground surface

en-not

ru поверхность почвы

ru-not

määritelmä

humuskerroksen yläpinnan muodostama taso

huomautus

Karikekerrosta ei yleensä pidetä maahan kuuluvana. Jos humuskerros puuttuu, kyseessä on mineraalimaan tai kallioperän yläpinnan muodostama taso.

definition

nivån av humusskiktets yta

anmärkning

Förnaskiktet anses i allmänhet inte utgöra en del av marken. Om humusskikt saknas utgörs markytan av mineraljordens eller berggrundens yta.

definition

level formed by the upper surface of the humus layer

note

The litter layer is generally not considered to be part of the ground. If the humus layer is missing, it is a layer formed by the upper surface of mineral soil or bedrock.

пояснение

routaraja

fi

fi-ei

sv tjälgräns

sv-inte

en frost line; frost depth; freezing depth

en-not

ru глубина промерзания грунта; ГПГ [сокр.]

ru-not

määritelmä

syvyys, jonka routa saavuttaa

huomautus

definition

markdjup dit tjälen når

anmärkning

definition

depth that the ground frost reaches

note

пояснение

routavaurio I

fi

fi-ei

sv uppfrysning

sv-inte

en frost damage

en-not

ru повреждение дерева, вызванное морозным пучением [*иск.*]

ru-not

määritelmä

routimisen aiheuttama vaurio kasvavassa puussa

huomautus

Yleisin routavaurio on taimen kohoaminen irti maasta kapillaarisesti nousevan ja sitten jäätyvän veden vaikutuksesta.

definition

skador på växande träd orsakade av tjällyftning

anmärkning

Den vanligaste uppfrysningsskadan uppstår då plantor lyfts ur marken under påverkan av kapillärt stigande och sedan frysande vatten, s.k. pipkrake.

definition

damage caused by frost heaving in a growing tree

note

The most common frost damage is the rise of the seedling off of the ground due to the effect of water that rises by capillary action and then freezes.

пояснение

routavaurio II

fi

fi-ei

sv tjälskada

sv-inte

en frost damage

en-not

ru морозное пучение дороги

ru-not

määritelmä

routimisen aiheuttama vaurio tienpinnan rakenteessa

huomautus

definition

skador på en vägyta orsakade av tjällyftning

anmärkning

Om termerna: Tjälskador uppstår som ett resultat av tjälbildning i vägkroppen och påföljande tjällossning då tjälen smälter.

definition

frost heaving damage to road surface structure

note

пояснение

routiva maa

fi

fi-ei

sv tjälfarlig mark

sv-inte

en frost-susceptible soil; soil susceptible to frost heaving; soil susceptible to frost heave

en-not

ru промерзающая почва

ru-not

määritelmä

routimiselle altis hienoaineksinen maalaji

huomautus

Maavesi jäätyy kaikissa maalajeissa, mutta vain hienoaineksiset moreenit ja lajittuneet hienorakeiset maalajit routivat. Routimista voi tapahtua myös pitkälle maatuneissa turpeissa.

definition

finkornig jordart där det finns risk för tjällyftning

anmärkning

Markvattnet fryser i alla jordarter, men tjälskjutning förekommer bara i finkornig morän och finkorniga sorterade jordarter. Tjälskjutning kan också inträffa på torvjordar.

definition

fine soil susceptible to frost heaving

note

Soil moisture freezes in all soil types, but only fine-grained moraines and well-sorted fine-grained soil types freeze. Frost heaving can also occur in highly humified peats.

пояснение

routimaton maa

fi

fi-ei

sv uppfrysningsfri

sv-inte

en non-frost-susceptible soil

en-not

ru непромерзающая почва

ru-not

määritelmä

karkea-aineksinen maalaji, joka ei ole altis routimiselle

huomautus

definition

grovkornig jordart som inte är utsatt för tjällyftning

anmärkning

definition

coarse-grained soil which is not susceptible to frost heaving

note

пояснение

hienoaineksinen maalaji

fi

fi-ei

sv finkornig jordart

sv-inte

en fine soil

en-not

ru мелкозернистая почва

ru-not

määritelmä

maalaji, jossa on runsaasti silttiä ja savea

huomautus

definition

jordark rik på silt och lera

anmärkning

definition

soil type rich in silt and clay

note

пояснение

karkea-aineksinen maalaji

fi

fi-ei

sv grovkornig jordart

sv-inte

en coarse-grained soil

en-not

ru крупнозернистая почва

ru-not

määritelmä

maalaji, jossa on runsaasti soraa, hiekkaa ja karkeaa hietaa

huomautus

definition

jordart rik på grus, sand och grovmo

anmärkning

definition

soil type rich in gravel, sand, and fine sand

note

пояснение

routivuus

fi

fi-ei

sv uppfrysningsskänslighet

sv-inte

en frost susceptibility

en-not

ru чувствительность к морозному пучению

ru-not

määritelmä

maaperän alttius routimiselle

huomautus

definition

markens tendens till tjällyftning

anmärkning

definition

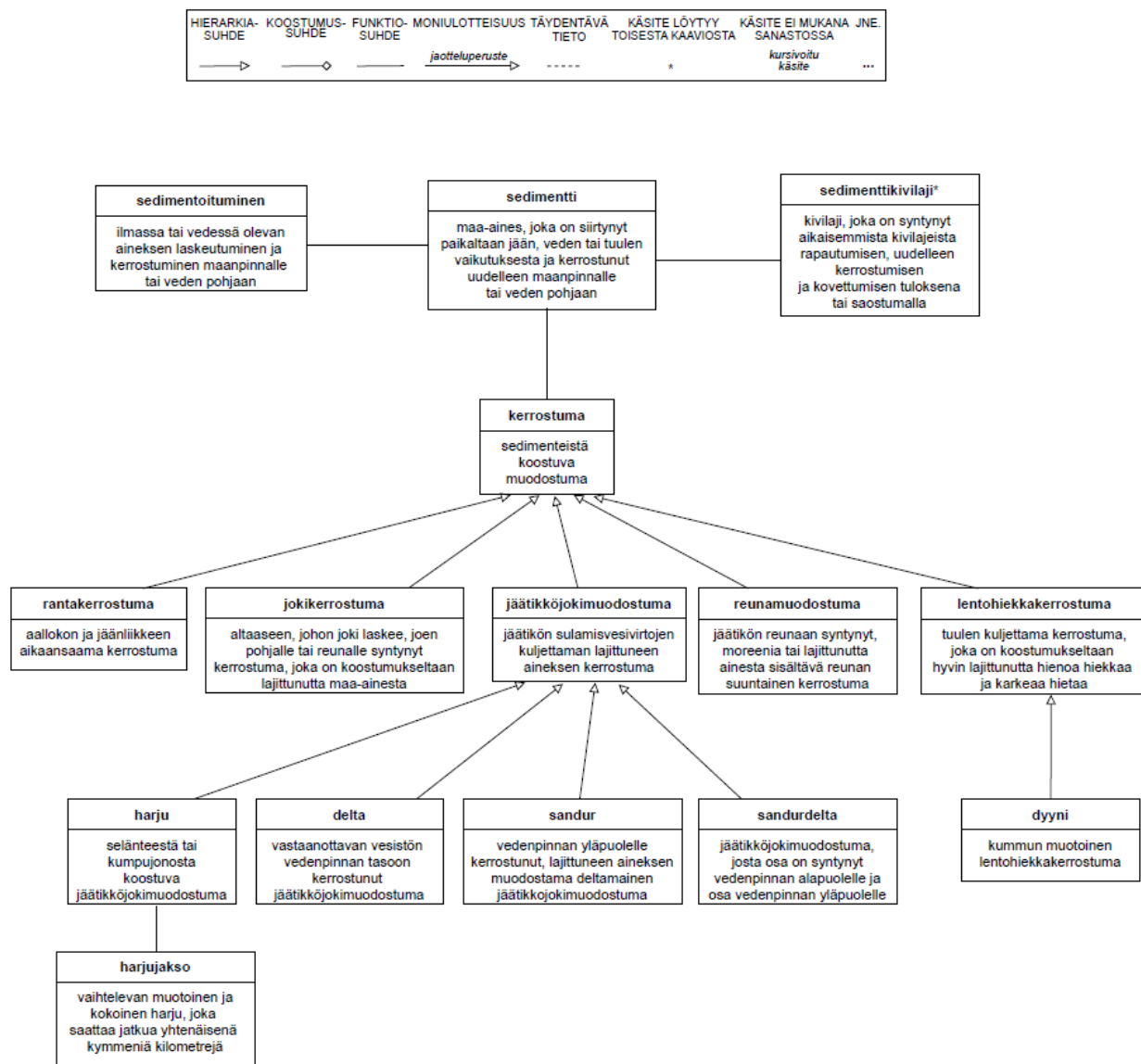
soil susceptibility to frost heaving

note

пояснение

18 Sedimentoituminen ja lajittuneet kerrostumat

Käsitekaavio

Käsitekaavio 18. Sedimentoituminen ja lajittuneet kerrostumat.

Kaavion käsitteet

sedimentoituminen

fi sedimentaatio; kerrostuminen

fi-ei

sv sedimentering; sedimentation

sv-inte

en sedimentation; deposition

en-not

ru седиментация

ru-not

määritelmä

ilmassa tai vedessä olevan aineksen laskeutuminen ja kerrostuminen
maanpinnalle tai veden pohjaan

huomautus

definition

process där partiklar sjunker till markytan eller till botten av ett vattendrag och
avlagras

anmärkning

definition

settling and layering of material from the air or water on the ground surface or at
the bottom of a water body

note

пояснение

kerrostuma

fi

fi-ei

sv sediment [*n*]; avlagring

sv-inte

en deposit

en-not

ru отложения [*мн. ч.*]

ru-not

määritelmä

sedimenteistä koostuva muodostuma

huomautus

definition

formation bestående av avlagringar

anmärkning

definition

formation composed of sediments

note

пояснение

rantakerrostuma

fi

fi-ei

sv strandvall

sv-inte

en littoral deposit; shore deposit

en-not

ru береговые отложения [мн. ч.]

ru-not

määritelmä

aallokon ja jäänliikkeen aikaansaama kerrostuma

huomautus

Rantakerrostumia on syntynyt eri aikakausina, joten niitä voi löytyä nykyisen rantaviivan yläpuolelta. Rantakerrostumia ovat esimerkiksi rantatasanne, rantavalli ja rantakivikko.

definition

avlagring på strand som resultat av våg- och isrörelser

anmärkning

Strandavlagringar har uppstått under olika tidsperioder och kan därför finnas ovanför den nuvarande strandlinjen. Strandplatåer, strandvallar och stenstränder är typiska strandavlagringar.

definition

sediment formed by waves and ice movement

note

Littoral deposits have emerged in different eras, so they may be found above the current coastline. Littoral deposits include, for example, coastal plains, beach ridges, and beach cobbles.

пояснение

jokikerrostuma

fi

fi-ei

sv älvsediment [*n*]

sv-inte

en river deposit

en-not

ru речные отложения [*мн. ч.*]; аллювиальные отложения [*мн. ч.*]

ru-not

määritelmä

altaaseen, johon joki laskee, joen pohjalle tai reunalle syntynyt kerrostuma, joka on koostumukseltaan lajittunutta maa-ainesta

huomautus

definition

sediment som uppstått i på botten eller sidorna av ett vattendrag och som består av en sorterad jordart

anmärkning

definition

sediment formed in the river basin, at the bottom, or edge of the river from soil material which is composed of well-sorted soil

note

пояснение

jäätikköjokimuodostuma

fi jäätikköjokikerrostuma; glasifluviaalikerrostuma

fi-ei

sv isälvsavlagring; isälvssediment [*n*]; glaciofluvial avlagring

sv-inte

en glaciofluvial deposit; glaciofluvial drift

en-not

ru флювиогляциальные отложения [*мн. ч.*]

ru-not

määritelmä

jäätikön sulamisvesivirtojen kuljettaman lajittuneen aineksen kerrostuma

huomautus

definition

avlagring av sorterat material som transporterats med avsmältande vatten från inlandsisen

anmärkning

definition

sediment of sorted material carried by glacial meltwater streams

note

пояснение

harju

fi

fi-ei

sv ås; isälvsås

sv-inte

en esker; os

en-not

ru эскер; оз; эзар

ru-not

määritelmä

selänteestä tai kumpujonosta koostuva jäätikköjokimuodostuma

huomautus

definition

isälvsavlagring bestående av en långsmal mineraljordsbildning eller rad av kullar

anmärkning

definition

glaciofluvial deposit consisting of a ridge or a group of mounds

note

пояснение

harjujakso

fi pitkittäisharju

fi-ei

sv isälvsås; rullstensås

sv-inte

en esker chain

en-not

ru цепь эскеров

ru-not

määritelmä

vaihtelevan muotoinen ja kokoinen harju, joka saattaa jatkua yhtenäisenä kymmeniä kilometrejä

huomautus

Harjujaksot muistuttavat karttakuvassa jokiverkostoa. Harjujaksojen suunnat vastaavat pääpiirteissään jäätikön virtauksen suuntaa.

definition

ås av varierande form och storlek, som kan bilda en tiotals kilometer lång helhet

anmärkning

Isälvsåsar påminner på en karta om ett älvsystem, eftersom också isälvsåsarnas riktning huvudsakligen motsvarar inlandsisens rörelseriktning.

definition

esker of variable shape and size, which may continue as a single unit for tens of kilometers

note

Esker chains resemble the river network on the map. The directions of esker chains generally correspond to the direction of the glacial flow.

пояснение

delta

fi suisto; suistomaa

fi-ei

sv delta [n]

sv-inte

en delta

en-not

ru дельта

ru-not

määritelmä

vastaanottavan vesistön vedenpinnan tasoon kerrostunut jäätikköjokimuodostuma

huomautus

Delta on usein laakea ja päältä kolmion muotoinen. Deltoja muodostuu nykyään myös jokisuihin.

definition

isälvsformation som avlagrats vid ytan av recipienten

anmärkning

Ett delta är ofta flackt och triangelformat ovanifrån sett. Deltan uppstår också nuförtiden i älvmynningar.

definition

glaciofluvial deposit layered at the water level of the receiving water body

note

Delta is often flat and triangular on top. Nowadays, deltas are also formed at the river mouths.

пояснение

sandur

fi sanduri

fi-ei

sv sandur; sandurfält

sv-inte

en sandur; outwash plain

en-not

ru зандр

ru-not

määritelmä

vedenpinnan yläpuolelle kerrostunut, lajittuneen aineksen muodostama deltamainen jäätikköjokimuodostuma

huomautus

Sandur on pohjakuvioltaan viuhkamainen, ja se kohoaa vain loivasti ympäristöstään.

definition

deltaliknande isälvsbildning som avlagrats ovanför vattenytan och som består av sorterat material

anmärkning

Sandur är solfjäderformad bildning som höjer sig endast något över omgivningen.

definition

delta-like glaciofluvial deposit of sorted material formed above the water surface

note

Sandur has a fan-like pattern and only rises gently from its surroundings.

пояснение

sandurdelta

fi

fi-ei

sv sandurdelta [*n*]

sv-inte

en sandur-delta; sandur delta

en-not

ru дельта зандров

ru-not

määritelmä

jäätikkejokimuodostuma, josta osa on syntynyt vedenpinnan alapuolelle ja osa vedenpinnan yläpuolelle

huomautus

Termeistä: Termiä käytetään, jos ei ole selvää, onko kyseessä sandur vai delta.

definition

isälvsbildning varav en del har uppkommit under vattenytan och en del ovanför avattenytan

anmärkning

Termen används om det inte klart framgår om formationen utgör en sandur eller ett delta.

definition

glaciofluvial deposit, part of which has been formed below the water surface and part above the water surface

note

пояснение

reunamuodostuma

fi

fi-ei

sv israndsbildning; randbildning

sv-inte

en ice-marginal deposit; ice-marginal complex; ice-marginal feature

en-not

ru флювиогляциальные отложения в виде боковой морены [*мн. ч.*]

ru-not

määritelmä

jäätikön reunaan syntynyt, moreenia tai lajittunutta ainesta sisältävä reunan suuntainen kerrostuma

huomautus

Reunamuodostuma on pääasiassa jäätikön sulamisvesien kasaama.

definition

avlagring som löper längs kanten av den forna inlandsisen och som består av morän eller sorterade jordarter

anmärkning

En israndsbildning som huvudsakligen har anhopats av smältvatten från inlandsisen.

definition

deposit situated along the glacial edge and formed at the edge of a glacier, containing moraine or sorted material

note

The ice-marginal deposit is mainly formed by glacier meltwater.

пояснение

lentohiekkakerrostuma

fi tuulikerrostuma; eolinen kerrostuma

fi-ei

sv flygsandfält [*n*]

sv-inte

en aeolian sand deposit

en-not

ru эоловые пески [*мн. ч.*]

ru-not

määritelmä

tuulen kuljettama kerrostuma, joka on koostumukseltaan hyvin lajittunutta hienoa hiekkaa ja karkeaa hietaa

huomautus

definition

vindburet sediment som till sammansättningen är välsorterad fin sand och grovmo

anmärkning

definition

sediment which is carried by the wind and which is composed of well-sorted fine sand

note

пояснение

dyyni

fi

fi-ei

sv dyn

sv-inte

en dune

en-not

ru дюна

ru-not

määritelmä

kummun muotoinen lentohiekkakerrostuma

huomautus

Dyyni on myös rannan tai harjumaan luontotyyppi.

definition

flygsandsformation i form av en kulle

anmärkning

definition

mound-shaped aeolian sand deposit

note

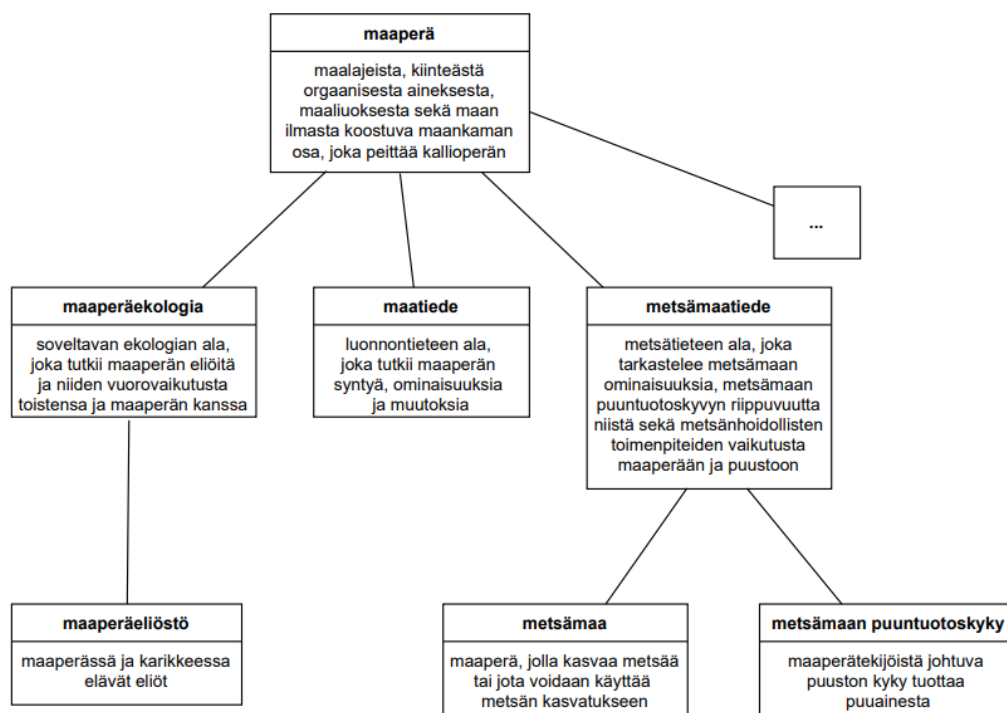
Dune is also a beach or esker habitat type.

пояснение

19 Maaperää tutkivat tieteenalat ja niihin liittyvät käsitteet

Käsitekaavio

HIERARKIA-SUHDE	KOOSTUMUS-SUHDE	FUNKTIO-SUHDE	MONIULOTTEISUUS	TÄYDENTÄVÄ TIETO	KÄSITE LÖYTYY TOISESTA KAAVIOSTA	KÄSITE EI MUKANA JNE. SANASTOSSA	JNE. ...
→	◇	—	jaotteluperuste →	-----	*	<i>kursivoitu käsite</i>	...

Käsitekaavio 19. Maaperää tutkivat tieteenalat ja niihin liittyvät käsitteet.

Kaavion käsitteet

maaperäekologia

fi

fi-ei

sv

markekologi

sv-inte

en

soil ecology

en-not

ru

экологическое почвоведение

ru-not

määritelmä

soveltavan ekologian ala, joka tutkii maaperän eliöitä ja niiden vuorovaikutusta toistensa ja maaperän kanssa

huomautus

definition

område inom tillämpad ekologi som studerar markens organismer och deras interaktion med varandra och marken

anmärkning

definition

branch of applied ecology that studies soil biota and their interactions with each other and the soil

note

пояснение

maatiede

fi maaperätiede

fi-ei

sv marklära; pedologi

sv-inte

en soil science

en-not

ru почвоведение

ru-not

määritelmä

luonnontieteen ala, joka tutkii maaperän syntyä, ominaisuuksia ja muutoksia

huomautus

definition

naturvetenskapligt område som studerar markens uppkomst, egenskaper och förändringar

anmärkning

definition

branch of natural science that studies the origin, properties, and changes of soil

note

metsämaatie

fi

fi-ei

sv skoglig marklära

sv-inte

en forest soil science

en-not

ru лесное почвоведение

ru-not

määritelmä

metsätieteen ala, joka tarkastelee metsämaan ominaisuuksia, metsämaan puuntuotoskyvyn riippuvuutta niistä sekä metsänhoidollisten toimenpiteiden vaikutusta maaperään ja puustoon

huomautus

definition

skogsvetenskap, som studerar skogsmarkens egenskaper, hur skogsmarkens virkesproduktionsförmåga beror av dessa samt skogsvårdsåtgärders inverkan på marken och trädbeståndet

anmärkning

definition

branch of forest science that examines the characteristics of forest soil, forest soil productivity dependence on them and the impact of forest management measures on soil and trees

note

metsämaan puuntuotoskyky

fi puuntuotoskyky II

fi-ei

sv skogsmarkens virkesproduktionsförmåga

sv-inte

en forest soil productivity; production capacity of forest soil

en-not

ru биологическая продуктивность леса

ru-not

määritelmä

maaperätekijöistä johtuva puuston kyky tuottaa puuainesta

huomautus

Maaperä voi tarjota puustolle suotuisat kasvuedellytykset, vaikkei metsämaan puuntuotoskyky epäedullisen ilmaston vuoksi olisikaan hyvä.

definition

markfaktorernas inverkan på trädbeståndets förmåga att producera virke

anmärkning

Marken kan skapa gynnsamma tillväxtförutsättningar för trädbeståndet, även om skogsmarkens virkesproduktionsförmåga inte är god på grund av ogynnsamt klimat.

definition

ability of trees to produce wood due to edaphic factors

note

Soil can provide favorable conditions for growing trees, even if forest soil productivity is not good due to the adverse climate.

пояснение

Естественная продуктивность древостоя под влиянием эдафических факторов.

20 Irtokäsitteet

hapan sulfaattimaa

fi alunamaa; hapan suolamaa

fi-ei

sv sur sulfatjord; alunjord

sv-inte

en acid sulfate soil; acid sulphate soil

en-not

ru кислые почвы маршей [мн. ч.]

ru-not

määritelmä

kerros, jossa on korkea rikkipitoisuus ja heikko puskurikyky, mikä aiheuttaa happamoitumista ja haitallisten aineiden liukoisuuden kasvua hapellisissa olosuhteissa

huomautus

Happamia sulfaattimaita esiintyy yleisimmin Pohjanlahden ja Suomenlahden alavilla rannikoilla.

definition

skikt med hög svavelhalt och låg buffertförmåga, vilket leder till förurning och ökad löslighet av skadliga ämnen under oxidativa förhållanden

anmärkning

Sura sulfatjordar förekommer mest vid Bottniska vikens och Finska vikens låglänta kuster.

definition

soil layer with a high sulfur content and weak buffer capacity, which causes acidification and an increase in the solubility of harmful substances in acidic conditions

note

Acid sulphate soils are most commonly found on the lower coasts of the Gulf of Bothnia and the Gulf of Finland.

пояснение

happamuus

fi

fi-ei

sv surhet; surhetsgrad; aciditet

sv-inte

en acidity

en-not

ru КИСЛОТНОСТЬ

ru-not

määritelmä

liuoksen ominaisuus, jonka mittana on liuoksen vetyioniaktiivisuus

huomautus

Happamuus ilmaistaan pH-yksikköinä.

definition

egenskap hos en lösning, vars mått är lösningens vätejonaktivitet

anmärkning

Surhet uttrycks i pH-enheter.

definition

property of the solution measured by the hydrogen ion activity of the solution

note

Acidity is expressed in pH units.

пояснение

hienorakeinen

fi hienojakoinen

fi-ei

sv finkornig

sv-inte

en fine-grained

en-not

ru мелкозернистый; тонкодисперсный

ru-not

määritelmä

yli 50 % hienoa ainesta (rakeiden läpimitta < 0,06 mm) sisältävä

huomautus

definition

innehåller mer än 50 % finkornigt material (kornstorlek < 0,06 mm)

anmärkning

definition

containing more than 50% fine matter (soil particle diameter < 0.06 mm)

note

пояснение

karkearakeinen

fi karkeajakoinen

fi-ei

sv grovkornig

sv-inte

en coarse-grained

en-not

ru крупнозернистый; грубодисперсный

ru-not

määritelmä

yli 50 % karkeaa ainesta (rakeiden läpimitta > 0,06 mm) sisältävä

huomautus

definition

innehåller mer än 50 % grovkornigt material (kornstorlek > 0,06 mm)

anmärkning

definition

containing more than 50% coarse matter (soil particle diameter > 0.06 mm)

note

пояснение

kivisyys

fi

fi-ei

sv stenighet

sv-inte

en stoniness

en-not

ru каменистость

ru-not

määritelmä

kivien ja lohkareiden osuus pintamaan tilavuudesta

huomautus

Kivisyys määritetään yleensä 0–30 cm:n mineraalimaakerroksesta.

definition

stenarnas och blockens andel av ytjordens volym

anmärkning

Stenigheten bestäms vanligen i mineraljordens övre del till ett djup på 30 cm.

definition

share of cobbles and boulders in the topsoil volume

note

Stoniness is usually determined from the 0–30 cm mineral soil layer.

пояснение

liettyminen

fi

fi-ei

sv igenslamning

sv-inte

en siltation; silting; silting up

en-not

ru заиление

ru-not

määritelmä

veden mukana kulkeutuvan hienorakeisen kiintoaineksen kertyminen uoman tai altaan pohjalle tai tulvatasangolle

huomautus

definition

ansamling av finkornigt fast material som följer med vattnet till botten av fåran eller bassängen eller till en översvämningsplatå

anmärkning

definition

accumulation of fine-grained solid matter carried along with the water at the bottom of a watercourse or basin or on a flood plain

note

пояснение

lohkareisuus

fi

fi-ei

sv blockighet

sv-inte

en boulderness

en-not

ru завалуненность

ru-not

määritelmä

lohkareiden osuus pintamaan tilavuudesta

huomautus

definition

blockens andel av ytjordens volym

anmärkning

definition

share of boulders in the topsoil volume

note

пояснение

maankohoaminen

fi

fi-ei

sv landhöjning

sv-inte

en post-glacial rebound; land upheaval

en-not

ru послеледниковое поднятие

ru-not

määritelmä

maankuoren palautuminen entiseen asemaansa mannerjäätikön aiheuttamasta painumisesta

huomautus

definition

jordskorpans återgång till sin tidigare position genom sättning på grund av inlandsisen

anmärkning

definition

return of the earth's crust to its former position from the depression caused by the continental glacier

note

пояснение

maaperän puskurikyky

fi puskurikyky

fi-ei

sv buffringsförmåga; buffertförmåga; buffertkapacitet; syraneutraliserande förmåga

sv-inte

en soil buffering capacity; buffering capacity

en-not

ru буферность почв

ru-not

määritelmä

maaperän kyky ehkäistä happamuuden muutoksia maaliuoksessa

huomautus

definition

markens förmåga att hindra förändringar i surhetsgraden i markvattenlösningen

anmärkning

definition

ability of soil to prevent acidity changes in soil solution

note

пояснение

maaperän rakenne

fi maan rakenne

fi-ei

sv markstruktur; jordstruktur

sv-inte

en composition of soil; soil texture

en-not

ru структура почвы

ru-not

määritelmä

maahiukkasten keskinäinen tilajärjestys

huomautus

definition

markpartiklarnas rumsliga fördelning

anmärkning

definition

mutual spatial arrangement of soil particles

note

пояснение

maan tiiviys

fi maan tiiveys; maan tiheys

fi-ei

sv markdensitet

sv-inte

en soil density

en-not

ru плотность почвы; плотность грунта

ru-not

määritelmä

kuivan maaperän massa sen tilavuusyksikköä kohti

huomautus

definition

massan hos torr mark per volymenhet

anmärkning

definition

mass of dry soil per unit volume

note

пояснение

maan tiivistyminen

fi maaperän tiivistyminen

fi-ei

sv markkompaktion

sv-inte

en soil compaction

en-not

ru уплотнение почвы; снижение пористости почвы

ru-not

määritelmä

maan huokostilan pieneneminen

huomautus

Maan tiivistyminen voi tapahtua joko luontaisesti tai esimerkiksi metsäkoneiden kuormituksen aiheuttamana.

definition

minskning av markens porvolym

anmärkning

Markkompaktionen kan ske antingen naturligt eller till exempel på grund av belastning från skogsmaskiner.

definition

reduction of pore space

note

Soil compaction can occur either naturally or, for example, caused by the load of forest machines.

пояснение

maaperänäyte

fi maanäyte

fi-ei

sv jordprov [*n*]; markprov

sv-inte

en soil sample

en-not

ru почвенный образец; образец почвы

ru-not

määritelmä

maa-aineksen ominaisuuksien selvittämistä varten kerätty näyte maa-aineksesta

huomautus

definition

jordmaterialprov som samlats in för att analyseras

anmärkning

definition

soil material collected to determine the properties of the soil

note

пояснение

maaperäkartoitus

fi

fi-ei

sv jordmånskartering; markkartering

sv-inte

en soil mapping

en-not

ru картографирование почв

ru-not

määritelmä

maaperän ominaisuuksien alueellisen esiintymisen selvittäminen

huomautus

Maaperäkartoitukseen voi sisältyä esimerkiksi maalajikartoitus tai maannoskartoitus.

definition

utredning av den regionala förekomsten av markegenskaper

anmärkning

Jordmånskartering kan till exempel innefatta kartläggning av jordarter eller jordmånskartläggning.

definition

identification of the regional occurrence of soil properties

note

Soil mapping may include, for example, soil type mapping.

пояснение

maaperäkartta

fi

fi-ei

sv jordmånskarta; markkarta; jordartskarta

sv-inte

en soil map

en-not

ru почвенная карта

ru-not

määritelmä

maaperän ominaisuuksien esiintymistä havainnollistava kartta

huomautus

Maaperäkartta voidaan julkaista joko painettuna tai digitaalisessa muodossa.

definition

karta som åskådliggör förekomsten av olika jordarter och deras egenskaper

anmärkning

En markkarta kan publiceras antingen i tryckt eller digital form.

definition

map illustrating the occurrence of soil properties

note

A soil map can be published either in print or digital form.

пояснение

maaperänsuojelu

fi

fi-ei

sv markskydd [n]; skydd av mark

sv-inte

en soil protection; soil conservation

en-not

ru охрана почв

ru-not

määritelmä

luonnonsoojelun osa, jossa toimenpiteet kohdistuvat maaperään

huomautus

Maaperänsuojelussa pyritään mm. sääntelemään maa-ainesten käyttöä sekä ehkäisemään tai vähentämään ihmisen toiminnasta aiheutuvaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

definition

del av naturvården där åtgärderna riktas mot marken

anmärkning

Inom markskyddet strävar man bl.a. till att reglera användningen av jordmaterial samt att förebygga eller minska förorening av mark eller grundvatten som orsakas av mänsklig verksamhet.

definition

part of nature conservation where the measures target the soil

note

Soil protection aims to regulate the use of soil materials and prevent or reduce pollution of soil or groundwater caused by human activities.

пояснение

metsämaan viljavuus

fi

fi-ei

sv skogsmarkens bördighet; skogsmarkens bonitet

sv-inte

en soil fertility

en-not

ru биологическая продуктивность почв

ru-not

määritelmä

metsämaan puuntuotoskyky ja sitä kuvastava aluskasvillisuuden lajiston kirjo

huomautus

definition

skogsmarkens virkesproduktionsförmåga och undervegetationens artrikedom som avspeglar denna

anmärkning

definition

forest soil productivity and the spectrum of forest floor vegetation that reflects it

note

пояснение

21 Läheteet

Suomenkieliset läheteet

Kudasheva, I., Kudashev, I., Vehmas-Lehto, I., Gerd, A. 2008. *Suomalais-venäläinen metsäsanakirja*. Helsinki: Metsäkustannus.

Metsänhoidon suosituks. 2019. Tapio. https://tapio.fi/wp-content/uploads/2020/09/Metsanhoidon_suosituks_Tapio_2019.pdf

Suometsien uudistaminen. 2014. Suomen metsäkeskus. <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/suometsien-uudistaminen.pdf>

MHS-Suometsät: Suometsien hoito. <https://www.metsanhoitosuosituks.fi/suosituks/suometsien-hoito/>

Tieteen termipankki: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>

Wikipedia, *Maalajit*: <https://fi.wikipedia.org/wiki/Maalaji>

Jukka Laine, Harri Vasander, Juha-Pekka Hotanen, Hannu Nousiainen, Markku Saarinen ja Timo Penttilä. 2018. *Suotyypit ja turvekankaat – kasvupaikkaopas*. Metsäkustannus Oy. Jelgava Printing House, Latvia.

Raimo Uusinoka. 1981. *Yleinen maaperägeologia. 1. osa. Kulutusprosessit*. Helsingin yliopisto, Geologian laitos, Geologian ja paleontologian osasto. Moniste N:o 2. Toinen painos. Helsinki.

Eino Mälkönen (toim.). 2003. *Metsämaa ja sen hoito*. Metsäntutkimuslaitos. Metsälehti Kustannus.

MITTAUKSISTA, PERUSKÄSITTEISTÄ, MERKINNÖISTÄ, KUSTANNUKSISTA, INDEKSEISTÄ, TYÖNSUUNNITTELUSTA: <https://www.rt.fi/globalassets/infra/jasenpalvelu/sahkoiset-julkaisut/tyomaakansio/lisatietoa-mittauksista.pdf>

Maalajikuvauks. Maapörssi: <https://www.maaporssi.fi/maalajikuvauks>

Maalajien luokitus. GTK: <http://weppi.gtk.fi/aineistot/mp-opas/maalajiluokitus2.htm>

Ruotsinkieliset läheteet

Skogsencyklopedin. Sveriges Skogsvårdsförbund. 2000. Stockholm.

Lexikon Forestale. 1979. Suomen Metsätieteellinen Seura & WSOY, Helsinki.

TEPA-termipankki: <https://termipankki.fi/tepa/fi/>

Geologisk ordlista. Sveriges geologiska undersökning: <https://www.sgu.se/om-geologi/ordlista/>

Jan-Erik Lundmark & Skogsstyrelsen. 1986. *Skogsmarkens ekologi*. Jönköping.

Suomen Kartaston 5. laitoksen Geologia-vihko. 1990. Geologian tutkimuskeskus.

Englanninkieliset läheteet

TEPA-termipankki: <https://termipankki.fi/tepa/fi/>

Institute of Arctic Biology, *Glossary of terms*: <https://www.arcticatlas.org/glossary/>

What is soil? Natural Resources Conservation Service, U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE:
<https://www.nrcs.usda.gov/resources/education-and-teaching-materials/what-is-soil>

Venäjänkieliset lähteet

Kudasheva, I., Kudashev, I., Vehmas-Lehto, I., Gerd, A. 2008. *Suomalais-venäläinen metsäsanakirja*. Helsinki: Metsäkustannus.

Типы почв. Большая российская энциклопедия: <https://bigenc.ru/c/rossiia-priroda-pochvy-021561>

Гляциологический словарь: <https://gufo.me/dict/glaciology>

Геологический словарь. Всероссийский научно-исследовательский геологический институт им. А.П. Карпинского: <https://karpinskyinstitute.ru/ru/public/sprav/geodictionary/>